

Dedicăm această carte cinstitului cler și părinților duhovnicești ai Bisericii Ortodoxe Române, pentru ajutorarea lor în lucrarea de pregătire vrednică și de chemare a fiilor lor duhovnicești la Potirul Vieții și al Nemuririi, adică la Cinstitul Trup și Prea Sfântul Sânge al Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Editorul
Stylios Kementzetidis

CUPRINSUL

“Deasă sau rară împărtășire”, cuvântul PS Episcop Serafim Făgărășanul	9
Cuvânt înainte	25

PARTEA ÎNTÂI

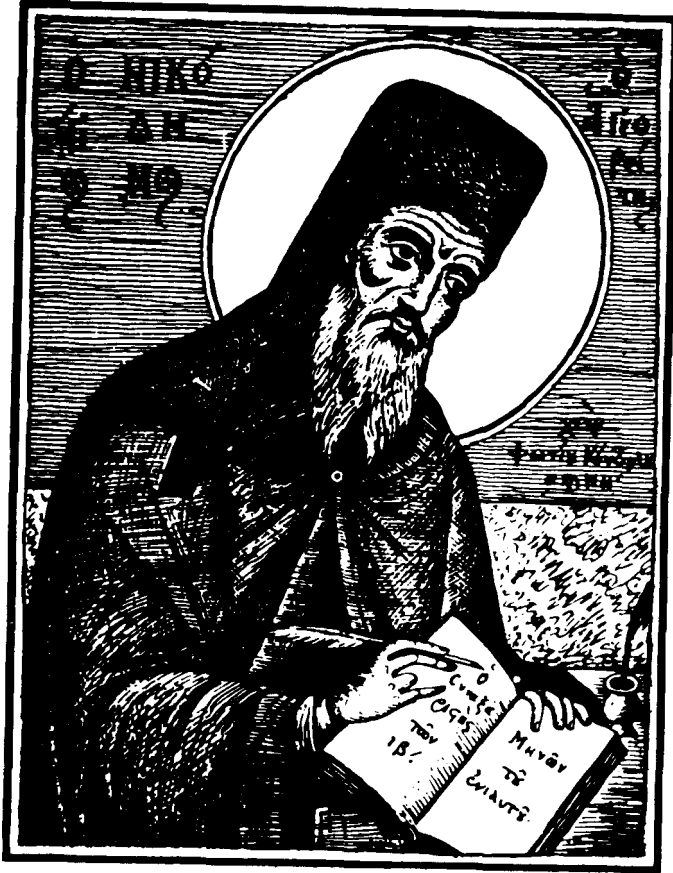
Impărtășirea deasă este de mare folos

Cap. 1: Creștinii trebuie să se împărtășească des	29
Cap. 2: Impărtășirea deasă este mântuitoare	44
Cap. 3: Amânarea Sfintei Impărtășanii este păgubitoare	59

PARTEA A DOUA

Cuvinte protivnice deseii împărtășiri

Cuvântul 1: Numai preoții trebuie să se împărtășească des	65
2: Impărtășire numai la 40 zile, nu mai des	68
3: Impărtășire rară și cu evlavie	74
4: Pustnicii de altă dată se împărtășeau rar	77
5: Pentru împărtășire trebuie mare sfințenie	79
6: Impărtășirea deasă nu este de folos	85
7: Impărtășirea deasă este erezie	87
8: Oamni supărați de patimi nu se pot împărtăși des	89
9: Impărtășirea deasă face sminteală în Biserică	91
10: Este un Canon care rânduește împărtășire numai de trei ori pe an	94
11: Impărtășirea deasă nu este dogmă	98
12: Trei mărturii contra deseii împărtășiri	103
13: Impărtășirea de trei ori pe an este deajuns	108
Cuvânt de încheiere	110
Insemnare	117

DEASĂ SAU RARĂ ÎMPĂRTĂȘIRE?

Sub acest titlu publicam în Telegraful Român de la Sibiu No 33-36/1991 un articol, care a avut ecouri pozitive atât la noi în țară cât și printre monahii români de la Schitul Prodromul din Sfântul Munte Athos. Părinții de la Prodromu mi-au cerut binecuvântarea de a însera acest articol în cartea "Despre deasa împărtășire" a Sf. Nicodim Aghioritul, care se publică acum pentru prima dată în românește, prin generozitatea Editurii "**Orthodoxos Kypseli**" din Tesalonic. Reticența avută la început, datorită evlaviei deosebite față de acest mare sfânt, artizan al reînnoirii vieții filocalice și liturgice de la sfârșitul veacului al XVIII-lea - despre care mi s-a dat să scriu (vezi "Le renouveau philocalique du XVIIIe siècle et son influence sur la vie liturgique" în Liturgie, Conversion et vie monastique, Roma, 1989, p. 159-183) - mi-a fost spulberată de sentimentul comuniunii cu Sfântul Nicodim pe linia acelorași străduințe de înrădăcinare a credincioșilor *în viața liturgică a Bisericii, care este temelia și sporirea vieții creștine*. Căci fără înțelegerea și trăirea cu adevărat a Sf. Liturghii - care presupune împărtășirea cu Sf. Taine, dar numai cu pregătirea necesară - viața creștină nu poate fi autentică și nu poate spori. Un creștinism fără Euharistie nu-i decât o iluzie și o Euharistie la care nimeni nu se împărtășește, un non sens. Astăzi tot mai mulți sînt aceia care cred că pot fi credincioși și fără Biserică, deci fără Euharistie (căci Euharistia face Biserica), sau că pot participa la Liturghie (Euharistie) ca simpli spectatori, fără pregătirea necesară pentru a se apropia

de Sf. Taine. Viața creștină se reduce astfel la un pietism dezincarnat și un individualism ucigător al comuniunii reale și vii a tuturor credincioșilor cu Dumnezeu - Treimea, care se realizează numai prin "Unul din Treime": Hristos, Cuvântul lui Dumnezeu întrupat, prezent în Euharistie și împartășit tuturor spre unirea cu Dumnezeu. Fără Hristos euharistic, care ne dă certitudinea credinței (Sf. Irineu al Lyonului (sec. II) zice că "credința noastră este conformă cu Euharistia, iar Euharistia confirmă credința" (Adv. Haer. IV, 18, 5), creștinismul se transformă într-un sentimentalism neluminat, capabil oricând să schimbe credința după bunul plac al unuia sau altuia. Toate rătăcirile sectare, care reclamă fiecare pe seama ei adevărul Scripturii, au apărut atunci când s-a slăbit legătura cu Euharistia, când Cuvântul lui Dumnezeu n-a mai fost înțeles și trăit liturgic, ci scos din contextul său natural care este Biserica, deci Liturghia. Căci Biblia nu este a fiecăruia, ci a Bisericii, și nu poate fi înțeleasă decât de cel care se află în Biserică, în comuniune și unire cu Hristos din Euharistie.

Nu se poate imagina o renaștere duhovnicească a credinciosului și a obștei bisericesti decât pornind de la Liturghie, care ne constituie în Trupul lui Hristos, făcându-ne deci mădularele Sale și mădulare unii altora prin împărtășirea din aceeași pâine (I Cor, 10, 17;12). Numai uniți cu Hristos, care ni se face mîncare și băutură permanentă, și uniți unii cu alții prin El, putem avansa pe drumul comuniunii tot mai desăvîrșite cu Dumnezeu și cu toți oamenii, care este esența vieții creștine. Și cum de Hristos nu ne putem apropia oricum, ci numai cu conștiința curată, fiecare Liturghie ar însemna un urcuș duhovnicesc: pe de o parte prin pregătirea pentru primirea Sf. Taine, iar pe de alta, prin însăși această primire, care se face în noi izvor de și mai

multă curăție, de și mai multă osteneală pentru o viață tot mai sfântă. Dar dacă la Liturghie participăm oricum, fără exigența pregătirii pe care o reclamă primirea Sf. Taine, e de înțeles că Liturghia devine o slujbă printre altele, iar viața noastră va lîn-cezi.

Asfel se pune problema deseii sau rarei împărtășiri.

1. Este o întrebare legitimă - frecventă azi mai cu seamă în rîndurile celor mai buni credincioși -, dar care primește, spre mirarea dacă nu spre sminteala multora, cele mai contradictorii și derutante răspunsuri. Adepții înnoirii vieții creștine în Biserică prin accentul pus pe Sf. Taine promovează împărtășirea deasă, chiar regulată. Aceștia sînt în general acuzați de influențe eterodoxe: catolice sau protestante. Într-adevăr, la catolici și la protestanți se practică împărtășirea tuturor credincioșilor prezenți la fiecare Misa sau Cină a Domnului fără exigența unei pregătiri prealabile codificate ca la ortodocși: spovedanie, post și ajun euharistic, canon special de rugăciune... De unde teama legitimă de a nu se ajunge la o “banalizare” a Împărtășaniei. “Conservatorii”, adică cei atașați “tradiției” împărtășirii rare: 1-4 ori pe an, potrivit “poruncii bisericești”, nu vor să cedeze în nici un chip împărtășirii mai dese de șase săptămîni (40 de zile) și aceasta numai pentru călugări. Alții, ca să evite un răspuns direct, zic: “nici deasă, nici rară împărtășire, ci cu “vrednicie”. Răspuns, care pare a satisface pe cei mai mulți, ca fiind prudent și înțelept. Dar numai la prima vedere. Care înșeală. Privit mai îndeaproape, constăți că de fapt el nici nu este un răspuns, ci o ocolire subtilă a întrebării. Căci problema “vredniciei” este inclusă în întrebarea însăși, subînțelegîndu-se. Într-adevăr, ar fi un non-sens să ne întrebăm dacă cel ce se află sub osînda ca-

noanelor pentru păcate de moarte trebuie să se împărtășească des sau rar! Evident, cel ce persistă în păcat nu se poate împărtăși niciodată atîta timp cît trăiește în păcat. Atunci, se înțelege de la sine, că problema deseii sau rarii împărtășiri se referă la cei ce nu trăiesc în păcate de moarte, care frecventează regulat biserica și care se silesc să ducă o viață creștină cît mai autentică. Mai sînt și unii care la întrebarea ce ne preocupă aici răspund: deasa sau rara împărtășire este la atitudinea credinciosului, potrivit dorinței sale. Alții, mai înțelepți, spun că este de competența duhovnicului. Dar cum duhovnici sînt toți cei care dau răspunsurile de mai sus ne putem imagina subiectivismul care operează într-o problemă atît de importantă pentru viața creștină.

2. Cauzele acestei diversități de păreri sînt multiple și de diferite ordine: istoric, teologic, canonic- disciplinar, sentimental...

În antichitatea creștină, toți credincioșii care participau la Sf. Liturghie se împărtășeau cu Sf. Taine. Fapt firesc, căci *sco-pul Liturghiei este constituirea Bisericii prin adunarea laolaltă a tuturor credinciosilor, rugăciunea comună și împărtășirea lor cu Hristos prezent în Euharistie sub forma pîinii și a vinului*. Liturghia era socotită și trăită ca “Masă a Domnului” la care sînt invitați toți cei ce au primit botezul și se numesc creștini. Iar această “Masă” sau “Cină” devenea “Memorial al Domnului” căci în cursul ei credincioșii, în frunte cu episcopul sau preotul, comemorau și retrăiau împreună cu Hristos toate actele Sale mîntuitoare: Nașterea, propovăduirea Evangheliei, Patimile, Moartea, Invierea, Înălțarea la Cer, Pogorîrea Duhului Sfînt. Împărtășirea cu Sfintele Taine la fiecare Liturghie repre-

zenta pentru primii creștini punctul culminant al adunării euharistice, sensul însuși al ei, care este unirea cu Hristos, pentru “a trăi în Hristos” (cf. Gal. 2, 20). Era de neconceput participarea la Euharistie fără împărtășirea cu Sf. Taine. Căci atunci Liturghia nu se împlinește, nu-și atinge scopul: unirea cu Hristos, și se transformă într-un fel de spectacol sacru în care, e adevărat, se pot trăi emoții sfinte și înălțătoare dar care rămân departe de realitatea unirii concrete cu Hristos, realizată numai prin împărtășire. E adevărat că primii creștini erau foarte conștienți de împărtășirea cu Sf. Taine și nu se apropiau de ele oricum, ci cu conștiința împăcată cu Dumnezeu și cu semenii lor. Ei știau mai bine ca noi “că oricine va mânca pâinea aceasta și va bea paharul Domnului cu nevreddnicie va fi vinovat față de trupul și sângele Domnului” (I Cor. 11, 27). De aceea, când cineva păcătuia de moarte prin lepădarea de Hristos,ucidere (inclusiv avortul), desfrânare, hoție sau alte fapte grave făcea mai întâi penitență câțiva ani de zile și numai după aceea era reintegrat în comunitatea euharistică și se împărtășea cu Sf. Taine. Pe timpul penitenței, un astfel de creștin nu avea voie să participe la “Liturghia credincioșilor” (euharistică) ci doar la “Liturghia catehumenilor”, trebuind să părăsească biserica odată cu cei ce se pregăteau pentru primirea botezului, la cuvintele preotului “Cei chemați ieșiți...”. Așadar, păcatuirea gravă îl face pe creștin să cadă din starea de har primită la Botez și confirmată și întărită în fiecare Euharistie și-l desparte de obștea Bisericii, nemăfiind vrednic să participe la jertfa euharistică și să se împărtășească cu Sf. Taine. Căci Biserica se identifică cu Euharistia care o constituie și o manifestă. De aceea Sf. Ioan Gură de Aur zice că cel ce nu este vrednic să se împărtășească acela nu este vrednic nici să participe la jertfa liturgică. El trebuie să pără-

sească biserica odată cu “cei chemați”. Așadar, în vechime, rînduiala împărtășirii regulate a celor care nu erau sub osînda canoanelor sau a excluderii de la împărtășirea cu Sf. Taine a celor cu păcate grave era strict observată. Pentru că această disciplină este singura conformă cu teologia euharistică, adică cu sensul însuși al Liturghiei.

Această rînduială însă va fi tot mai mult neglijată, începînd cu secolul al IV-lea, odată cu îmulțirea creștinilor prin convertirea în masă, fără pregătirea necesară, a păgînilor, după edictul de libertate a creștinismului (Milano, 313) și mai ales după ce acesta devine religie de stat sub Teodosie cel Mare. Sensul profund al Liturghiei, ca masă euharistică în care prin împărtășirea cu Trupul și Sîngele lui Hristos a tuturor celor prezenți se realizează Biserica însăși și se manifestă Împărăția lui Dumnezeu, se pierde încetul cu încetul la tot mai mulți creștini. Din *act comunitar*, privind întreaga obște a Bisericii adunată într-un loc pentru celebrarea Euharistiei, împărtășirea devine un act privat, individual; fiecare se împărtășește cînd vrea sau cînd se crede pregătit. Față de primele manifestări de acest gen, deosebit de grave, autoritatea bisericească se simte obligată să reamintească prin canoane disciplina tradițională a împărtășirii. Astfel canonul 8, atribuit Sfinților Apostoli, spune: “*Dacă vreun episcop, preot sau diacon ori cineva din cler nu se împărtășește în timpul jertfei liturgice care se aduce, să spună motivul și dacă acesta este justificat să fie iertat. Iar dacă nu, să fie excomunicat ca unul care produce sminteală...*” Canonul 9 apostolic se referă în aceeași problemă la credincioși: “*Toți credincioșii care intră în biserică și ascultă citirea Sfințelor Scripturi dar nu stau la împărtășire să fie excomunicați*”. Același lucru îl spune în principiu și canonul 2 al sinodului din Antiohia (341):

“Cei ce vin la biserică și ascultă citirea Sfințelor Cărți dar nu vor să ia parte la rugăciunea liturgică cu poporul, sau care prin indisciplină refuză împărtășirea cu Sf. Euharistie toți aceia trebuie excluși din Biserică pînă ce, recunoscîndu-și greșeala și împlinind canonul rînduit aduc roade de pocăință...” Hotărîrile și canoanele acestui sinod local vor fi adoptate pentru întreaga Biserică de sinoadele VI (can. 2) și VII (can. 1) ecumenice.

Părinții bisericești recomandă și ei împărtășirea deasă. Astfel Sf. Vasile cel Mare zice în Scrisoarea 33: *“Este bine și folositor a se împărtăși în fiecare zi și a primi Sfințele Taine căci însuși Hristos a zis: “Cel ce mănîncă și bea sîngele Meu are viață veșnică” (In. 6, 54). Noi însă ne împărtășim de patru ori pe săptămîină: duminica, miercurea, vinerea și sîmbăta, ca și în alte zile cînd se face pomenirea vreunui sfînt...”* Evident, Sf. Vasile și călugării săi se împărtășeau de patru ori pe săptămîină pentru că slujeau Sf. Liturghie de patru ori, în zilele menționate. Împărtășirea deasă, chiar zilnică o recomandă și Sfîntul Ioan Gură de Aur, care deplînge faptul că mulți credincioși din vremea sa nu se mai împărtășeau decît o dată pe an. În același sens vorbesc și Sf. Ioan Casian (sec. IV-V) și Sf. Teodor Studitul (Sec. IX). În celebrele sale Epitimii (Reguli), Sf. Teodor insistă asupra obligației monahilor de a se împărtăși regulat. Iată cîteva: *“Dacă într-o zi cînd se face Liturghie un călugăr nu se împărtășește să spună motivul, altfel să rămîină nemîncat pînă seara”* (n. 31). *“Cel ce din proprie inițiativă nu se împărtășește, acela trebuie să se separe de obște pentru o zi”* (n. 10). Sau *“Cel ce nu se împărtășește mai mult de 40 de zile, dacă nu este oprit de canoane, va trebui să spună motivul. Si dacă se*

constată că din pricina neglijenței nu s-a împărțit să fie supus unei pedepse de 40 de zile” (n. 6).

3. E adevărat că la pierderea sensului profund al Împărțășaniei ca act comunitar, deci privind pe toți cei ce participă la Sf. Liturghie, a contribuit și problema “vredniciei” personale accentuată de toți Părinții și îndeosebi de călugări într-o vreme în care Creștinismul a devenit pentru mulți doar un nume. Firește, la împărțășire nu poate avea acces cel ce trăiește indiferent sau în păcate grave. Așa au apărut canoanele care interzic împărțășirea un anumit timp, mai lung sau mai scurt, potrivit gravității păcatului. Dar degrabă, insistența Părinților și a canoanelor pe “vrednicia” necesară pentru împărțășire a fost rău înțeleasă, încît cu timpul nu s-au mai împărțășit nici cei ce nu erau sub osînda canoanelor, socotindu-se singuri nevrednici de împărțășirea deasă. Deși Sf. Ioan Gură de Aur spune că cel ce nu-i zilnic, acela nu-i vrednic să se împărțășească nici o dată pe an, la Paști. De altă parte, insistența pe pregătirea pentru împărțășanie - legitimă în sine căci Sf. Taine nu lucrează automat, fără colaborarea omului prin efortul propriu de despățimire - a dus la o altă atitudine greșită: credința că împărțășirea este o recompensă pentru virtute, pentru efortul împlinit în vederea primirii ei. *“Cu cît mai rezonabil este, zice Sf. Ioan Casian, să primim Sf. Taine în fiecare duminică, cu inimă smerită, ca un remediu pentru slăbiciunile noastre crezînd si mărturisind că nu merităm acest har, decît să ne înălțăm în noi înșine prin convingerea deșartă că cel puțin vom fi vrednici odată pe an” (Conv. 23, 21).*

Sf. Chiril al Alexandriei (+444) constată în vremea sa și alte atitudini greșite față de Sf. Împărțășanie. *“Sînt unii, zice el, care după ce au gustat din harul dumnezeiesc nu mai merg la*

biserică din neglijență și amână primirea Sfintei Împărtășanii sub pretextul respectului și al pietății, în realitate însă din lipsă de evlavie și din răceală. Acest refuz care pare a porni din pietate nu este decît o cursă și o pricină de sminteală care duce la cădere” (Comentar la Ioan 1, 3). De aceea, mai multe sinoade locale: Elvira (can. 21), Sardica (343) sau ecumenice: Constantinopol (în Trulan, 692, can 80) se văd nevoite de a amenința cu excomunicarea pe cei care timp de trei săptămîni nu participă la Liturghie și nu se împărtășesc. În Occident, unde situația era și mai gravă, diferite sinoade locale insistă pentru împărtășirea cel puțin de trei ori pe an: Paști, Crăciun și Rusalii. Tîrziu, un sinod din Latran (Roma 1215) fixează datoria împărtășirii cel puțin o dată pe an. Dar deja aceste hotărîri nu mai sînt conforme cu spiritul Liturghiei ca jertfă și ca Taină a comuniunii care constituie Biserica. Teologia euharistică a primelor veacuri creștine va fi tot mai mult uitată, accentul mutîndu-se acum pe pietatea individuală în fața Sfintei Împărtășanii (care în Apus va fi expusă în afara Liturghiei spre adorare) și pe interpretarea simbolică a tuturor actelor și gesturilor liturgice.

4. Renașterea isihastă, din sec. XIV va atrage după sine cum este firesc și o renaștere liturgică îndeosebi prin Sfinții Nicolae Cabasila și Simion al Tesalonicului (sec. XV).

Pentru Nicolae Cabasila, euharistia (împărtășania) este izvorul și desăvîrșirea vieții în Hristos. Iar *“celelalte taine nu sînt desăvîrșite și nici nu pot da roade... dacă nu luăm parte la ospățul dumnezeiesc”*. *“In schimb dacă ne apropiem cu zdrobire de inimă și ne mărturisim păcatele înaintea preotului, Sf. Împărtășanie este cea care ne scapă de orice păcat... de unde urmează că nimic n-am făcut numai mărturisindu-ne, fără a*

gusta din bunătățile euharistice” (Despre viața în Hristos, 4). El arată că de Sfânta Împărtășanie trebuie să ne apropiem “*me-reu*”. “*Căci e nevoie ca Făcătorul lumii să rămână tot timpul în lutul nostru ca să îndrepteze chipul, Său în noi de câte ori dă semne că vrea să se strice...*” (Ibidem). “Viața în Hristos” este de neconceput fără participarea regulată la Sf. Liturghie și Împărtășirea cu Sfintele Taine. Căci nu noi ne transformăm pe noi înșine prin efortul nostru ascetic, ci Hristos euharistic lucrează în noi și dă valoare și sens la tot ceea ce facem pentru mântuirea noastră. Neglijența Sfintei Împărtășanii poate veni și dintr-o spiritualizare dezincarnată care nu pune accentul pe Sfintele Taine ci pe voința și efortul omului, concepție proprie atîtor secte din vechime (pelagianism, priscilianism, bogomilism) condamnate de Biserică.

La rîndul său, Sfîntul Simeon al Tesalonicului, unul din cei mai mari liturgiști ai Bisericii Răsăritene, insistă și el asupra necesității împărtășirii dese. În cartea sa “Tratat asupra tuturor dogmelor” el zice: “*Drept aceea Tainele acestea ni le-a lăsat Iisus pentru ca să fim una cu Dumnezeu. Noi arhierii și preoții adesea cu socotință și cu spovedanie slujind Liturghia să ne împărtășim cu înfricoșătoarele Taine; iar ceilalți și ei adesea prin Spovedanie, prin sfărîmarea inimii și cucernicia sufletului să se cuminece. Și nimeni din cei ce se tem de Domnul să nu treacă peste 40 de zile (neîmpărtășiți), și dacă cei ce vor păzi pe cît vor putea să se apropie și mai curînd de cuminecătura lui Hristos și dacă se va putea și în toate duminicile, mai ales cei bătrîni și cei bolnavi*”.

În secolul al XVIII-lea a avut loc la Muntele Athos o mare frămîntare în jurul problemei deseii sau rarii împărtășiri Sf. Nicodim Aghioritul protagonistul deseii împărtășiri, autor a peste

o sută de lucrări, între care și al Filocaliei (culegere de texte din Părinții ascetici), a scris în acest sens și această *“Carte foarte folositoare pentru suflet. Despre împărtășirea deasă cu Sfintele Taine ale lui Hristos”* în care el argumentează cu texte din Sfinții Părinți nevoia împărtășirii dese și combate pe cei ce susțin contrariul. Poziția apărută de Sf. Nicodim și de cei din jurul său va fi aprobată și de Patriarhii ecumenici; Teodosie, în 1773 și Grigore al V-lea, în 1807 și 1819.

Renașterea liturgică din Grecia contemporană cu accentul pus pe înțelegerea Sf. Liturghii de către credincioși prin citirea de către preot cu voce tare a rugăciunilor din Anafora liturgică și pe împărtășirea deasă, renaștere promovată de mai multe frății religioase, a fost inspirată de mișcarea isihastă de la Sf. Munte și de scrierile Sf. Nicodim Arghioritul.

În Rusia, împărtășirea mult mai deasă a credincioșilor în ultimele decenii s-a impus din partea acestora ca o evidență a participării lor la Sf. Liturghie. Persecuțiile grave și lipsa oricărei literaturi religioase a făcut să se nască dorința credincioșilor de a se uni cu Hristos euharistic mult mai des decât recomanda oficialitatea bisericească, potrivit unei “tradiții” venită din Apus. Căci nu trebuie să uităm că “porunca” de a se împărtăși de patru ori pe an sau cel puțin o dată este de influență apuseană și nu are nici o justificare teologică. Dimpotrivă, ea este contrară spiritului Liturghiei ca jerfă adusă de tot poporul lui Dumnezeu și cină comună. Nimeni din cei invitați la o masă nu merge numai ca să se întrețină cu gazda și cu cei prezenți, fără să mănânce efectiv. E adevărat că ambianța creată în jurul unei mese este ea însăși o hrană spirituală pentru cei invitați, dar nimeni nu renunță să mănânce, săturându-se numai cu ea. Sf. Nicodim Aghioritul spune că sînt mai multe feluri de a ne împărtăși cu

Hristos: prin Sf. Taine, prin rugăciune, prin auzul citirilor și cîntările sfinte, prin contemplarea tainelor lui Dumnezeu, prin facerea de bine. Dar ele nu se exclud una pe alta. Dimpotrivă. Cel ce îl primește pe Hristos euharistic îl va păstra în inima sa rugîndu-se mult, citind din Sf. Scripturi, lucrînd numai binele...

Dar nimeni nu poate neglija Sf. Taine pe motiv că se împărtășește duhovnicește cu Hristos sub formele amintite. Căci altfel Mîntuitorul nu s-ar mai fi întrupat și nu s-ar mai fi jertfit pe cruce ca să ne lase Trupul și Sîngele Său ca “adevărată mîncare și adevărată băutură” (In. 6, 55). Cel ce neglijează Sf. Împărtășanie, neglijează fără să-și dea seama întruparea și jertfa însăși a Domnului. Căci Euharistia este taina prin excelență a Noului Testament. Fără Euharistie nu există nici Întrupare, nici jertfă. Protestanții și cultele neoprotestante care pun accent unilateral pe Cuvîntul lui Dumnezeu în detrimentul Euharistiei în care nu mai văd prezența reală a lui Hristos, uită că “Cuvîntul trup s-a făcut” (In. 1, 14), că în Noul Testament, Dumnezeu nu numai vorbește oamenilor ca în Vechiul Testament, ci se și unește cu ei prin Trupul și Sîngele Fiului Său jertfit și înviat pentru mîntuirea lor.

5. Cum am putea reveni astăzi la o practică normală a Euharistiei? Desigur că numai printr-o înțelegere justă a sensului și rostului ei pentru viața creștină. Aceasta presupune însă preoți și creștini responsabili și luminați, angajați conștient în trăirea maximală a Evangheliei și nu oameni “căldicei”, dispuși oricînd la orice compromis. Aprofundarea teologiei euharistice a primelor veacuri creștine ca și cunoașterea evoluției de-a lungul istoriei a practicilor privitoare la împărtășire, mai mult sau mai puțin conforme cu această teologie, practici devenite ade-

seori “tradiție”, ne va ajuta să exorcizăm mintea noastră de o mulțime de prejudecăți sau chiar superstiții cu privire la Sf. Taină a Împărtășaniei. Trebuie să fim conștienți că nu toate “tradițiile” impuse la un moment dat în istorie au și o justificare teologică. Pot exista “tradiții” cum este și cea cu privire la împărtășirea o dată sau de patru ori pe an și chiar la șase săptămâni, care nu pot fi justificate teologic, ci cel mult sentimental. În ce privește “vrednicia” pentru primirea Euharistiei trebuie să știm că nimeni nu poate vreodată pretinde că e vrednic să se împărtășească. Căci “toți greșim în multe chipuri” (Iac. 3, 2). Iar “dacă zicem că păcat nu avem, ne amăgim pe noi înșine și adevărul nu este întru noi” (I In. 1, 8). “Știm, zicea Sf. Ioan Gură de Aur, că nimeni dintre noi nu este scutit de greșeli, nimeni nu se poate lăuda că ar avea o inimă curată. Îngrozitor este, nu atât a nu avea inima curată, cât că neavînd-o astfel nu alergăm la Cel ce poate să o curățească...”. Desigur că sînt păcate grave și păcate mai puțin grave. “Orice nedreptate este păcat, dar este și păcat care nu e de moarte” (I In. 5, 17). În cazul păcatului de moarte (crimă, inclusiv avortul, desfrînare sau alte păcate trupești, ură, hoție, drog, magie, erezie...), trebuie să împlinim canonul rînduit la spovedanie și să nu ne împărtășim o vreme. Dar dacă nu sîntem în păcate de moarte să îndrăznim să ne împărtășim cît mai des. Bineînțeles cu inimă înfrîntă și smerită, cu lacrimi (Sf. Simeon Noul Teolog spune că nimeni să nu se apropie fără lacrimi de Sf. Împărtășanie) și cu conștiința păcătoșeniei, dar și cu dorința de a primi prin Sfînta Împărtășanie ajutor în lupta pentru despătimire și îmbunătățire. Căci fără Împărtășanie deasă nu putem deveni mai buni, mai iubitori, mai asemenea cu Hristos. Împărtășania deasă, primită cu pregătirea necesară ne transformă în Hristos însuși. “Firea celui

mai tare schimbă firea celui mai slab” zice Sf. Maxim Mărturisitorul. Ființa noastră încălzită de focul dumnezeirii devine ea însăși foc, ca fierul introdus în foc care devine foc păstrându-și totodată natura sa proprie. Și fiindcă se pune în mod justificat problema pregătirii pentru Sf. Împărtășanie trebuie să spunem că nu există o regulă pentru preoți și alta pentru mireni. Toți trebuie să se pregătească cu post după putere (cel rînduit de Biserică, adică: miercurea și vinerea ca și cele patru posturi mari), cu înfrînare conjugală pentru cei căsătoriți, cu rugăciune înmulțită și mai ales prin cunoașterea propriei nevrednicii. Postul trupesc ne va ajuta să adîncim în noi foamea după “Pîinea vieții” care este Hristos din Euharistie. Noi trebuie să dorim Împărtășania, să nu putem trăi fără ea. Iar dacă la o Liturghie nu ne-am împărtășit, să avem conștiința păcatului că l-am refuzat pe Hristos pentru că nu ne-am pregătit ca să-l primim, preferînd mai bine mîncarea, odihna, plăcerile lumii, lucrul... Împărtășirea deasă nu înseamnă nici pe departe obișnuință și devalorizare a ei. Dimpotrivă. Cu cît te rogi mai mult cu atît te rogi mai bine, cu cît te împărtășești mai des, cu atît îți crește dorința și rîvna pentru Hristos. Obișnuița rea poate interveni numai la cel ce nu are credință și frică de Dumnezeu.

Trebuie să mai știm și aceea că pregătirea pentru împărtășire nu este numai de o zi sau de două, ci de toată vremea. În toată vremea sîntem datori să ne reținem de la păcat, să avem gîndul la Hristos, să fim împăcați cu toți semenii noștri, să fim aplecați spre săvîrșirea binelui. Ea culminează cu participarea la Vecernie și Utrenie ca și la Liturghia propriu-zisă. Toată Liturghia este de fapt o pregătire pentru împărtășire.

Ținînd seama de situația deosebit de gravă existentă în Biserica noastră în privința împărtășirii credincioșilor, îndemnăm

și pe această cale pe cucernicii preoți să explice îndelung credincioșilor nevoia împărtășirii mai dese cu Sf. Taine. O Liturghie la care nimeni nu se împărtășește este aproape un non-sens și în contradicție totală cu conținutul rugăciunilor și cântărilor ei. Cum să cântăm *“Să se umple gurile noastre de lauda Ta, Doamne... că ne-ai învrednicit pe noi să ne împărtășim cu Sfințele, dumnezeieștile... și de viață făcătoarele Tale Taine...”* sau *“Drepti primind Dumnezeieștile, sfințele... lui Hristos Taine...”* când nimeni nu s-a împărtășit? Cu ce conștiință putem refuza sistematic chemare Mîntuitorului de la fiecare Liturghie: *“Cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste, apropiați-vă”*? Hristos care a venit să vindece pe cei bolnavi și să dea iertare celor păcătoși vrea să ne vindece și să ne ierte și pe noi împărtășindu-ni -se în Sf. Taine. Iar noi să-L refuzăm? Cu adevărat, nu ne dăm seama de ce ne lipsim evitînd sau amîinînd Sf. Împărtășanie! Cucernicii părinți ar trebui să încurajeze în primul rînd pe copii (care pînă la 7 ani pot să se împărtășească fără spovedanie și fără ajun) și pe bătrîni să participe regulat la împărtășire. Astfel nu va mai fi Liturghie fără împărtășire. De asemenea, pentru o participare cît mai conștientă a credincioșilor la Sf. Liturghie, în care aceștia să poată urmări caracterul ei de jertfă se impune *citirea cel puțin a rugăciunilor din canonul euharistic cu voce tare*. Să nu uităm că în vechime aceste rugăciuni, care formează miezul Liturghiei și de care depinde înțelegerea și trăirea ei se citeau cu voce tare. Pînă și Epicleza, și mai ales ea, se rostea cu voce tare. Preotul, invocînd Duhul Sfînt peste obște și peste Darurile puse înainte, primea răspunsul și întărirea credincioșilor de prefacerea lor în Trupul și Sângele Domnului prin acele Amin-uri pe care acum le rostește tot el, ceea ce este cu totul nefiresc. Și aceasta în timp ce

credincioșii stau pasivi, mulți fără să știe ce se petrece în acele momente! Or, dacă preotul, după ce strana termină cântarea, citește cu voce tare canonul euharistic, credincioșii vor urmări continuitatea rugăciunilor, își vor da seama de sensul lor profund și se vor simți implicați în ele. Liturghia se va prelungi cu lo minute, însă cu ce efecte!

Credem că numai printr-o renaștere liturgică cu accentul pus pe Sf. Împărtășanie primită regulat, cu pregătirea necesară, putem nădăjdui la o renaștere duhovnicească trainică și cu roadele cele mai frumoase pentru Biserica și neamul nostru. Căci atunci Hristos va lucra în noi și ne va schimba El însuși după chipul și asemănarea Sa.

† **SERAFIM FAGARASANUL**

Episcop-vicar la Archiepiscopia
Sibiului

CUVANT INAINTE

Cu adevărat avea dreptate poporul lui Israil din vechime să se laude că s'a învrednicit să se hrănească cu mana cea dulce, pe care o ploua cerul cu preaslăvită minune. Si avea dreptate să se mândrească că s'a adăpat cu acea apă ca nectarul, pe care mai presus de fire o izvora piatra cea vârtoasă.

Dar cu mult mai multă dreptate trebuie să se laude binecredinciosul popor al Harului celui nou, pentru că s'a învrednicit să aibă ca hrană Preacuratul Trup al Dumnezeu-Omului Iisus. Si cu mult mai multă dreptate se poate mândri, având băutură, Sângele cel de viață făcător și Preasfânt al lui Dumnezeu.

Si ce era acea mană față de Preasfântul Trup? Si ce era acea apă față de izvorătorul de viață Sângele acesta? Acelea erau umbră, acestea sunt adevărul; acelea erau chip întunecos, acestea sunt însăși lucrul; acelea icoane întunecoase, acestea prototipurile celor închipuite. In scurt, cei ce au mâncat și au băut din acelea mai pe urmă au murit; dar din acestea cine mânâncă și bea cu vrednicie, se face nestricăcios, se îndumnezește, nu moare ci trăește în veac. *“Părinții voștri au mâncat mană în pustie și au murit; dar de va mânca cineva din Pâinea aceasta valtrăi în veci”* (Ioan 6,49).

Acesta este adevărul. Nici o asemănare nu este între cele vechi și aceste noi. Deosebirea este așa de mare, că nici nu se poate spune prin cuvânt. Dar între prototipuri și închipuirile lor este deplină asemănare.

Deci, după cum atunci Dumnezeu a dat Israiltenilor mana ca să o mănânce adeseori și apa ca să o bea deasemenea, tot așa și acum a dat creștinilor Trupul și Sângele Său, ca să se împărtășească cu ele adeseori.

Cu toate acestea, eu văd că acelea, așa de mici, erau mult folosite de evrei, pe când acestea, așa de mari, la creștini au puțină întrebuințare. Dupăce s-au izbăvit din robia Egiptului, evreii au început să mănânce mana și să bea apa și le-au folosit atât de des, în tot timpul celor patruzeci de ani, cât au petrecut în pustie, încât aproape nici o zi nu a trecut ca să nu le folosească, până când au intrat în hotarele Ierusalimului.

Pe când creștinii din vremea noastră, dimpotrivă, dupăce s-au izbăvit de amara robie a Egiptului, adică a păcatului și a gânditorului Faraon, a diavolului, și au trecut prin marea cea duhovnicească a Sfântului Botez, foarte puțin se folosesc de Preacuratul Trup și Sânge al Domnului. Astfel, unul stăpânit de un rău obicei, altul de lenevire, unul fățărnicind o mincinoasă evlavie, unul gășind o pricină, altul alta, afară de puțini, aproape toți se împărtășesc cu Sfintele Taine numai de două sau de trei ori pe an, deși nu sunt opriți nici de Dumnezeu, deoarece El îi chiamă, nici de părintele lor duhovnicesc, neavând păcate care să-i oprească.

Mare păcat! Căci dacă pun alături darurile care au fost date evreilor: mana și apa, cu darurile pe care Trupul și Sângele Domnului le dau creștinilor, le gășesc așa de slabe, cum este umbra față de lucru; și dacă voi asemăna deasa întrebuințare a acelora, pe care o practicau evreii, cu puțină întrebuințare a acestora de către creștini, o gășesc așa de vie, cum sunt lucrurile față de umbră.

Dar creștinii din vechime nu făceau așa. Aceia foloseau Sfintele Taine tot așa de des, cum foloseau evreii Mana. Fiindcă după ce se botezau, se împărțeau cu multă râvnă și des, uneori de trei și de patru ori pe săptămână, cum zice Marele Vasile, alteleori în fiecare zi, după spusa Sfântului Ioan Gură de Aur, și toți împreună, în tot timpul cât se aflau în nemernica pustie a acestei vieți. Numai atunci conteneau când intrau în hotarele Ierusalimului, când, adică, după moarte, intrau în patria cea de obște a cerescului Ierusalim, ca să se împărțască cu Pâinea pământului aceluia, fără mijlocire și desăvârșit.

Noi creștinii de acum, însă, urmăm nu pe evreii cei buni, ci pe cei nemulțumitori, care din pricina lăcomiei lor lăsau mana cea cerească și doreau cărnurile și celelalte mâncări ale Egiptului, Pentrucă și noi alegând mai mult dulcele lumii și plăcerile trupului, ne lenevim sau mai bine zis, nesocotim duhovniceasca și cereasca hrană a Sfintei Impărțășiri. Din pricina acestei nesocotințe, lipsește sfințenia dela noi, s'a împușinat virtutea, a crescut răutatea. Deaceea s'a mâniat Dumnezeu și ne pedepsește cu feluri de nenorociri, precum: cutremure, boli, moarte și cu alte mii de rele, așa cum și atunci a pedepsit pe evrei, pentru nesocotința ce o arătase față de mană, cu moarte, cu ciumă și cu alte plăgi.

Deaceea, un iubitor de Hristos creștin, văzând această multă lenevire sau mai bine zis, nesocotire, pe care creștinii de acum o au față de Sfintele Taine și deci și folosul cel mare de care se păgubesc, cu râvnă din inimă și cu creștinească dragoste, s'a nevoit cu multă osteneală și a alcătuit această cârtică. Pe care, cu cheltuiala unor iubitori de credință creștini, o dă acum la lumina tiparului pentru prima dată, străduindu-se să reînnoiască binecuvântatul obicei al vechilor creștini și dove-

dind cu mărturiile Sfintei Scripturi, ale Apostolilor și ale Părinților cum că este de trebuință și de suflet mântuitor, ca tot creștinul dreptcredincios să se împărtășească adesea, dacă nu are piedici.

Primiți-o deci cu bucurie, o iubitorilor de bună credință cititori și hrânindu-vă mereu din cetirea ei, vă rog cu frățească dragoste, aprindeți-vă inimile de râvnă și urmați pilda și obiceiul creștinilor sfinți din vechime, a strămoșilor noștri și, cu cuvenită pregătire, împărtășiți-vă adesea cu Sfintele Taine ale Preadulcelui nostru Iisus Hristos. Pentruca prin Harul Sfintei Împărtășanii să vă întăriți în lupta împotriva răului, să lucrați toată fapta bună, să vă sfințiți cu împărtășirea celor sfinte, să vă îndumnezeiți prin gustarea celor dumnezezești, să vă faceți neștriccăcioși prin împărtășirea cu cele neshtriccăcioase.

In scurt, ca și aici, cu ajutorul făcătoarelor de viață Taine, să aveți o viață pașnică, cu bucurie, împreunată cu toate bunătățile, iar dicolo să vă învredniciți de dumnezezeasca și nesfârșita viață a veacului ce va să fie.

Aceste bunătăți dobândindu-le, nu slăbiți a ruga pe Domnul cel iubitor de oameni pentru mântuirea și iertarea păcatelor mele, a ostenitorului și a celor ce au cheltuit cu tipărirea.

PARTEA I

IMPARTAȘIREA DEASA ESTE DE MARE FOLOS

CAPITOLUL 1

Binecredincioșii creștini trebuie să se împărtășească des cu Dumnezeescul Trup și Sânge al Domnului.

Toți binecredincioșii creștini sunt îndatorați să se împărtășească des. Acest lucru îl poruncesc 1) Stăpâneștile porunci ale Domnului nostru Iisus Hristos, 2) Faptele și Canoanele Sfinților Apostoli și ale Sfințelor Sinoade și mărturiile locale ale Sfinților Părinți, 3) Cuvintele, rânduiala și sfințita lucrare a Sfintei Liturghii și 4) însăși rânduiala Sfintei Impărtășiri.

1. Domnul nostru Iisus Hristos, înainte de a ne preda Taina Sfintei Impărtășiri, a zis: *“Pâinea pe care Eu o dau este Trupul Meu, pe care Eu îl dau pentru viața lumii”* (Ioan 6,51). Ceeace însemnează că dumnezeasca Impărtășire este pentru credincioși absolut trebuitoare pentru viața duhovnicească în Hristos. Si pentru că viața duhovnicească în Hristos nu trebuie să se împruțineze nici să înceteze, precum zice Apostolul: *“Duhul să nu-l stingeți”* (I Tes. 5,19), ci să fie neîntreruptă, pentru că cei vii, după același Apostol, să nu mai trăiască viața lor trupească, ci viața lui Hristos, Care a murit și a înviat pentru ei, este de trebuință ca să fie deasă și întrebuințarea Sfintei Impărtășiri.

În altă parte, Domnul zice hotărât: *“Amin, amin zic vouă, de nu veți mânca Trupul Fiului Omului și de nu veți bea Sânge-*

le Lui, nu veți avea viață întru voi” (Ioan 6,53). Din aceste cuvinte se vede limpede că Sfânta împărtășanie este pentru creștin tot așa de necesară ca și Sfântul Botez. Fiindcă aceeași hotărîre pe care a dat-o pentru Botez, a dat-o și pentru Sfânta împărtășanie. Despre Botez a zis: *“Amin, amin zic vouă, de nu se va naște omul din apă și din Duh, nu poate intra întru împărăția lui Dumnezeu”* (Ioan 3,5); iar despre Dumnezeasca împărtășanie a zis deasemenea: *“Amin, amin zic vouă, de nu veți mânca Trupul Fiului Omului și de nu veți bea Sângele Lui nu veți avea viață întru voi”*. Așa dar, dupăcum fără botez este cu neputință ca omul să trăiască viață duhovnicească și să se mântuiască, tot așa este cu neputință să trăiască fără Dumnezeasca împărtășire. Si fiindcă aceste două Taine au aceste însușiri: Botezul se săvârșește o singură dată iar Taine Sfintei împărtășiri se săvârșește des și în fiecare zi, rezultă în chip firesc că este absolut necesar ca și Dumnezeasca împărtășire să se facă des.

Apoi, când Domnul a predat această taină ucenicilor Său, nu a dat-o ca un sfat, ca adică să mănânce Trupul Meu cine vrea și să bea Sângele Meu cine vrea, așa cum a zis că *“cine vrea să vină după Mine”* și *“dacă vrei să fii desăvârșit”*, ci a zis poruncitor: *“Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu și Beți dintru acesta Toți, acesta este Sângele Meu”*; adică neapărat trebuie să mâncați Trupul Meu și neapărat trebuie să beți Sângele Meu. Si iarăși zice: *“Acesta să o face întru pomenirea Mea”* (Luca 22,19). Adică, această taină pe care Ei v-o predau, să o săvârșiți nu numai odată, de două sau de trei ori (precum tâlcuește Sf. Ioan Gură de Aur) ci zilnic, întru pomenirea patimilor mele. A morții și a întregii Mele rânduiei.

Iată deci să și aceste cuvinte ale Domnului recomandă limpede cele două lucruri necesare Sfintei împărtășiri: neapărata ei

săvârșire și săvârșirea adeseori. Adică nu numai să ne împărtășim, ci să ne împărtășim și des. De unde înțelegem că drept creinciosul, în orice stare socială s-ar afla, este îndatorat și trebuie negreșit să primească și să păzească aceste porunci stăpânești.

2. Dumnezeestii Apostoli urmând această hotărâtoare poruncă a Domnului nostru, la începutul propoveduirii, cu orice prilej adunau pe toți creincioșii în loc ascuns de frica iudeilor, îi învățau, se rugau împreună și săvârșind Taina, se împărtășeau și ei și toți cei adunați, precum mărturisește Sf. Ap. Luca, în Faptele Apostolilor, zicând că cei trei mii, care crezuseră în Hristos la ziua Cincizecimii și se botezaseră, erau împreună cu Apostolii, ca să audă învățătura lor și să se folosească și să se împărtășească cu Sfintele Taine, pentruca să se sfințească și să se întărească mai bine în credința lui Hristos. *“Erau, zice, așteptând învățătura Apostolilor, în împărtășire, în frângerea Pâinii și în rugăciuni”* (F. Ap. 2,42).

Si pentruca să se păstreze această necesară Predanie a Domnului și de cătră creștinii de după ei, să nu se uite adică, cu trecerea mulțimii anilor, ceeace Apostolii au făcut atunci, au scris-o în al 8-lea și al 9-lea din canoanele lor, poruncind, cu pedeapsa afuriseniei, ca să nu rămână nimeni neîmpărtășit cu Dumnezeestile Taine, când se săvârșește Sfânta Liturghie, *“Dacă cineva nu se împărtășește când se săvârșește Liturghia să spună pricina pentru care nu se împărtășește și de va fi binecuvântată să se ierte, iar dacă nu o va spune, să se afurisească* (Can 8).

Iar în canonul al 9-lea zic: *“Biserica trebuie să afurisească pe toți acei creștini, care merg la biserică, ascultă cetirea Sfinte-*

lor Scripturi și nu stau nici la rugăciune, nici la Sfânta Impărtașire, ca unii care produc sminteală în Biserică”.

Pe acest canon tâlcuindu-l Valsamon zice: “Hotărîrea acestui canon este foarte aspră, căci afurisește pe cei ce mergând la biserică, nu stau până la sfârșit și nici nu se împărtașesc. În chip asemănător, și alte canoane ale Sinoadelor poruncesc ca toți să fie gata și vrednici pentru Sfânta Impărtașire.

Sinodul din Antiohia, urmând Sfinților Apostoli, mai întâi întărește canonul de mai sus, apoi adaugă: *“Se cuvine ca toți cei care intră în Biserică și ascultă Sfintele Scripturi, dar nu stau să se roage cu celălalt popor și se îndepărtează de Sfânta Impărtașanie, să fie afurisiți pânăcând se vor spovedi și vor arăta roduri de pocăință și se vor ruga și atunci să fie iertați”* (Can. 2).

Vedeți fraților, că toți creștinii sunt supuși afuriseniei și că trebuie să se împărtașească adesea? Că sunt îndatorați să facă aceasta la fiecare Liturghie, ca să nu fie afurisiți de Sfinții Apostoli și de Sfintele Sinoade?

3. De vom lua aminte cu atenție la Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie, vom vedea că dela început și până la sfârșit un singur scop are: să ducă la împărtașire pe credincioșii creștini adunați. Pentru că și rugăciunile pe care preotul le citește în taină, și efonisele și în scurt toate sfintele rugăciuni, toate sfintele lucrări și rânduilele care se săvârșesc aci, acest lucru arată.

La rugăciunea, care se numește a celor credincioși, se spune: “Dă-le lor (adică credincioșilor) ca totdeauna să-Ti slujească cu frică și cu dragoste și fără de păcat și neosândiți să se împărtașească cu Sfintele Tale Taine”. În rugăciunea care urmează după săvârșirea Sfințelor Taine zice: “Ca să fie celor ce

se vor împărtăși spre trezirea sufletului și spre iertarea păcatelor”, adică Sfintele acestea să se facă credincioșilor, care se împărtășesc, spre curățirea sufletului și spre iertarea păcatelor. Rugăciunea dinaintea Sfintei Impărtășanii zice: “Si ne învrednițește prin mâna Ta cea preacurată să ni se dea Preacuratul Tău Trup, și Preacinstitul Tău Sânge și prin noi la tot poporul Tău”.

Iar la ecfonise deasemenea, când strigă către popor, ca din partea Domnului: “Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu și beți din acesta toți, acesta este Sângele Meu;” și când, ținând în mâini sfântul Potir cu deviață făcătorul Trup și Sânge, iese în sfintele uși și arătându-l poporului îl chiamă la Sfânta Impărtă-șanie strigând cu mare glas: “Cu frica lui Dumnezeu, cu credin-ță și cu dragoste apropiați-vă” adică veniți cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste să vă împărtășiți cu Dumnezeestile Taine.

După Sfânta Impărtășire, preotul și poporul mulțumesc lui Dumnezeu pentru acest mare Har de care s’au învrednicit. Si poporul mulțumesște: “Să se umple gurile noastre de lauda Ta, Doamne, că ne-ai învrednicit a ne împărtăși cu Sfintele, Nemuritoarele și Preacuratele Tale Taine”. Iar preotul zice: “Drepti, împărtășindu-ne cu dumnezeestile, Sfintele, Preacuratele și de viață făcătoarele Taine, cu vrednicie să mulțumim Domnului”.

Dar și cântarea Heruvicului, care se cântă de popor, dacă iai aminte, este o pregătore pentru Impărtășire, fiindcă zice: “Noi, care în chip tainic închipuim pe Heruvimii cei cu ochi mulți și cântăm cântarea cea întreit sfântă, să lepădăm dela mintes noastră toată grija acestei lumi, pentruca să primim în sufletele noastre și să ne împărtășim cu Impăratul tuturor, Cel ce este nevăzut înconjorat de cetele cerești ale îngerilor.

Același lucru însemnează și Rugăciunea Domnească, care se zice după prefacerea Sfintelor Taine. Căci prin aceasta creș-

tinii cer dela Dumnezeu și Tatăl să le dea Pâinea cea spre ființă, care este cu adevărat Sfânta împărtășanie. Insuși numele cu care Sfânta Liturghie se numește în special: comuniune și adunare, obligă la deasa împărtășire. Deoarece comuniune și adunare însemnează că prin împărtășirea cu Trupul și cu Sângele lui Hristos, toți credincioșii se adună, se împărtășeșc și se unesc cu Hristos și se fac un Trup și un Duh cu El.

Deci din toată sfânta rânduială a Sfintei Liturghii, nu se vede oare că sunt îndatorați creștinii, care merg la Sfânta Liturghie să se împărtășească adesea? Nu sunt oare îndatorați să facă acest lucru, ca să arate că împărtășirea este adunare și cină și să nu fie călcători ale acelora pe care le cred și le mărturisesc? Iar dacă nu se împărtășesc preaum o mărturisesc, mă tem, mă tem ca nu cumva să fie călcători. Ci și preotul care îi chiamă și celelalte cuvinte și sfințite lucrări și rândueli, care se fac la Sfânta Liturghie, nu știu dacă își mai au adevărata lor rânduială și cuvenitul lor rost. Fiindcă toți, până la unul se leapădă și nu se găsește nici un creștin, care să le împlinească și să asculte chie-marea preotului sau mai bine zis a lui Dumnezeu, ci se întorc acasă neîmpărtășiți cu cele Sfinte, fără să fi binevoit cineva să se apropie și să se împărtășească.

Deaceea și dumnezeescul Hrisostom, urmând Sfintelor canoane ale Sfinților Apostoli și ale Sfântului Sinod pomenit mai înainte și mai ales socotind că toate sfintele lucrări ale Sfintei Liturghii au în vedere împărtășirea credincioșilor, socotește nevrednici chiar și de intrarea în biserică, pe cei ce merg la Sfânta Liturghie și nu se împărtășeșc.

“Văd, zice, că mulți se împărtășesc mai mult din obicei și nu după dreapta judecată. Pentrucă atunci când vine Postul Mare, toți, în orice stare s’ar afla, fie vrednici, fie nevrednici, se

împărtășesc. Tot așa fac și când vine ziua Bobotezei, chiar dacă acest timp nu este pentru împărtășire.

Dar nici Boboteaza și nici Postul Mare nu fac vrednici pe oameni pentru împărtășire, ci îi face vrednici curăția sufletului. Cu aceasta te poți împărtăși în fiecare zi. Căci zice Sfântul Apostol Pavel, că oridecâte ori vă împărtășiți vestiți moartea și patimile Domnului, adică faceți pomenirea mântuirii voastre, adică a binefacerii pe care a-ți primit-o.

Gândește-te bine câtă grijă aveau cei ce mâncau din jertfa Legii Vechi? Ce nu făceau? Cum se pregăteau? Neconținut se curăteau. Iar tu care vrei să te împărtășești din jertfa de care se cutremură și îngerii, vrei să te curățești numai în anumite timpuri? Cum te apropii de Altarul lui Hristos și îndrăznești să te împărtășești cu cu mâinile și buzele necurate și întinate?

Văd că se face multă nerânduială la Impărtășire. În celelalte zile ale anului nu vă împărtășiți chiar dacă adeseori sunteți curați; iar când vin Paștile, chiar dacă ați făcut ceva rău, îndrăzniți și vă împărtășiți. Vai de nepriceperea și de răul vostru obicei!

Zadarnic să săvârșește Liturghia în fiecare zi, că nu vă împărtășiți. Zadarnic stăm în fața Altarului, că nimeni nu vine să se împărtășească. Acestea le spun, nu ca să vă împărtășiți oricum, la întâmplare, ci ca să vă faceți vrednici.

Omule, nu ești vrednic să te împărtășești? Atunci nici pe celelalte rugăciuni ale Liturghiei nu ești vrednic să le auzi. Auzi pe diaconul care strigă: câți sunteți în stare de pocăință, rugați pe Dumnezeu să vă ierte; cei ce nu se împărtășesc se află încă în stadiul de pocăință pentru păcatele lor.

Deci de ce stai? Dacă ești din tre cei ce se pocăesc nu poți să te împărtășești. Pentru că cel ce nu se împărtășește face parte dintre cei ce se pocăesc.

Din ce pricină strigă diaconul: ieșiți cei ce nu puteți să vă rugați lui Dumnezeu? Si tu stai cu îndrăzneală și cu obrăznicie! Iar dacă nu ești dintre cei ce se pocăesc, ci din cei ce pot să se împărtășească, cum de nu te grijești să te împărtășești? Cum de nu socotești împărtășirea ca un mare har, ci o disprețuești?

Gântește-te bine. Masa împăratească este pregătită. Ingerii slujesc la masă; însuși Impăratul este de față și tu stai căscând! Imbrăcămintea sufletului își este murdară și ție nu-ți pasă? Sau este curată? Atunci stăi la masă și mănâncă din cină. La fiecare Liturghie, Hristos vine să vadă pe cei ce stau la masă și spune și acum fiecăruia, prin conștiința sa: Prietenilor, cum stați aci în Biserică, fără să aveți haină de nuntă? Nu a zis: De ce stai la masă? ci înainte de ședere îi zice că nu este vrednic nici să intre în lăuntru, deoarece nu i-a spus că de ce a intrat.

Pe toate acestea le strigă și acum Hristos către noi toți, pentru că stăm nerușinați și cu obrăznicie. Că cel ce nu se împărtășește este nerușinat.

Din pricina aceasta, diaconul întâi îndepărtează pe cei ce se află în păcate. Căci preum când un stăpân vrea să meargă la masă, nu trebuie să fie de față slugile care au greșit, ci sunt îndepărtate, tot așa se întâmplă și aici, când se săvârșește Liturghia și se jertfește Mielui și Oaia stăpânului.

Când auzi: să ne rugăm toți împreună; când vezi că se deschid ușile altarului, să socotești că se deschide și cerul și coboară ingerii. Deci nu trebuie să fie nici unul din cei nebotezați, dar nici unul botezat însă necurat sau spurcat.

Rogu-te să-mi spui dacă cineva invitat la o masă, merge, intră înăuntru, se spală pe mâni și se așează dar apoi nu mănâncă, oare nu jignește pâ împăratul, care l-a chemat? Nu era mai bine să nu se fi dus deloc? Așa și tu, ai venit la masă, ai cântat cu ceilalți, ai mărturisit că ești vrednic, deoarece nu ai ieșit cu cei nevrednici, atunci de ce ai rămas, dacă nu se împărțești din masă?

Dar zici că ești nevrednic! Atunci ești nevrednic și să asculti sfintele rugăciuni, deoarece Duhul Sfânt coboară nu numai în Sfintele Taine, ci și în cântările acelea. Nu vezi pe slugile stăpânului că în primul rând spală masa, curăță casa și pe urmă așează farfuriile. Așa se întâmplă și cu rugăciunile; cu glasul diaconului, spălăm ca și cu un burete Biserica, pentruca tainele să se săvârșească în Biserica curată și fără de pată. Ochii necurați sunt nevrednici de această priveliște. Urechile întinate nu sunt vrednice să audă aceste cântări, pentrucă așa poruncește Legea. Chiar dacă un animal se apropia de muntele Sinai, el era ucis cu pietre. Cu atât mai nevrednici au fost, că nici la poalele muntelui nu le-a îngăduit să stea, chiar dacă pe urmă s-au apropiat și au văzut locul unde a stat Dumnezeu.

Așa și tu, creștine, dacă nu ești vrednic să te apropii și să vezi pe Dumnezeu la Sfânta Liturghie, pleacă împreună cu catehumenii, pentrucă cu nimic nu te deosebești de ei. Deoarece nu este același lucru ca omul să greșească înaintea lui Dumnezeu, înainte de botez sau după ce s-a botezat și să se facă nevrednic de împărțășire. Aș fi vrut să vă spun lucruri mai multe și mai înfricoșate, dar ca să nu vă împovărez mintea, sunt deajuns acestea. Căci cei ce nu se înțeleptesc cu acestea, nici cu mai multe nu se pot îndrepta.

Spune-mi, te rog, dacă un împărat ar porunci: Cine va face cutare rău, acela să nu se apropie să mânânce la masa mea, oare nu ți-ai fi dat toată silința să te păzești ca să nu pierzi această cinste? Preotul ne chiamă să mergem să ne împărtășim și noi ne lenevim, întârziem și nu alergăm repede să primim acest dar? Oare ce altă nădejde de mântuire ne-a mai rămas? Nu putem spune că ne împiedică boala sau firea, ci neglijența ne face nevrednici (Omilia a treia la epist. către Efeseni).

Auzi, frate, ce spune acest mare dascăl al Bisericii, că nu sunt vrednici să se ducă la Liturghie, acei care fără motiv nu sunt pregătiți să se împărtășească.

Dar tu ce răspunzi? Apoi, dacă așa stau lucrurile, nu mai merg deloc la Liturghie!

Nu, fratele meu, nici aceasta să nu o faci, căci cazi sub afurisenie, așa cum hotărăște și sfântul Sinod ecumenic II Trulan, care zice: "Cel ce nu merge la biserică trei Duminici, dacă este preot să se caterisească, iar dacă este mirean să se afurisească". Așa hotărăște și Sfântul Sinod local, din Sardica, în canonul 11.

Deci cazi sub afurisenie, iubite, dacă nu faci aceste două: adică să mergi la Sfânta Liturghie și să te pregătești cât poți ca să te împărtășești, dacă nu ești oprit. Nu trebuie să nesocotești nici pe una, nici pe alta.

Făcând astfel, păzești toate sfintele lucrări ale Dumnezezeștii Liturghii, așa cum am spus mai înainte, și nu calci Rânduiala pe care a primit-o Biserica dela însuși Domnul nostru, de la Sfinții Apostoli, dela Sinoade și de la toți sfinții. Si Rânduiala aceasta este: Să se sfărame Sfânta Pâine la fiecare Liturghie și credncioșii, care nu au oprire, să meargă să se împărtășească.

Pentru că, precum spune Sfântul Simeon Tesaloniceanul "Dumnezeasca Liturghie este o lucrare sfântă pentru pregăti-

rea Preasfântului Trup și Sânge a lui Hristos, ca să fie dat spre împărtășire tuturor credincioșilor. Acesta este întreg scopul și rostul Liturghiei: împărtășirea credincioșilor”.

Sfântul Nicolae Cabasila, episcopul Dirahiului, scrie: “Lucrul Dumnezeestii Liturghii este să prefacă pâinea și vinul în Trupul și Sângele lui Hristos, iar scopul ei este sfințirea credincioșilor prin împărtășirea cu ele” (Tâlcuirea Sfintei Liturghii, cap. 1).

Înțeleptul Iov (pe care îl pomenește Sfântul Fotie în Nomononul său) zice despre Sfintele Taine așa: “Rostul întregii Liturghii este împărtășirea cu Sfintele Taine, fiindcă scopul și lucrarea ei acesta este: Împărtășirea credincioșilor cu deviații făcătoare și înfricoșatele Taine”.

Gavriil al Filadelfiei, în cartea sa despre Taine, scrie că Dumnezeasca Liturghie se săvârșește pentru trei pricini: întâi, pentru slava și lauda lui Dumnezeu și Mântuitorului nostru și pentru pomenirea morții și învierii Sale, precum Insuși a zis: “Aceasta să o faceți întru pomenirea Mea”; al doilea, pentru odihna și sfințirea sufletelor binecredincioșilor creștini ortodocși adormiți; și al treilea, pentru cei vii. Astfel, când se săvârșește Dumnezeasca Liturghie pentru slava și lauda și pomenirea morții și învierii Domnului, frații noștri adormiți în dreapta credință, primesc dela Dumnezeu odihnă și sfințire, pe cât este cu putință. Însă credincioșii cei vii, care nu se împărtășesc cu Sfintele Taine la Liturghie, nu mă pricep cum pot să se sfințească. Sfântul Cabasila zice că nu se sfințesc. Ci să-l ascultăm iarăși pe el:

“Dacă sufletele celor care se apropie sunt pregătite să se împărtășească, iar Domnul totdeauna dorește și voește să

sfințească și să se dăruiască pe Sine fiecăruia, atunci ce lucru îi mai poate despărți de Impărtașanie? Bine 'nteles că nici unul.

Dar ar putea întreba cineva: Dacă un creștin, având pregătire sufletească, dar nu vrea să se împărtașească, oare poate și el primi sfințenie dela Sfintele Taine, așa cum primesc cei adormiți? Si răspunde că nu o poate primi decât numai acela, care nu se poate duce trupește să se împărtașească, așa cum sunt sufletele celor adormiți.

Dacă cineva putând să meargă să se împărtașească, nu se duce, acela nu poate deloc să se bucure de sfințirea Sfintelor Taine, nu numai pentrucă nu s-a dus, ci și pentrucă putând să se ducă, a nesocotit Sfintele Taine sau s'a lenevit și nu a mers.

4. Dar nu numai cele spuse până acum, îndatorează pe tot creștinul, care nu are împedimente, să se împărtașească des, ci și însăși Dumnezeuasca Taină și Impărtașirea, dacă ne gândim bine, ne atrage să ne împărtașim des pentrucă este un element esențial al vieții sufletului. Să vedem ce însemnează acest lucru.

Teologii scolastici spun să esențial este acel element fără de care este cu neputință să se facă cecece se face. Pe pildă, element esențial în viața omului este răsuflarea, pentrucă fără de ea omul nu poate să trăiască. Tot așa este hrana pentru întreținerea trupului. Deci, așa cum este trebuitoare respirația neîn-cetată pentru a trăi, și hrana pentru alcătuirea firii trupești, tot așa și deasa împărtașire este necesară pentru viața sufletului și pentru susținerea ființei lui, sau ca să spun mai bine, este cu mult și fără de asemănare mai necesară.

Să vină în mijlocul nostru Marele Vasilie, temelia dreptelor învățături ale Bisericii și să ne-o spună. "Ca să se învredni-

cească omul de viața veșnică, zice, trebuie să se împărtășească cu Trupul și cu sângele lui Hristos. Si iarăși: Este de trebuință celui ce s'a renăscut prin Botez să se hrănească cu împărtășirea Sfintelor Taine. Deci toți dreptcredincioșii creștini avem nevoie să ne hrănim cu hrana vieții veșnice, pe care ne-a predat-o Fiul lui Dumnezeu celui viu. Si iarăși, este bine și de folos a se împărtăși omul în fiecare zi cu Trupul și Sângele lui Hristos, căci însuși Domnul o spune: Cine mânâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu are viață veșnică". Fără îndoială, împărtășindu-se omul des cu Viața, trăiește mai deplin viața cu toate puterile și simțirile sale trupesti și sufletești".

Iar monahul Iov mărturisitorul zice: "Este drept și cuviincios ca des și de multe ori să se sfințească Creștinul cu sfânta Impărtășire. Să dorească și să alerge să se împărtășească mai des decât respirația. Dacă este cu putință și în fiecare zi, cei vrednici pot să se împărtășească".

Iar Ghenadie, patriarhul Constantinopolului, foarte înțelept arată cât de trebuitoare este creștinilor Sfânta Impărtășanie, zicând:

"Sfânta Impărtășanie lucrează mare sporire a vieții cei întru Hristos, celor ce se împărtășesc. Fiindcă ceea ce lucrează în trup elementele cele din afară ale pâinii și vinului, aceeași lucrează în chip tainic și nevăzut Trupul Domnului la sufletul nematerial. Căci precum pâinea susține și hrănește trupul, tot așa Trupul lui Hristos hrănește sufletul nostru. Si precum prin sfântul Botez luăm viața Harului în loc de viața păcatului pe care am avut-o, tot așa hrănindu-ne cu Sfânta Impărtășanie creștem și sporim în Harul lui Dumnezeu. Căci precum căldura cea firească a trupului ar putea usca umiditatea cea firească, dacă nu este ajutată de hrană (căci prin hrană și băutură se menține

alcătuirea trupului și se împlinesc acele lichide, care s'au consumat din cauza căldurii și fără de care, viața omenească nu ar putea dura nici puțină vreme).

În același chip și căldura răutății, care roade sufletul pe dinlăuntru, pentrucă usucă puterea evlaviei, ar vrea s'o mistue cu totul, dacă sufletul nu s'ar împărtăși cu o hrană duhovnicească, care se împotrivește puterii distrugătoare a răului și crește în noi Harurile și Darurile Sfântului Duh.

Iar Trupul lui Hristos, adică Sfânta Împărtășanie, fiindcă pe deoparte hrănește trupul, iar pe de alta este unită cu firea dumnezească, curăță și sfințește pe cei ce se împărtășesc și ne aduce multă hrană duhovnicească. Astfel, fiind bine hrăniți cu această hrană, ne redobândim sănătatea duhovnicească și curăția, din care ne-a scos atunci din Rai, gustarea din pomul oprit.

Se cuvenea deci ca și noi, care cu mâncarea trupească am pierdut curăția și sănătatea cea dintâi, tot cu hrană trupească să o recăpătăm și cele asemenea să fie vindecate cu cele asemenea, iar cele protivnice, cu cele protivnice. Adică: hrană trupească a fost aceea care ne-a scos din Rai, hrană trupească este și Sfânta Împărtășanie, care ne păzește acum. Si aceeași viață este aceea, care atunci s'a stricat, iar acum se păzește.

Totuși din aceea Dumnezeu ne oprea să nu mâncăm, pe când Sfânta Împărtășanie El însuși ne-o dă și ne îndeamnă la ea. Hrănirea aceea ne-a învățat-o diavolul cel viclean iar pentru Sfânta Împărtășanie, nu numai învățător și sfătuitor este Fiul lui Dumnezeu, ci El însuși s'a făcut slujitor al ei și ne-a dat-o. Pe aceea a luat-o Adam ca un fur, iar la Sfânta Împărtășanie ne îndeamnă Dumnezeu și ne poruncește în mod vădit să o gustăm.

În aceea era ascunsă otrava neascăltării, iar în Sfânta împărtășanie se ascunde o comoară de nenumărate bunătăți.

Deci fraților, de vremece împărtășirea deasă este necesară tuturor creștinilor, precum am dovedit cu mărturiile pe care le-am adus până acum, este de mare nevoie ca și noi să ne împărtășim des, ca să avem în voi Viața, care este Iisus Hristos și ca să nu murim moarte sufletească. Căci acei care nu se hrănesc adesea cu această hrană duhovnicească, cu adevărat mor. Și deși se arată că trupește trăiesc, sufletește însă sunt morți, pentru că s'au îndepărtat de viața cea duhovnicească și adevărată, pe care o face Sfânta împărtășanie.

Și așa cum pruncul, când s-a născut, plânge și cere cu multă stăruință hrana și laptele lui, iar dacă nu sugă și n'are poftă este semn că este bolnav și în primejdie să moară, tot așa și noi trebuie să stăruim ca să ne alăptăm din hrana cea duhovnicească, Sfânta împărtășanie, ca să viețuim, iar dacă nu o facem ne primejduim de moartea sufletească.

Zice și Sfântul Ioan Gună de Aur: "De vreme ce ne-am învrednicit de atâta iubire și cinste de la Hristos, ca să ne împărtășim cu Trupul și cu Sângele Lui, să nu ne lenevim a face acest lucru. Nu vedeți pe copiii cei mici cu câtă grabă apucă sânul mamei lor? Cu câtă repezeală pun buzele la sân? Cu așa grabă ar trebui ca și noi să ne apropiem de această Sfântă Masă și de acest sân al duhovnicesului Potir, ca să ne împărtășim. Sau mai bine zis, cu mai mare grabă să ne alăptăm din Sfânta împărtășanie, ca niște prunci care se alăptează cu Harul Sfântului Duh, și singura noastră mânăhire să fie neîmpărtășirea cu această hrană Deviață făcătoare" (Omil. 82, la cap. 26 de la Matei).

CAPITOLUL 2

Că deasa împărtășire cu Sfintele Taine este de folos și mântuitoare.

Si înainte de împărtășire, și când se împărtășește și după împărtășire, Creștinul are mare folos de la Sfintele Taine, și la suflet și la trup.

Înainte de împărtășire, omul trebuie să facă convenita pregătire, adică se spovedește, își înfrânge inima, se îndrepttează, se umilește, este atent la sine, se păzește pe cât este cu putință de gândurile pătimase și toată răutatea. Deasemenea, se înfrâmează, se roagă, priveghează se face mai evlavios și se străduiește la toată fapta bună gândindu-se ce împărat înfricoșat are să primească întru sine. Si mai ales când se gândește că potrivit cu pregătirea pe care a făcut-o va primi și Harul din Sfânta Împărtășire. Este limpede că cu cât cineva face această pregătire mai des, cu atâta capătă și mai mare folos.

Iar când creștinul se împărtășește, cine poate pricepe darurile și harismele pe care le primește din Sfânta Împărtășire? Sau cum ar putea limba noastră cea slabă să le nemele una câte una? Deaceia să aducem iarăși pe dumnezeestii și sfinții Învățători ai Bisericii să ni le spuna una câte una cu gurile lor cele binegrăitoare și însuflate de Dumnezeu.

Sfântul Grigorie Teologul spune: “Sfântul și Preacuratul Trup al Domnului nostru, când, este bine primit și cu vrednicie, celor ce se luptă le este armă, celor ce se îndepărtează de Dum-

onezeu întoarcere, pe cei bolnavi îi întărește, pe cei sănătoși îi bucură, boalele le vindecă, sănătatea o ocrotește. Prin Sfânta împărtășanie, mai lesne ne îndreptăm, suntem mai îndelung răbdători în dureri și suferințe, cu mai multă căldură în dragoste, mai pătrunzători în cunoaștere, mai grabnici la slujire, mai iuți și mai grabnici la lucrarea darurilor. Iar celor ce nu se împărtășesc le urmează toate cele dimpotrivă. Fiindcă nu sunt pecetluiti cu Preacinstitul Sânge al Domnului nostru, precum spune iarăși Sfântul Grigorie: “De atunci mielul se jungheie și se pecetluiesc cu preacinstitul său sânge fapta și cunoștința, adică obișnuința și lucrarea, care sunt ca niște pervazuri ai ușilor noastre, adică ale mișcărilor minții noastre care se deschid bine la cunoștință și se închid iarăși ca ușile, din cunoașterea înalțelor și neajunselor înțeleșuri”.

Sfântul Efrem Sirul scrie: “Să ne îndeletnicim, fraților, cu liniștea, cu postul cu rugăciunea, cu lacrimile, la sfințele slujbe cu lucrul mâinilor, la convorbirea cu Sfinții Părinți, în ascultarea adevărului, în auzirea Sfințelor Scripturi, ca să nu se înțelească mintea noastră și să crească mărăcinii gândurilor rele, dar mai ales să ne facem pe noi înșine vrednici de împărtășirea cu Preacuratele și Dumnezeștile Taine, ca să se curețe sufletul de gândurile necredinței și ale necurăției și ca să locuiască întru noi Domnul și să ne izbăvească de vicleanul diavol”.

Iar dumnezeescul Chiril al Alexandriei zice că prin Dumnezeasca împărtășanie, nu pot furii cei de gând, diavolii, să intre prin simțuri în inima noastră.

“Uși ale casei să înțelegi simțurile, prin care intră în inimile noastre închipuirile tuturor lucrurilor și se varsă într’ înșă mulțimea nenumărată a poftelor. Pe aceste simțuri, proorocol

Ioil le numește ferestre zicând: “Au vrut să intre tâlharii prin ferestrele voastre pentru că nu erau unse cu preacinstitul Sânge al lui Hristos”. Si iarăși: “Poruncește Legea evreilor ca după ce vor junghia mielul, să ungă cu sângele lui ușorii ușilor și pragurile de sus și de jos arătând prin aceasta că prin Preacinstitul Sânge al lui Hristos păzim cortul nostru cel pământesc, adică trupul nostru, iar prin primirea împărtășirii celei de viață făcătoare, izgonim dela noi omorîrea neascultării celei vechi și astfel izgonim de la noi și pe pierzătorul, prin folosirea Sângelui lui Hristos.

Tot dumnezeescul Kiril zice în altă parte; că prin Impărtășanie ne curățim de toată necurăția sufletească și căpătăm osândă și căldură pentru cele bune. Preacinstitul Sânge al lui Hristos nu numai că ne slobozește de toată stricăciunea, ci ne curățește și de toată necurăția, care se ascunde în sufletul nostru și nu ne lasă să ne răcim cu lenevirea, ci ne face calzi și fierbinți cu duhul.

Sfântul Teodor Studitul, în chip minunat, descrie folosul pe care îl câștigă omul prin deasa împărtășire: “Mult pot lacrimile și umilința, ci mult mai mult decât toate și împreună cu toate, Sfânta Impărtășanie are mare putere și folos. De aceea nu mă pricep și mă minunez văzându-vă așa de lenevoși să vă grăbiți spre dânsa, ci numai Duminica vă împărtășiți, iar în altă zi deși este Liturghie nu vă cuminecați. Si deși când eram în Mănăstire, fiecare putea să se împărtășească în fiecare zi dacă voia, iar acum când mai rar se săvârșește Liturghie, tot nu vă împărtășiți.

Acestea vi le spun, nu că vreau să vă împărtășiți oricum și la întâmplare, fără pregătire. Că scrie sfântul Apostol, să-și cercezeze fiecare conștiința sa și așa să mănânce din Sfânta Pâine și să bea din Sfântul Potir, că cine se împărtășește cu nevrednicie,

îi va fi spre osândă, pentru că nesocotește să se apropie cu vrednicie de Sfântul Trup și Sânge al Domnului, Deci nu spun aceasta, Doamne fereste, ci spun să ne împărtășim des, ci să ne curățim cât putem cu dorința și iubirea pe care le avem pentru sfânta Impărtășanie și așa curăți să ne împărtășim.

Pentru că Sfânta Pâine, care s-a pogrît din Ceruri, adică Hristos, dăruiește viața celor ce se împărtășesc și cine mănâncă din această Pâine, va trăi în veci.

Căci spune Domnul: “Pâinea pe care Eu o voi da, este Trupul meu, pe care Eu îi voi da pentru viața lumii întregi”. Si iarăși zice: “Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu, rămâne întru Mine și Eu voi rămâne întru el”.

Vezi dar netâlcuit? Nu numai că a murit pentru noi, ci și pe sine însuși s-a gătit pe Sfânta Masă ca să ne împărtășim cu El. Ce alt semn al multei Sale dragoste față de noi poate fi mai arătat decât acesta? Si ce altceva poate fi mai folositor pentru suflet decât ca să se împărtășească?

Trebue apoi să ne gândim și la acest lucru că din masa, din mâncările și băuturile obișnuite omul mănâncă în fiecare zi, iar dacă se întâmplă să nu mănânce se amărăște mult și îi pare rău. Iar noi dacă ne depărtăm și nu ne împărtășim din masa cea duhovnicească a Pâinii Vieții și a Paharului nemuririi, această lipsire ni se pare un lucru neînsemnat? Si că acest gând nu este necuviincios și fără minte? Iar dacă până acum s-a întâmplat acest lucru, pentru viitor, vă rog, fiilor, să ne păzim bine. Si știind cât de mare putere și har are Sfânta Impărtășire, să ne împărtășim des.

Si dacă se întâmplă să fim la lucru, îndată ce auzim toaca să-l lăsăm și să mergem să ne împărtășim cu multă asârdie. Si această deasă împărtășire într' adevăr are să ne ajute, pentru că

ne păstrăm curați cu pregătirea pe care o facem. Iar dacă nu ne împărtășim des, este cu neputință să nu ne robească patimile, pe când deasa Impărtășire ne este un bun însoțitor pentru viața de veci.

Așadar, fraților, dacă facem așa cum ne poruncesc Sfinții Părinți și ne împărtășim des, nu numai că vom avea împreună lucrător și ajutor dumnezeescul Har în această scurtă viață, ci și pe îngerii lui Dumnezeu îi vom avea ajutători și pe însuși Stăpânul îngerilor și îi vom izgoni departe dela noi pe protivnicii draci, precum spune dumnezeescul Hrisostom: "Ca niște lei, care suflă foc, așa ne întorcem dela acea dumnezească masă a Tainelor și ne facem înfricoșați diavolului, pentru că avem cu noi pe Stăpânul nostru, pe Hristos și dragostea pe care El ne-a arătat-o. Sângele acesta luminează icoana cea împărătească a sufletului nostru, adică mintea noastră, cuvântul și duhul. Sângele acesta naște bunătatea și frumusețea cea mai presus de fire; nu lasă să se vestejească bunul neam și strălucirea sufletului, pe care îl adapă și îl hrănește adesea. Sângele acesta când este primit cu vrednicie, îzgonește pe draci și îi depărtează de la noi și chiamă la noi pe îngeri și pe Stăpânul îngerilor.

Căci când văd Sângele cel stăpânesc, dracii fug, iar îngerii aleargă și ne ajută. Acesta este mântuirea sufletelor noastre, cu acesta se bucură sufletul, cu acesta se infrumusețează, cu acesta se încălzește. Sângele acesta face mintea noastră mai luminoasă decât focul, acesta face sufletul mai frumos decât aurul. Cei ce se împărtășesc cu Trupul acesta stau împreună cu Ingerii, cu Arhanghelii și cu Puterile cele de sus, fiindcă sunt îmbrăcați cu acea haină împărătească și au cu ei armele cele duhovnicești. Dar încă n-am spus darul cel mai mare: Cei ce se împărtășesc pe însuși Impăratul îl poartă.

Vezi, iubitul meu frate, ce minunate daruri primești dacă te împărtășești des? Vezi cum cu deasa împărtășire se luminează mintea, se strălucește cugetarea, se curăță toate puterile sufletului? Dacă vrei să omori și patimile trupului, mergi adesea să te împărtășești și o vei dobândi. Ne încredințează de aceasta și Sfântul Kiril al Alexandriei: “Împărtășește-te cu Sfânta Cuminicătură crezând că ne eliberează nu numai de moarte, ci și de toată boala pe care o avem. Fiindcă atunci când Hristos locuiește în noi, prin deasa împărtășanie, adoarme și vestejește războiul cel sălbatec al trupului și aprinde evlavia cea către Dumnezeu, iar patimile le omoară. Așa dar fără deasa împărtășire nu ne putem elibera de patimi și să ne suim la înălțimea nepătimirii. Așa cum evreii, dacă nu ar fi mâncat Pasca în Egipt, nu s-ar fi putut elibera din robia lui.

Egipt însemnează viață împătimită. Si dacă nu ne împărtășim des (dacă ar fi cuputintă și în fiecare zi) cu preacinstitul Trup și Sânge al Domnului nostru, nu putem să ne eliberăm de faraonii cei de gând. Precum același dumnezeesc Kiril al Alexandriei zice: “În vremea când israiltenii erau robi la Egipteni, au junghiat mielul și au mâncat Pasca. Ceeace era semn că sufletul omului nu poate în alt fel să se slobozească din tirania diavolului decât numai prin împărtășirea cu Trupul și cu Sângele lui Hristos. Pentru că El însuși ne spune în Sf. Evanghelie că dacă Fiul vă va elibera, veți fi liberi. Si iarăși zice: “...Abia atunci s-au eliberat cei din Israil, după ce au jertfit mielul în chipul lui Hristos, fiindcă în alt chip nu puteau să se elibereze și orice eliberare nu se poate face decât numai cu Hristos.

Deci, dacă vrem și noi să fugim din Egipt, adică de posomorâtul și prigonitorul păcat și de faraon, adică de tiranul cel

gânditor, precum zice Sfântul Grigorie Teologul și să moștenim pământul inimii și al făgăduinței, trebuie să avem și noi, așa cum aceia au avut comandant pe Iisus Navi, pe Domnul nostru Iisus Hristos, prin împărtășirea cea deasă, ca să biruim pe Hananei și pe cei de alt neam, adică patimile cele nestâmpărate ale trupului și pe Ghibeoniți, gândurile cele înșelătoare, ca să stăm în orașul Ierusalim, care se tâlcuește sfânta Pace, spre deosebire de pacea lumească, după cuvântul Domnului nostru: Pacea mea vă dau vouă, nu precum o dau lumea v-o dau Eu (Ioan 14, 27). Adică Pacea mea o dau vouă, o ucenici ai Mei, adică cea sfințită și sfântă, nu așa cum este pacea lumii, care adesea tinde și spre rău.

Deci rămânând în această pace sfântă, ne vom învrednici să luăm în inima noastră arvuna duhului, așa cum și apostolii, rămânând și stând în Ierusalim, după porunca Domnului, au primit desăvârșirea și Harul Duhului în ziua Cincizecimii. Fiindcă pacea este Harul care primește pe toate celelalte haruri dumnezeiești și în pace sălășluște Domnul, precum zice proorocul Ilie că nici în vijelia cea mare și năpraznică, nici în cutremur, nici în foc, ci în adierea de vânt ușoară și pașnică, acolo era Domnul.

Dar pacea nu o poate dobândi cineva fără să aibă și celelalte virtuți; deasemenea virtutea nu se agonisește fără lucrarea poruncilor, iar porunca nu se săvârșește fără de dragoste și nici dragostea nu se reînnoiește fără Sfânta Impărtășire. Astfel că fără Sfânta Impărtășire zadarnic ne ostenim.

Fiindcă mulți dela sine găsesc multe virtuți, socotind că se vor mântui cu acestea, fără deasa Impărtășire, lucru care este aproape cu neputință. Fiindcă nu voesc să se supună voci lui

Dumnezeu, de a se împărtăși deseori, după rânduiala Bisericii, când se adună la fiecare Sfântă Liturghie.

Acestora, le spune Dumnezeu prin proorocul Ieremia: "Pe Mine izvorul apei celei vii M-au părăsit și și-au săpat loruși fântâni sparte, care nu țin apă" (2,13). Adică m-au păsărit pe Mine Dumnezeu, care sunt izvorul apei celei dătătoare de viață, adică al virtuții și al Harurilor Sfântului Duh și și-au săpat în ei fântâni sparte în fund, care nu țin apă. Si iarăși zice prin proorocul Isaia: "În fiecare zi mă caută și doresc să învețe înțelepciunea Providenței Mele, ca un popor drept, care a păzit poruncile lui Dumnezeu. Si spun: Pentru ce nu vezi, Doamne, când postim? Pentru ce nu vrei să știi cât ne ticăloșim? Si răspunde Dumnezeu: Nu vă aud. Pentru că atunci când postiți vă faceți tot voile voastre cele rele. Un astfel de post Eu nu-l vreau, nici această ticăloșire. Ci chiar de-ți vei încovoia gâtul ca un belciug și de-ți vei așterne sub tine sac și cenușă, cu toate acestea un astfel de post nu primesc. Ci atunci sunt ostenețile primite și faptele bune folositoare, când se fac după voia lui Dumnezeu. Si voia lui Dumnezeu este să facem așa cum ne poruncește Domnul nostru, Care ne spune: *"Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu are viață veșnică"* (Ioan 6,54). Aceasta este nu numai poruncă, ci cap al tuturor poruncilor, pentru că este săvârșitoare și cuprinzătoare a tuturor poruncilor.

Astfel, iubitele, dacă dorești să aprinzi în suflet dumezeescul dor și să dobândești dragostea cea pentru Hristos și cu aceasta să dobândești și pe toate celelalte virtuți, mergi des la Sfânta Împărtășanie și ai să dobândești ceea ce dorești. Pentru că este cu neputință ca să nu iubească cineva pe Hristos, când se împărtășește adesea cu Sfântul Său Trup și Sânge și să nu fie

iubit de Hristos. Deoarece lucrul acesta se face în chip firesc și involuntar.

Unii se miră de ce părinții își iubesc așa de mult copiii și de ce copiii iubesc pe părinți? Si zicem că nimeni nu s-a urât vreotată pe sine și nici trupul său. Așa și copiii, fiindă trupurilor lor își au ființa din trupurile părinților și mai mult, fiindcă se hrănesc cu sângele mamei lor (și când sunt în pântece și după aceea, când se nasc, pentrucă laptele, din fire, nu este altceva decât sângele care s-a înălbit), deaceea zic că este lege a firii să iubească pe părinții lor și părinții să iubească pe copiii lor, care s-au zămislit din însăși trupurile lor. In același chip, cei ce se împărtășesc adesea cu Trupul și cu Sângele Domnului nostru, în chip firesc își vor aprinde dorul și dragostea față de El. Pe deoparte, pentrucă izvorătorul și făcătorul acela de viață Trup și Sânge cu cât este împărtășit mai des, cu atât aprinde spre dragoste pe cei ce se împărtășesc, chiar de ar fi cei mai nemulțumitori și învârtoșați cu inima; iar pe de altă parte, pentrucă cunoștința cea pentru dragostea de Dumnezeu, nu este un lucru străin de noi, ci în chip firesc este sămănată în inimile noastre, chiar când ne naștem trupește și ne renaștem cu Duhul prin Sfântul Botez și cu lesnire se aprind în flăcări acele puține scânteii firești, precum zice înțeleptul în cele dumnezești Sfântul Vasile:

“Impreună cu facerea omului, îndată se seamănă întru el o putere, care în chip firesc naște dragostea cea cătră Dumnezeu. Pe această putere o lucrează săvârșirea poruncilor lui Dumnezeu cu grijă, o hrănește cu știința și o desăvârșește cu harul lui Dumnezeu. Acest lucru al dragostei de Dumnezeu este unul, dar lucrează și cuprinde pe toat celelalte porunci.

Pe această putere firească a dragostei față de Dumnezeu o întărește, o crește și o desăvârșește deasa împărtășire cu Trupul și cu Sângele Domnului nostru. Deaceea și Sfântul Ciprian scrie că Mucenicii cind voiau să meargă la mărturisire, mai întâi se împărtășeau cu Preacuratele Taine și astfel întăriți cu Sfânta împărtășire, se aprindeau cu dragostea de Dumnezeu și alergau în stadion, ca oile spre junghiere. Si pentru Trupul și Sângele lui Hristos pe care le primiseră își vărsau propriul lor sânge și își predau trupurile lor la tot felul de chinuri.

Ce alt bine dorești creștine să dobândești și nu-l dobândești din Împărtășirea cea deasă? Dorești să prăznuești în fiecare zi? Dorești să faci luminatul Paști oricând voești și să te bucuri cu o negrăită bucurie în această viață amărită? Aleargă des la Sfintele Taine și împărtășește-te cu cuviincioasă pregătire și o vei dobândi. Fiindcă adevăratul Paște și adevărata sărbătoare a sufletului este Hristos, Cel ce se jertfelte în Sfintele Taine, precum zice Apostolul și dumnezeescul Hrisostom: “Sfânta și marea Patruzecime (Postul mare) este o singură dată pe an. Dar Paștile le facem, adică ne împărtășim de trei și de patru ori pe săptămână; și ca să zic mai bine, oridecâte ori vrem. Fiind că nu postul face Paștile, ci comuniunea și împărtășire care se face la fiecare Liturghie. Si că lucrul acesta este adevărat, auzi pe Sf. Pavel, care zice: “Că Hristos este Paștile nostru, care s-a jertfit din dragoste pentru noi. Deci oride câteori te împărtășești cu curată conștiință, faci Paștile cele luminate. Nu pentru că ai postit Patruzecimea, ci pentru că te-ai împărtășit cu Dumnezeștile Taine.

Deaceea cel ce nu este încă botezat, catehumenul, nicio dată nu face Paștele (chiar dacă postește Patruzecimea), fiindcă nu se împărtășește. Precum și dimpotrivă, creștinul care nu po-

stește, face paștele când se împărtășește, fie azi, fie mâine și în orice timp se va cumineca. Fiindcă pregătirea cea mai bună și aleasă pentru Împărtășire nu se judecă după respectarea timpurilor, adică după trecerea celor opt sau cincisprezece sau patruzeci de zile, și atunci să ne împărtășim. Nu, ci se judecă după curăția conștiinței.

Deci cei ce nu se împărtășesc postesc Paștele și nu săvârșesc Paștile, precum zice acest dumnezeesc Părinte; și nici nu pot să prăznuiască adevărat, nici duminicile, nici celelalte sărbători ale anului, toți acei ce nu sunt pregătiți în fiecare sărbătoare să se împărtășească cu Trupul și cu Sângele Domnului nostru, pentru că nu au cu ei pricina sărbătorii, care este Preadulcele Iisus Hristos și acea bucurie duhovnicească, ce se naște din Sfânta Împărtășanie.

Deci se înșeală cei ce socotesc Paști și sărbători bogatele artose, lumânările frumoase, tămâile înmirezmate, lucrurile de aur și de argint cu care se împodobesc bisericile. Deoarece nu pe acestea le cere dela noi Dumnezeu ca prim și principal scop, precum ne spune prin Proorocul Moisi: "Omule, ce cere dela tine Domnul și Dumnezeul tău, decât numai aceasta: Să te temi de Domnul Dumnezeul tău. Să umbli în toate căile lui, să-L iubești și să cinstești pe Domnul Dumnezeu din toată inima ta și din tot sufletul tău, să păzești poruncile Domnului Dumnezeului tău și îndreptările Lui".

Dar cuvântul nostru acum nu este să arătăm dacă sunt bune sau nu, cele ce se aduc la biserică din evlavie. Da, sunt bune și acestea, dar împreună cu acestea trebuie să aducem mai ales ascultarea de sfintele porunci ale Domnului și pe aceasta să o cinstim mai mult decât pe toate. Precum zice proorocul și

împăratul David: "*Jertfa lui Dumnezeu este duhul umilit; inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi*" (Ps. 50,17).

Iar Apostolul Pavel, în epistola către Evrei, zice în alt chip: "*Jertfă și prinos n'ai voit, ci trup mi-ai întocmit*" (10,5), ceea ce însemnează: O, Doamne, pe toate celelalte jertfe și daruri nu voești să ți le aduc, ci dorești să mă apropii de Sfintele Taine și să mă împărtășesc cu Preasfântul Trup al Fiului Tău, pe care mi l-ai pregătit la Sfânta Masă, pentru că aceasta este voia Ta. Deaceea voind să arate că este gata spre ascultare zice: "Iată, vin ca să fac voia Ta, Dumnezeul meu, și Legea Ta înlăuntrul inimii mele am voit". Adică, iată Doamne, vin să fac voia ta cu multă râvnă și să împlinesc legea Ta cu toată inima mea.

Deaceea, dacă iubim mântuirea noastră, trebuie să facem cu bucurie și cu dragoste voia lui Dumnezeu, ca fiii și nu ca robii, cu frică. Fiindcă frica păzește poruncile cele vechi, iar dragostea păzește pe cele evanghelice. Adică cei ai Legii păzeau poruncile și hotărârile Legii de frică, ca să nu fie pedepsiți și chinuiți; pe când noi, creștinii, pentru că nu mai suntem sub stăpânirea Legii, trebuie să împlinim poruncile Evangheliei nu de frică, ci din dragoste și ca fii trebuie să facem voia lui Dumnezeu.

Iar voia lui Dumnezeu și Tatălui, după bunăvoință și înainte povățuire a fost să facă trup Unui născut Fiului Său și Domnului nostru Iisus Hristos și să-și verse Sângele Său pentru mântuirea lumii, iar noi toți creștinii să ne împărtășim adesea cu Trupul și cu Sângele Lui, pentru că prin deasa Împărtășire, în această viață să fim păziți de cursele și viclesugurile diavolului, iar când va ieși sufletul nostru să zboare ca o pasăre în libertate și bucurie la ceruri, fără nici o împiedicare din partea duhurilor celor din văzduh.

Aceasta o adeverește și dumnezeescul Hrisostom zicând: "Si altcineva (mai înainte spusese că-i povestire cineva o altă vedenie) mi-a povestit un lucru, pe care nu l-a auzit de la altcineva, ci el însuși s-a învrednicit să-l vadă și să audă; adică aceia care la moartea lor se împărtășesc cu Preacuratele Taine cu conștiința curată, când iese sufletul lor, îi înconjoară îngerii, pentru Darul Impărtășaniei și-l suie la cer.

Deci și tu, frate, pentru că nu știi când vine moartea, fie azi, fie mâine, ori în clipa aceasta, trebuie să fii totdeauna împărtășit cu Preacuratele Taine și să te afli gata. Si dacă este voia lui Dumnezeu să mai trăiești în viața aceasta, vei petrece cu Harul Sfintei Impărtășanii, o viață plină de bucurie, plină de pace și însoțită de toate celelalte virtuți. Iar dacă voia lui Dumnezeu este să mori, apoi cu Sfânta Impărtășanie vei trece cu slobozenie vămile dracilor care se află în văzduh, ca să te sălășluiești cu bucurie negrăită în locașurile cele veșnice. Căci deoarece ești totdeauna unit cu Preadulcele Iisus Hristos, Atotputernicul Impărat, și aici ai să trăiești o viață fericită, iar când vei muri, dracii au să fugă de la tine, ca trăsniți iar îngerii îți vor deschide intrarea cerească și te vor duce cu cinste până la tronul Preafericitei Treimi.

O, măreție, pe care o dobândesc creștinii din deasa Impărtășire, și în viața aceasta și în cea viitoare!

Dorești, Creștine, să ți se ierte și cele mai mici greșale, pe care ca un om le-ai greșii fie cu urechile, fie cu ochii? Apropie-te de Sfintele Taine cu frică și cu inimă înfrântă și ți se vor lăsa, și se vor ierta. Aceasta o adeverește și Sfântul Anastasie al Antiohiei: "De se va întâmpla să greșim, oare care greșale mici și de iertat, ca niște oameni ce suntem, fie cu limba, sau cu urechile, sau cu ochii sau ne înșelăm și cădem în mândrie, sau în

întristare sau în mânie, sau în altceva asemenea, să ne osândim pe noi înșine și să ne spovedim lui Dumnezeu și așa să ne împărtășim, crezând că Sfânta Impărtășanie ne curăță de aceste păcate mici; dar nu și de cele grele, rele și necurate, pe care le-am făcut.

Aceasta o mărturisesc și mulți alți sfinți. Sfântul Climent spune: “Impărtășindu-ne cu cinstitul Trup și cu cinstitul Sânge a lui Hristos, să mulțumim Celui ce ne-a învrednicit să ne împărtășim cu Sfintele Sale Taine și să-L rugăm să ne fie nu spre judecată, ci spre mântuire și spre iertarea păcatelor”.

Sfântul Vasile cel Mare zice: “Si ne învrednicește, Doamne, a ne împărtăși fără de osândă, cu preacuratele acestea și de viață făcătoare Taine, spre iertarea păcatelor” (în rugăciunea dela Sf. Liturghie).

Dumnezeescul Hrisostom: “Pentruca să fie celor ce se vor împărtăși, spre trezirea sufletului și spre iertarea păcatelor”.

Si deși spovedania și facerea canonului pot ierta păcatele, totuși este necesară Sfânta împărtășanie pentru iertarea păcatelor. Deoarece așa cum la o rană infectată se scot mai întâi viermii, apoi se taie părțile cele putrede și se pune alifie pentru tămăduire, căci dacă o lasă revine din nou la starea dintâi; tot așa este și cu păcatul: spovedania scoate viermii, împlinirea canonului taie cele putrede, apoi Sfânta Impărtășanie este ca o alifie, care tămăduiește (Matei 12,45). Pentrucă dacă nu va lua Sfânta Impărtășanie, bietul păcătos vine iarăși la starea dintât și se fac cele de pe urmă ale omului aceluia, mai rele ca cele dintâi.

Auzi, creștinul meu, câte daruri primești de la deasa Impărtășire? Că și păcatele tale cele neînsemnate, și cele cunoscute ți se iartă și rănilile ți se vindecă și te faci cu totul sănătos? Ce altceva este mai fericit decât să te pregătești ca să te îm-

pătășești totdeauna și cu ajutorul și cu pregătirea pentru dumnezeasca împărtășanie să te afli totdeauna slobod de păcate? Să fii curat, tu pământean pe pământ, așa cum sunt curați și îngerii în ceruri? Ce altă fericire poate fi mai mare decât aceasta?

Cu toate acestea îți voi spune una și mai mare. Dacă, fratele meu, te apropii adesea de Sfintele Taine și te împărtășești cu vrednicie cu acel nestricat, cu acel preaslăvit Trup și Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos și te faci un trup și un sânge cu Hristos, puterea dătătoare de viață și lucrarea acestui Preasfânt Trup și sânge, la învierea dreptilor îți va însufleți și trupul tău și-l va învia nestricăcios, preaslăvit împreună cu al lui Hristos, precum scrie către Filipeni dumnezeescul Apostol zicând: "*Ca-re va schimba trupul smereniei noastre, ca să fie asemenea trupului slavei Sale*" (3,21).

Toate aceste măriri și daruri, aceste mari și mai presus de fire bunătăți, câte le-am spus până acum, le primește tot creștinul, când se împărtășete cu curată conștiință, cu dumnezeestile Taine ale Preadulcelui nostru Iisus Hristos. Ba încă și cu mai multe altele, pe care le lăsăm, pentru scurtarea timpului.

Si iarăși, după ce s-a împărtășit omul, se gândește cu ce înfricoșate și cerești taine s-a cuminecat, este atent cu sine ca să nu necinstească Harul; se teme, se rușinează și își păzește gândurile, pune un început mai temeinic al vieții virtuoză, se ferește pe cât posibil de la tot răul. Apoi gândindu-se că peste, puține zile iarăși se va împărtăși, își îndoieste atenția, adaogă râvnă peste râvnă, înfrânare peste înfrânare, priveghere peste priveghere, osteneli peste osteneli și se nevoiește cât poate. Fiindcă este constrâns din două părți: pe deoparte, pentru că cu puțin mai înainte s-a împărtășit; pe de alta, pentru că peste puțin iară se va împărtăși.

CAPITOLUL III

Că amânarea Sfintei Impărtașanii pricinuește mare vătămare.

Toate cele protivnice celor spuse până acum, le pricinuește creștinilor Impărtașirea ce rară. Pentru că cel ce întârzie să se împărtașească, nu face nici o pregătire, nu este atent, nu are atentă păzire despre gândurile rele. Pentru că amânarea îl face să cadă în lenevire și să i se răcească căldura evlaviei și a dumnezeiești dragoste. Indelungarea vremii îl face să se poarte în viață cu neglijență și nepăsare, să nu aibă teamă în suflet, sfială în simțuri și pază a mișcărilor lor, face deslegare deplină la mâncare și la vorbă, la necuviincioase priviri și auziri și se face ca un cal, care neavând frâu alunecă în prăpastia tuturor păcatelor. Că este adevărat că toate acestea urmează celor ce întârzie să se împărtașească, o vedem noi înșine din cele ce ni se întâmplă de fapt în fiecare zi.

Cei care fiind vrednici, pe cât este cu putință, întârzie să se împărtașească, mă mir cum pot dobândi sfințenia și harul de la Sfintele Taine, după cum a zis Cabasila, pe care l-am pomenit mai înainte. Cum pot să domolească văpara patimilor, când nu se împărtașesc cu preacuratele Taine, care izgonesc toată neputința, amortesc războiul sălbatec al trupului și omoară patimile, precum zice Sfântul Kiril. Cum pot să-și curățească mintea? Să-și lumineze cugetul? Să-și înfrumusețeze puterile sufletului, dacă nu se împărtașesc cu Trupul și cu Sângele Domnului

nostru, care este adevărata curăție, adevărata frumusețe, lumina cea adevărată și bunul neam al sufletului, precum a spus mai înainte dumnezeescul Gură de Aur?

Sau cum este cu putință să fugă de faraonul cel de gând, de Egipt, de amarul și prigonitorul păcat, dacă nu sunt pecettuiți și însemnați cu cinstitul Sânge al lui Hristos, precum a zis mai înainte Sfântul Grigore Teologul? Sau cum să aprindă în inima lor dumnezeasca dragoste, bucuria duhovnicească, dumnezeasca pace și pe celelalte roade și harisme ale Sfântului Duh, fără să se împărtășească cu Trupul și cu Sângele preaiubitului Fiu al Tatălui și deoființă cu Duhul Sfânt, Care este bucuria și pacea noastră, după Sfântul Apostol și izvorul tuturor bunătăților?

Eu mă spăimânt și nu mă pricep cum creștinii din vremea noastră pot prăznuii duminicile și celelalte sărbători de peste an și să se bucure duhovnicește cu bucuria cea adevărată, dacă nu se împărtășesc adesea cu dumnezeasca Impărtășanie și în ce constă sărbătoarea și prăznuirea lor?

Așa dar cu adevărat cei care nu se împărtășesc des se lipsesc (o, ce nenorocire!) de toate aceste bunătăți cerești și dumnezești, dar totodată sunt și călcători ai poruncilor și stăpâneștilor hotărâri ale Domnului, precum am spus, ale canoanelor apostolești și sinodale și încă și ale tuturor sfinților locali, preum am arătat pe larg mai înainte.

Aceștia, prin întârzierea la Impărtășire, îngăduie și dau loc diavolului să-i arunce în tot felul de păcate și în multe alte ispite, precum zice dumnezeescul Kiril al Alexandriei: "Cei ce se îndepărtează de Biserică și de Sfânta Impărtășanie se fac vrașmași lui Dumnezeu și prieteni ai diavolului.

Si dumnezeescul Gură de Aur zice: “Ca nu cumva rămânând departe prea multă vreme de împărtășirea Ta, să fiu prins de lupul cel înțelegător” (Rugăciunea la Sfânta Împărtășanie). Adică: deaceea, Doamne, mă apropii adesea de Sfintele Taine și mă împărtășesc, pentru că mă tem ca nu cumva îndepărtându-mă multă vreme de Sfânta Ta împărtășire, să mă găsească lupul cel înțelegător gol de harul Tău și să mă omoare.

Iar cuviosul Paladie povestește despre Avva Macarie Egipteanul că, vindecând pe femeea aceea, care din lucrarea diavolului apărea oamenilor ca o iapă, i-a dat acest sfat și i-a zis: “Femeie, niciodată să nu te lipsești de împărtășirea cu Sfintele Taine ale lui Hristos, ci să te împărtășești adeseori, deoarece această lucrare diavolească te-a ajuns, pentru că nu te-ai împărtășit de cinci săptămâni și de aceea a putut diavolul să te ispitească”.

Deasemenea și dumnezeescul Gură de Aur, în ziua în care a fost hirotonit, vindecând un îndrăcit, l-a sfătuit să meargă adeseori la Biserică și la Sfintele Taine, cu post și cu rugăciune ca să nu-l mai ispitească diavolul. Tot așa și Simeon Metafrastul scrie în viața unui sfânt: Un om oarecare având un drac necurat, pe neașteptate a sărit în mijlocul bisericii și căzând jos scotea spune din gură și îi atârna afară din gură limba. Deci cei ce se găseau de față, văzând această priveriște, rugau fierbinte pe acel dumnezeesc suflet al lui Hrisostom să roage pe Dumnezeu ca să-l vindece. Atunci sfântul i-a zis să se apropie și privindu-l cu iubire și binecuvântându-l cu mâna și chiemând numele Sfintei Treimi, a poruncit diavolului să iasă. Si îndată, o, minune, cuvântul s-a făcut faptă și omul s-a eliberat îndată de cumplita îndrăcire. Apoi ridicându-l pe el Sfântul, l-a sfătuit să meargă adeseori la Biserică și la Sfânta împărtășire și să se în-

deletnicească cu postul și cu rugăciunea. Deoarece astfel făcând, i-a zis, nu vei mai fi ispitit de vrășmașul și nici nu vei mai fi prins în drăceștile curse și capcanele lui.

Ați auzit, fraților, că cei ce nu se împărtășesc des, ci se depărtează de Sfintele Taine, câte rele pățimesc?

Ați auzit că se îndrăcesc și se schimbă în chip de dobitoace necuvântătoare, așa cum în vechime împăratul Nabucodonosor a fost prefăcut în bou. Si cu dreptate pățimesc așa deoarece putând să devină din oameni, dumnezei prin har, cu deasa Împărtășire dumnezească, ei nu voesc, ci se îndepărtează de Dumnezeasca Împărtășire, pierzând și forma omenească pe care o au și se preschimbă în animale necuvântătoare și se predau în stăpânirea diavolului, precum zice Psalmistul: *"Iată că cei ce se depărtează de Tine, vor peri"* (ps. 72,27). Adică: O, Doamne, iată că pier desăvârșit, cei ce se depărtează de Harul Tău! Nu mai spun că dacă va veni fără de veste moartea peste cei ce amână Împărtășirea și-i va găsi nepregătiți, fără Sfânta Cuminecătură, ce au să facă, ticăloșii? Cum vor putea trece liberi pe la drăceștile vămi ale văzduhului? Ce frică și ce cutremur va trăi sufletul lor? Pe câtă vreme, cu deasa Împărtășire puteau să fie slobozi de toate acestea, precum mai înainte a zis dumnezeescul Hrisostom. Milostiv fii, Dumnezeule!

Deci, fraților, dacă împărtășirea rară ne produce atât de mari și nespuse nenorociri, iară deasa împărtășire ne dăruiește atât de înalte, de mari, atâtea bunătăți cerești și mai presus de fire, atât în viața pământească, precum și în cea viitoare, de ce întârziem așa de mult ca să ne împărtășim? De ce nu ne gătim cu cuvenita pregătire să ne împărtășim cu Dumnezeestile Taine, dacă nu putem în fiecare zi, măcar în fiecare sâmbătă și duminică și în fiecare sărbătoare? Ar trebui cu mare bucurie să

alergăm adesea la Sfânta Masă și să ne împărtășim cu Preadulele nostru Iisus Hristos, Care este viața noastră, suflarea, existența și toată nădejdea și mântuirea noastră? Ca să fim deapuri uniți și nedespărțiți de El și în viața aceasta și în cealaltă. Pe când nouă ne place și avem mare bucurie dacă întâziem și ne depărtăm de El.

Dacă cineva ne-ar opri și numai o zi dela masa cu bucatele cele trupești, ne întristăm, ne turburăm și ni se pare că est un mare rău; iar dacă ne lipsim cu totul de cereasca masă a Dumnezeștilor Taine, o zi, și două și luni întregi, nu o socotim lucrul rău. O, ce nesocotință au creștinii de acum întru cele trupești și cele duhovnicești! Devreme ce pe acelea le îmbrățișează cu toată dragostea, iar pe acestea nici nu le doresc.

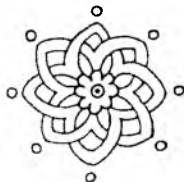
Mulți creștini iubitori de Dumnezeu cheltuesc mulți bani, rabdă multe osteneli, se primejduesc mult pe mare și pe uscat, numai să meargă la Ierusalim ca să se închine la mormântul cel de viață dătător al Domnului și la celelalte sfinte Locuri și ca să aibă mândria să se numească închinători ai acestor sfinte locuri. Mulți auzind că în cutare loc depărtat se află sfințile moaște ale unui sfânt, aleargă cu multă râvnă să li se închine, ca să ia har și sfințenie.

Dar ca să se împărtășească cu Precuratele Taine și să se învrednicească să se bucure nu numai de mormântul cel de viață făcător, nu numai de sfintele Locuri și de moaștele sfinților, ci de Impăratul tuturor și de Sfântul Sfinților, au puțină dorință sau nici nu-i interesează. Ca să se ducă la Locurile Sfinte cheltuesc bani, străbat drumuri lungi și rabdă multe primejdii. Pe când, ca să se împărtășească, nu trebuie nici bani să cheltuiască, nici departe să umble, nici să se expună la primejdii. Ajunge numai dă facă o spovedanie cu inimă înfrântă, cu împlinirea ca-

nonului și pregătire, și îndată pot să se bucure și să devină un trup și un sânge cu Hristos. Si cu toate aceste înlesniri, iarăși toți se lenevesc să o facă, toți se lipsesc dintr' odată.

O, fraților, dacă am vedea măcar odată cu ochii gânditori ai sufletului, de cât e înalte și de mari bunătăți ne lipsim neîmpărtășindu-ne des, atunci cu adevărat ne-am strădui din toate puterile să ne pregătim și să ne împărtășim, dacă se poate, în fiecare zi.

Deci, dacă până acum am fost atât de neglijenți față de Sfânta Impărtășanie, de acum încolo, vă rog din adâncul dragei frățești, să ne trezim din somnul cel greu al lenevirii și să ne sârguim cu râvnă. Si dacă cineva din cei ce au duhovniceasca putere ar vrea să ne împiedece de la acest lucru plăcut lui Dumnezeu, noi să nu ne răcim îndată căldura râvnei noastre și să nu ne turburăm. NU, ci căzând să sărutăm ca și desfrânata aceea picioarele lui și să stăruim bătând la ușă și cerând îngăduință. Si cu adevărat, nu cred să se găsească vreodată un așa de împietrit la inimă, care văzând râvna cea fierbinte, pe care o avem față de Sfânta Impărtășanie, să ne oprească. Ci sunt încredințat că oricât de împietrit ar fi, oricât s-ar teme de reaua obișnuință care l-a stăpânit, își va pleca inima să ne îngăduie să facem ceace dorim.

PARTEA II-a

CUVINTE PROTIVNICE DESEI IMPARTAȘIRI

Cuvântul 1

Există creștini evlavioși, care necunoscând scripturile, când văd pe cineva că se împărtășește adesea, îl împiedică și-l ocărăsc zicând că lucrul acesta este numai pentru preoți. Dacă vrei să te împărtășești des, zic ei, fă-te și tu preot.

Acestora le răspund nu cuvinte de ale noastre, ci ale Sfințelor Scripturi, ale Sfințelor Sinoade, ale Sfinților locali și Invățători ai Bisericii și zicem: Slujirea preoților este ca să aducă și să săvârșească dumnezeieștile Daruri, ca niște organe, prin venirea Sfântului Duh și de a mijloci către Dumnezeu pentru popor, precum și alte sfinte lucrări, pe care nu le poate lucra cel ce nu este sfințit. În timpul împărtășirii însă, adică atunci când se împărtășește, preoții nu se deosebesc cu nimic de mireni și de monahi, ci numai prin aceea că preoții le dau, iar laicii le primesc. Și că preoții se împărtășesc în altar, direct, fără sfințita linguriță, iar laicii și monahii, afară de altar și indirect, cu sfințita linguriță.

Că lucrul acesta este adevărat și nu au nici o deosebire preoții față de popor la Impărtășire, este martor dumnezeescul Gură de Aur, care zice: “Unul și același Tată ne-a născut pe noi, Dumnezeu. Toți ne-am născut din aceeași mamă, din sfân-

ta scaldătoare; aceeași băutură, adică Sângele Domnului, a fost dată tuturor: și preoților și mirenilor, sau ca să zic mai bine, nu numai aceeași băutură, ci și din același pahar ni s-a dat ca să bem. Fiind că Tatăl nostru voind să ne ducă la mai multă iubire, a aflat acest mijloc, să ne facă pe toți să bem din unul și același pahar, ceea ce este semn al unei desăvârșite iubiri. Si în altă parte spune: În anumite lucruri, nu se deosebește cu nimic preotul de mirean, ca de pildă, în timpul când trebuie să se împărtășească. Pentru că toți și sfințiți și nesfințiți din aceleași taine ne împărtășim.

Si nu după cum era obiceiul în Legea Veche când unele cărnuri și prinoase le mânca preotul și altele poporul și cei nesfințiți. Si nu era legal ca cel nesfințit să mănânce din acelea pe care le mânca preotul. Dar acum, în harul Evangheliei nu este așa; ci pentru toți se află gata pe Sfânta Masă unul și același Trup al Domnului, și unul și același pahar.

Simeon Tesaloniceazul zice: “Împărtășirea cu Sfintele Taine este gata la toți și pentru toți credincioșii și nu numai pentru împărtășirea arhiereului; ci arhiereul sau preotul săvârșesc taina preasfântului Trup și Sânge și le împărtășesc tuturor credincioșilor și cu totul este pentru împărtășirea lor.

Iov, în carte sa despre Sfintele Taine zice: “Tot scopul și săvârșirea Tainei este împărtășirea cu făcătoarele de viață Taine. De aceea, mai întâi se împărtășește în altar preoții, apoi iese preotul afară și dăruiește Sfintele, celor ce sunt gata pentru Împărtășire.

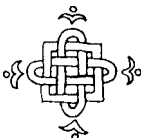
Deci urmează în ship necesar ca preoții care slujesc să fie pregătiți să se împărtășească, mai întâi ei, care fac producerea. Apoi întreg poporul, după mărturia sfințitului mucenic Climent, care zice: “Să se împărtășească întâi Episcopul apoi preoții,

diaconii, citeții, cântăreții și asceții, și dintre femei, diaconițele, fecioarele, văduvele, pe urmă copiii și după aceea tot poporul, după rânduială, cu evlavie și cu frică, fără nici o turburare” (Cap. 13).

Iov cel mai sus pomenit mai spune că” deaceea este îngăduit ca cei vrednici să se împărtășească adesea, fără deosebire, deopotrivă și preoți și mireni și bărbați și copii și bătrâni și orice vârstă și tagmă a creștinilor.

Iar preoții care nu împărtășesc pe creștinii, care se apropie de Sfânta Impărtașanie cu evlavie și credință, sunt socotiți de Dumnezeu ca ucigași, așa cum scrie la Proorocul Osie: “Au ascuns preoții calea și voia și porunca lui Dumnezeu și nu au arătat-o, au omorât Sichemul și au făcut nelegiuire în poporul meu”.

Însă eu mă minunez și mă îndoiesc dacă există astfel de preoți, care să izgonească pe cei ce se apropie de Sfintele Taine și nu se gândesc măcar că ei înșiși mintesc în cuvintele pe care le spun. Fiindcă ei înșiși, la sfârșitul Liturghiei strigă cu mare glas și chiamă pe toți credincioșii zicând: “Cu frica lui Dumnezeu, cu credință și cu dragoste apropiați-vă”; adică apropiați-vă la Sfintele Taine și vă împărtășiți. Pe urmă tot ei își tăgăduesc cuvintele rostite și gonesc pe cei ce se apropie. Eu nu știu cum să numesc această nerânduială.

Cuvântul 2

Unii se împotrivesc zicând că trebuie să ne împărtășim la 40 de zile și nu mai curând.

Cei care vin cu această împotrivire, se îndreptătesc cu mărturia dumnezeescului Gură de Aur care zice: “Pentru care pricină postim aceste patruzeci de zile? In vremurile vechi, mulți creștini se apropiau de Sfintele Taine și se împărtășeau simplu, cum se întâmpla și îndeosebi în acest timp în care Hristos ne-a predat Taina, în Joia cea Mare. Sfinții Părinți, cunoscând vătămarea ce se făcea la cei ce se împărtășeau cu nepăsare și fără pregătire, s-au adunat și au rânduit aceste patruzeci de zile, pentruca să se curețe creștinii cu postul, cu rugăciunea, cu cetiri și adunări, cu spovedanie și privegheri, cu milostenii și lacrimi și cu toate celelalte de Dumnezeu iubite fapte bune care se fac în aceste zile și așa să se împărtășească cu curată conștiință, pe cât este cu putință, cu Preacuratele Taine” (Cuv. 28, Cătră cei ce postesc înainte de Paști).

La această împotrivire răspundem că cei ce voesc să-și susțină părerea lor obișnuesc să aducă în sprijinul lor cuvinte din Sfânta Scriptură sau ale unor sfinți, ca să nu apară undița goală, fără momeală. Pentrucă zice dumnezeescul Gură de Aur: “Când minciuna vrea să fie crezută, de nu-și va pune întâi temelie socotită adevărată, nu adevărul însuși, nu este crezută”. Așa cum fac și acești binecuvântați.

Dar nu trebuie a tăia și despărți cuvintele Dumnezeestii Scripturi de celelalte părți ale lor și a le folosi în chip forțat pentru scopul lor propriu. Fiindcă zice iarăși același Hrisostom: “Nu se cuvine să cercetăm numai cuvântul așa cum este, ci să

socotim și toată urmarea cuvântului, de cine a fost zis, pentru cine, cătră cine, dece, când și cum. Fiindcă nu-i deajuns a zice că este scris în Scripturi și nici a despărți cuvintele simplu și cum s-ar întâmpla și a le separa de celelalte părți ale trupului și ale legăturii lor; și luându-le astfel pustii și goale dezbrăcate de legătura lor, să le miște după bunul plac. Pentrucă în acest chip multe învățături rele și stricate au pătruns și s-au răspândit în viața noastră. Deoarece diavolul îndeamnă pe cei mai leneși să zică cuvinte scoase din Sfintele Scripturi, la care să adaoge sau să scoată și așa să întunece adevărul.

Deaceea și aceștia nu trebuie să spună numai ceea ce zice Hrisostom, că au rânduit Sfintii Părinți patruzeci de zile întru care postind să ne împărtășim. Ci trebuie să se gândească și la cele spuse mai înainte și la cele de după aceea, pe care acest dumnezeesc Părinte le spune în același cuvânt al său și din ce pricină și cătră cine zice cuvântul. Căci dupăcum pretind aceștia, dovedesc că dumnezeescul Hrisostom a prevăzut numai în ziua de Paști folosirea Sfintei Impărtășanii. Pe care lucru, dacă acești apărători ai Patruzecimii îl recomandă, ar trebui, după părerea lor, fie să se împărtășească numai odată pe an, adică la sărbătoarea Paștilor și să se asemene cu aceia despre care vorbește dumnezeescul Hrisostom, sau să facă zece patruzecimi pe ani, după numărul cu care aceștia obișnuesc să se împărtășească. Dacă cea dintâi nu le place, iar cea de adoua nu o pot săvârși, apoi să tacă și să nu mai osândească față de alții și pe dumnezeescul Hrisostom, pe care îl prezintă ca protivnic nu numai sfinților Apostoli, Sinoadelor ecumenice și locale și celorlalți mulți purtători de Dumnezeu Părinți, care vorbesc despre deasa împărtășire ci și lui însuși. Deoarece acesta scrie mai mult decât alții despre deasa împărtășire și în mai multe cu-

vântări, încă și în aceasta zicând: “Nu-mi spune aceasta, ci arată-mi că așa a poruncit Hristos să faci, dar eu îți arăt că a poruncit să faci cu totul dimpotrivă. Si nu numai că nu ne-a poruncit să luăm aminte la zile, ci ne-a și eliberat de această nevoie și respectare. Ascultă deci ce zice Pavel. Si când zic de Pavel, de însuși Hristos zic, fiindcă Hristos era Cel care mișca sufletul lui Pavel. Si ce zice el? Tineți zilele și lunile și anii și cele din ele? Mă tem ca nu cumva în zadar m-am ostenit la voi și v-am propoveduit Evanghelia. Si iarăși zice: Oridecâteori veți mânca pâinea aceasta și veți bea paharul acesta, vestiți moartea lui Hristos. Zicând “ori de câte ori”, a făcut domn și stăpân pe cel vrea să se împărtășească, eliberându-l de orice observare a zilelor. Pentrucă nu este unul și același lucru Paștile și Patruzecimea, ci altceva este Paștele și altceva Patruzecimea. Fiind că Patruzecimea numai odată pe an se ține, iar Paștile le facem de trei ori pe săptămână, uneori și de patru ori și ca să zic mai bine, oridecâte ori vrem. Fiindcă Paștele nu sunt post, ci Sfânta Liturghie și dumnezeasca Impărtășire, care se face în ea.

Că acesta este adevărul, ascultă ce zice Pavel: Paștele nostru este Hristos, Care s-a jertfit pentru noi. Incât oride câte ori te vei împărtăși cu curată conștiință, prăznuești Paștele. Nu când postești, ci când te împărtășești din acea jertfă. Iar catehumenul nici odată nu face Paștele, chiar dacă postește în fiecare an, deoarece nu se împărtășește. Precum și acela care nu postește, dacă se apropie de Sfintele Taine cu conștiință, curată, săvârșește Pastele, și azi și mâine și oride câte ori se împărtășește. Fiindcă adevărata pregătire pentru Sfintele Taine nu stă în ținerea zilelor și a vremurilor, ci în conștiința curată.

Noi însă facem cu totul dimpotrivă: Nici mintea nu ne-o curățim, și ne împărtășim numai în ziua în care Hristos ne-a

predat Taina și ni se pare că facem Paștile, chiar dacă suntem plini de multe păcate.

Dar lucrul nu stă așa; nici decum, ci chiar dacă și în Sâmbăta (desigur zice de Sâmbăta mare) te vei împărtăși cu conștiință rea și necurată, ai căzut din harul Comunicării și ai plecat fără să sărbătorești Paștile. Precum și dimpotrivă: dacă și astăzi de împărtășești cu curăție, ai făcut Paștile cu adevărat. Se cuvenea deci ca această scumpătate și cercetare să nu o faceți la luarea aminte a vremilor, ci la sfânta Împărtășanie. Si în ce chip acum suferiți orice osteneală, numai să nu vă schimbați obiceiul nostru, tot așa se cuvine să nesocotiți obiceiul și în tot chipul să vă siliți, ca să nu vă împărtășiți cu păcate. Fiindcă este rușine, nu a se schimba omul în mai bine, ci a stărui în ceartă nefolositoare. Acest lucru a pierdut pe ludeii, care căutând obiceiurile cele nechi, s-au abătut la necredință.

Si iarăși zice același: Stiu că mulți dintre voi, din obiceiul sărbătorii, vor merge să se împărtășească. Se cuvine însă, precum de multe ori am zis, să nu căutați la sărbători când vreți să vă împărtășiți, ci să vă curățiți conștiința și așa să vă împărtășiți. Fiindcă cel păcătos și necurat nici în sărbătoare nu este vrednic să se împărtășească cu acel sfânt și înfricoșat Trup al lui Hristos; iar cel curat, care se curățește de păcate cu pocăință adevărată, și sărbătoarea și în tot timpul și totdeauna este vrednic să se împărtășească cu dumnezeieștile Taine și să primească darurile și harul lui Dumnezeu.

Insă nu știu dece mulți trec cu vederea acest lucru și fiind plini de multe păcate, când văd că a sosit sărbătoarea, ca și când ar fi siliți de ziua aceea, se împărtășesc cu acele Taine, pe care nici să le vadă nu sunt vrednici” (Cuvântul 74 la Sfântul Botez al Domnului).

Iată deci să și dumnezeescul Gură de aur nu numai că adeverește limpede scopul și părerea sa celor ce iubesc să audă adevărul, ci și în chip proorocesc respinge acest obicei ai Patruzecimii, care este ținut de mulți.

Iar pentru cele patruzeci de zile, pe care zice că le-au așezat Sfinții Părinți, dacă ar vrea cineca să vorbească, povestirea ar fi lungă; totuși noi vom aduce puține oarecare pentru încredințarea celor ce se îndoiesc.

Creștinii din Asia, în vremea aceea, sărbătoreau Paștele împreună cu Evreii, pretextând că așa au primit dela Ioan Teologul și de la Apostolul Filip și de la alții oarecare. Si cu toată au scris adeseori mulți dumnezești Părinți de la diferite sinoade locale, totuși aceia nu și-au lăsat obiceiul lor, până când s-a ținut primul sfând sinod ecumenic, care între altele, a așezat ca Paștile să nu se mai sărbătorească împreună cu iudeii, ci după echinocțiul de primăvară, în zi de Duminică, spre a nu mai cădea odată cu paștele iudeilor. Totuși unii au rămas cu vechiul obicei. Cătră aceștia aduce cuvântul dumnezeescul Gură de Aur, muștrându-i că au defăimat pe atâția dumnezești Părinți, prin obiceiul lor cel rău.

Pentru această pricină laudă atât vrednicia dumnezeștilor Părinți ai întâiului Sinod și le atribuie lor hotarul Patruzecimii zicând, că aceștia au rânduit-o, voind ca prin această să-i convingă și să-i atragă spre ascultare. Fiindcă cine nu știa că postul Sfintei Patruzecimi este legiuit de Sfinții Apostoli, care în canonul 68 spun: “Dacă un episcop sau preot sau diacon sau ipodiaton sau citeț sau cântăreț nu postește sfânta și marea Patruzecime, sau miercurile și vinerile din cursul întregului an, să se caterisească, iar de este mirean să se afurisească”?

Sau poate, zice, au legiuit Sfinții Părinți ai sinodului întâi fiindcă mai adăogaseră și această mare săptămână a Patimilor, așa cum însuși spune și în altă parte: “Deaceea și Părinții au prelungit vremea postului, dându-ne nouă vreme de pocăință și așa curățiți să ne împărtășim”.

Dar cea mai adevărată pricină, despre care dumnezeescul Hrisostom zice că, Primul Sinod a legiuit postul Patruzecimii se pare că este următoarea: Deoarece creștinii de atunci negligeau și nu posteau întreaga Patruzecime, ci unii posteau numai trei săptămâni, alții șase, iar alții altfel, fiecare după cum se obișnuia în acel loc, precum mărturisește despre aceasta Socrate, în Istoria bisericească, Părinții Sinodului întâi Ecumenic au reînnoit canonul Sfinților Apostoli și au legiuit să se postească tot postul Patruzecimii neabătut. Despre această învoire pe care au făcut-o, zice dumnezeescul Gură de Aur, cum că Părinții aceia au hotărât-o.

Ci fiindcă aceștia aduc ca apărător al celor patruzeci de zile pe dumnezeescul Gură de Aur, iar acela le strică ca pe o pânză de păianjen părerile lor, noi tăcem și trecem la alte împotriviri.

Cuvântul 3

Unii se împotrivesc și zic că scopul Sfinților Părinți de a ne împărtăși des este ca să nu ne îndepărtăm cu totul de împărtășirea cu Dumnezeuștile Taine. Iar dacă unii din multa frică și evlavie se împărtășeșc rar și cu mai multă evlavie se apropie de Sfintele Taine, se împărtășesc cu vrednicie.

Dar noi am vrea să rugăm pe cei ce spun acestea, să ne arate de unde și din ce mărturii au aflat ei scopul lui Hristos și al Sfinților. Nu cumva s-au suit la ceruri ca Pavel și le-au auzit? Dar Pavel a auzit cuvinte de nespus, pe care omul nu poate să le rostească. Dar aceștia cum pot să le grăiască? Iar dacă sunt altele decât acestea, cum de nu se găsesc scrise în cărților dumnezeștilor noștri Părinți? Iar dacă sunt ecrite și noi nu le-am găsit, îi rugăm să ni le arate.

Totuși frica pe care aceștia se prefac că o au față de Sfintele Taine, nu este după Dumnezeu, dupăcum zice proorocul: acolo s-au temut de frică, unde nu era frică. Deoarece acolo se cade să fie frică unde se face călcarea poruncilor și nu unde este supunere și ascultare. Deci nici evlavia acestora nu este adevărată, ci prefăcută și fățarnică; pentrucă adevărata evlavie se cucernicește la poruncile și cuvintele Domnului și nu le calcă. Iar acestea le zic nu ca să-i facă pe creștini mai atenți și mai evlavioși față de Sfintele Taine, ci ca să-i discurajeze și să-i îndepărteze cu totul de ele și pe urmă să le pricinuiască pierzare sufletească.

Deaceea și dumnezeescul Kiril al Alexandriei răspunde acestor ziși evlavioși și zice: "Dacă iubim viața veșnică, dacă vrem și rugăm pe dătătorul nemuririi Hristos să fie cu noi, să nu ne lipsim de împărtășirea cu Sfintele Taine, cum fac unii leneși,

ca nu cumva adâncul în răutate, diavolui să meșteșugească din vătămătoarea de suflet evlavie față de dumnezeuștile Taine, o cursă pentru sufletele noastre. Dar tu ce-mi răspunzi? Pavel așa scrie, că cine mănâncă Pâinea și bea Paharul Domnului cu nevrednicie, spre judecată luiși mănâncă și bea. Deci și eu, cercetându-mă pe mine nu mă văd vrednic de împărțășire. La aceasta îți răspund și eu: Când dar o să fii vrednic? Când vrei să te înfățișezi înaintea lui Hristos? De te vei teme totdeauna de cele mai mici greșale ale tale și greșești și aluneci în ele, nu vei înceta niciodată, ca un om ce ești (deoarece zice sfântul Prooroc David: Cine poate cunoaște greșalele omului cele mici și nu de moarte?). De unde urmează ca să nu te împărțășești niciodată și să rămâi lipsit de sfințirea cea de suflet mântuitoare a Sfințitor Taine. Ci mai bine este să te gândești și să trăiești o viață mai evlavioasă, potrivit cu legile și poruncile lui Dumnezeu și așa să te împărțășești cu sfânta Cuminecătură; crezând că este nu numai stricătoare a morții ci și a neputințelor celor sufletești și trupești, pe care le avem. Pentru că Hristos, când se va sălășlui în noi prin împărțășire, încetează cugetul cel sălbatec al trupului nostru și aprinde evlavia cea către Dumnezeu și omoară toate patimile și vindecă păcatele noastre ca a unor bolnavi. Deoarece ca un bun Păstor ce este, își jertfește sufletul său pentru oi, leagă pe cea zdrobită și ridică pe cea căzută.

Si tot el zice iarăși: Deviață făcătorul și sfântul Trup al Domnului dă viață celor ce se împărțășesc cu dânsul și ne menține întru nesticăciune, când se unește cu trupurile noastre. Fiindcă nu este trupul oarecărui, ci al vieții cei firești, adică a lui Dumnezeu și are întru sine toată puterea dumnezească a Cuvântului care s-a unit și este plin de dumnezeasca lui putere, prin care se fac toate vii și se păzesc în viață. Si fiindcă ace-

sta este adevărul, să știe creștinii, care se lenevesc să meargă la Biserică pentru a se împărtăși și care de multă vreme s-au depărtat de Împărtășire că se întemeiază pe o mincinoasă și multă vătămătoare evlavie: să știe, zic, că neîmpărtășindu-se se lipsesc de viața veșnică, ne voind să învieze și această părăsire, pe care ei o socotesc că o fac din evlavie, li se face cursă pierzătoare de suflet și sminteală mult vătămătoare.

De aceea, trebuie să se silească din toată puterea și râvna ca să se curețe de păcate și să se sânguiască mai mult să ducă o viață plăcută lui Dumnezeu și să se grăbească cu îndrăzneală și dragoste să se împărtășească. Pentrucă în acest chip vom birui meșteșugirile drăcești cele împotriva noastră și făcându-ne părtași dumnezeescului har, să ne suim și să sporim în viața cea nesticăcioasă.

Iar Ioan Zonara, în tâlcuirea celui de al doilea canon al sinodului din Antiohia, zice: Aversiune numesc Părinții în acest canon, a nu avea cineva ură cătră Sfânta Împărtășanie și a nu se împărtăși, ci și a se feri și a nu se împărtăși, din evlavie și smerenie. Deoarece dacă se întorc și fug de Sfânta Împărtășanie urându-o și scârbindu-se de ea, trebuie să se certe nu numai cu afurisirea, ci cu izgonire deplină și cu anatemă.

Dumnezeescul Kiril și Ioan Zonara au muștrat îndeajuns așazisa evlavie a celor leneși, deoarece nu naște rodul folosului și al mântuirii, ci moarte sufletească și lipsire desăvârșită de viața veșnică, pe care o pricinuește deasa împărtășire cu Dumnezeestile Taine, Deoarece cei ce sunt cu adevărat evlavioși, nu numai că nu nesocotesc cuvintele Domnului și atâtea sfinte canoane ale Apostolilor și Sinoadelor și ale sfinților locali, dar nici prin minte nu le trece să facă aceasta, deoarece se tem de osânda și de judecata neascultării. Pentru acești cu adevărat

evlavioși, zice Duhul Sfânt prin Proorocul Isaia: Spre cine voi căuta, fără numai spre cel blând și smerit și liniștit și care se cutremură de cuvintele mele (6,2).

* * *

Cuvântul 4

Iarăși spun unii că iată și cuvioasa Maria Egipteanca și mulți alți pustnici și asceți numai odată s-au împărtășit în toată viața lor și această întârziere nu i-a împiedicat să se sfințească.

Cătră aceștia răspundem că nici pustnicii nu conduc Biserica și nici Biserica nu a făcut canoanele pentru pustnici, precum zice Apostolul. "Legea nu este pusă pentru cel drept" (I Tim. 10,9), iar dumnezeescul Hrisostom zice: "Toți cei ce au iubit filosofia și petrecerea Noului Așezământ al Evangheliei, n-au făcut-o de frica muncilor, ori de pedeapsă și amenințare, ci numai din dragoste și din dumnezeescul dor. Pentru că acestora nu le-a trebuit nici porunci, nici legi ca să iubească virtutea și să fugă de răutate; ci ca fii aleși și liberi, fiindcă au cunoscut bunul neam al firii lor, fără vreo oare care frică sau teamă de pedeapsă, s-au pornit de la sine spre virtute și au săvârșit-o.

Dar și acești pustnici, dacă au avut putința și nu s-au împărtășit, se osândesc ca niște călcători ai sfințelor canoane și ca nesocotitori ai Sfințelor Taine. Iar dacă nu au avut, sunt nevinovați, după cum zice sfințitul Cabasila: "Dacă suflețele celor adormiți sunt pregătite pentru împărtășire, iar Domnul tot-

deauna voește și iubește să sfințească și să se dea pe sine pentru fiecare, ce lucru poate să-l despartă de Impărtășire? Desigur, nici unul.

Dar poate va zice cineva: “Dacă un creștin viu, având această pregătire în sufletul său, nu va merge să se împărtășească, oare poate și el să se bucure de sfințirea dela Sfintele Taine, asemenea celor adormiți? Nu poate fiecare să o dobândească, ci numai cel ce nu poate trupește să meargă să se împărtășească. Așa cum de pildă sunt sufletele celor adormiți și cei ce locuiesc și se sălășluiesc în pustietăți, în munți, în peșteri și în crăpăturile pământului, în apropierea cărora nu se află Jertfelnic și Biserică și nici nu este cu putință să vadă preot; pe acești anahoreți și pustnici, Hristos nevăzut îi sfințește cu sfințenia Tainelor.

Iar dacă cineva, putând să meargă să se împărtășească, nu merge, aceluia cu totul îi este cu neputință să primească sfințirea Tainelor. Nu, simplu, pentru că nu a mers, ci pentru că putând să meargă, s-a lenevit și nu a mers. De aci se vede că sufletul său este pustiu de acele bunătăți, care se cuvine să le aibă pentru Impărtășire. Căci cum poate avea dragoste și râvnă pentru împărtășire, cel care putând să meargă să se împărtășească, dar nu vrea? Si cum poate avea credință față de Dumnezeu, cel ce nu se teme deloc de teribila amenințare pe care o face Domnul împotriva celor ce nesocotesc această Cină? Si cum va crede cineva că el iubește Tainele, pe care, putând să le primească, nu le primește?

Cuvântul 5

Se împotrivesc unii zicând că sfânta împărtășanie este lucru înfricoșat, deaceea trebuie și viață sfântă, desăvârșită și îngerească.

Că este mare și înfricoșată taina Sfintei împărtășanii și că trebuie viață sfântă și curată, nimeni nu se îndoiește. Dar numele "sfânt" are multe înțelesuri. Sfânt numai Dumnezeu este, deoarece are sfințenia în chip firesc și nu dobândită; iar oamenii care s-au învrednicit de Sfântul Botez, primesc sfințenia prin participare de la Sfântul Dumnezeu. Deaceea se numesc sfinți, deoarece au luat sfințenia prin harul Sfântului Duh, din renașterea de sus. Si prin faptul că se împărtășesc cu Sfântul Trup și Sânge al Domnului nostru, primesc totdeauna sfințenia dela Sfintele Taine. Si cu cât de apropiat de Dumnezeu prin lucrarea stăpâneștilor porunci, cu atât mai mult se sfințesc și se ridică spre desăvârșire. Iar cu cât se depărtează de Dumnezeu, prin nelucrarea poruncilor, pe atât se lipsesc de sfințenie, sunt stăpâniți de patimi și răutatea crește în ei. Fiindcă răutatea nu este altceva decât lipsa binelui.

Câți dar s-au învrednicit de renașterea prin Duhul Sfânt nu sunt deloc opriti să se numească sfinți și prin urmare să se împărtășească des cu Dumnezeștile Daruri, ca fii sfinți după har ai Sfântului Dumnezeu. Deaceea și dumnezeescul Gură de aur zice: Cele Sfinte celor sfinți trebuie să fie date și nu celor necurați și întinați. Si voind ca să arate deosebirea sfinților, zice: "Nici un păcătos să nu se apropie să se împărtășească. Totuși nu zic nici un păcătos, pentru că mai întâi decât pe alții, pe mine mă opresc de dumnezeasca Masă. Deci nu zic "nici un păcătos", ci nimenea să nu se apropie de Sfintele Taine rămâ-

nând păcătos. Adică nimeni nespovedit și nepocăit; deoarece știu că toți suntem supuși păcatului și canonisirii și că nimeni nu se poate lăuda că are inima curată de păcat. Dar nu acesta este răul, că adică nu avem inima curată, ci pentru că nu ne apropiem de Hristos, Care poate să ne curățească. Iar Teodoret zice: "Cei care se împărtășesc cu Dumnezeuștile Taine, unii se împărtășesc ca oaie, adică cei desăvârșiți în virtute; iar alții ca capre, adică acei care își curăță întinăciunea păcatului prin pocăință.

Dar deși aceștia dau deasa împărtășire numai celor desăvârșiți, totuși se pare că Sfinții Părinți nu cer desăvârșirea de la cei care se împărtășesc, ci îndreptarea vieții prin pocăință. Căci după cum în această lume văzută nu toți oamenii au aceeași vârstă, tot așa și în lumea cea duhovnicească a Bisericii, sunt stări deosebite, potrivit cu parabola seminței. Cel desăvârșit aduce lui Dumnezeu numărul osută, cel mijlociu șasezeci, iar începătorul treizeci, fiecare după puterea lui și nimeni nu este lepădat de Dumnezeu pentru că nu aduce o sută. Dar noi, de vom socoti bine, este cu neputință să ajungă cineva la desăvârșire fără deasa împărtășire cu Sfintele Taine. Pentru că fără de aceasta, nici dragostea nu o poate dobândi; fără dragoste, nici ascultarea față de stăpâneștile porunci, iar fără de ascultare nici desăvârșirea. Fiindcă precum zice înțeleptul Solomon: "Inceputul înțelepciunii este dorința cea adevărată de învățătură, iar dorința de învățătură și de cunoaștere este dragostea, iar dragostea este păzirea dumnezeeshilor porunci, păzirea poruncilor este adevărata și neschimbata curăție și nesticăciunea face pe om să se apropie de Dumnezeu. Drept aceea, dorul după înțelepciune ridică pe om la Impărația Cerurilor".

Deaceea și cel între sfinți Avva Apolo, cunoscând că dumnezeasca Împărtășanie este săvârșitoare a dumnezeesti dragoste, o numără împreună cu porunca dragostei și zice că de aceste două porunci, adică le deasa împărtășire și în iubirea aproapelui, atârnă toată Legea și Proorocii.

Dar de ce este nevoie să spunem multe? Cei care aduc acestea, oare cum se împărtășesc în Postul Patruzecimii: ca desăvârșiți sau ca păcătoși și nedesăvârșiți? Dacă se împărtășesc ca desăvârșiți, trebuie să o facă mai des, după hotărârea lor; iar dacă o fac ca nevrednici, atunci mai des trebuie să se împărtășească, pentruca să devină desăvârșiți, precum am spus mai înainte.

De vreme ce pruncul nu crește la vârsta bărbăției, fără de hrană trupească, cu mult mai mult sufletul nu poate ajunge la desăvârșire, fără hrană duhovnicească. Si precum zic înțelepții cei din afară, că trei lucruri trebuie avute în vedere la prunc: întâi, cel ce hrănește, al doilea cel ce se hrănește și al treilea ceea cu care se hrănește. Cel care hrănește este sufletul, cel hrănit este trupul însuflețit, iar aceea cu care se hrănește este hrana.

Astfel, zice Gavriil al Filadelfiei, se întâmplă și la renașterea cea duhovnicească: "Este cel ce se hrănește, adică omul renăscut prin botez; cea cu care se hrănește, Preacuratele Taine și cel ce hrănește, dumnezeescul Har, care preface pe acestea în Trupul și Sângele Mântuitorului nostru". Deaceea zice și Marele Vasile, că cel ce s-a născut prin Botez trebuie să se hrănească cu împărtășirea Dumnezeeștilor Taine (Cuvântul 8 despre Botez).

Iar dacă se împărtășesc fiind păcătoși, apoi nu trebuie să se împărtășească nici la patruzeci de zile, și nici o dată pe an, precum zice Ioan Gură de Aur: "Așacum cel ce are conștiința curată trebuie să se împărtășească în fiecare zi, tot așa și cel aflat

în păcate și nepocăit nu-i este de folos nici în sărbătoare să se împărtășească. Căci dacă ne împărtășim cu nevrednicie, chiar dacă și numai odată pe an ne-am împărtăși, nu ne eliberăm de păcate prin aceasta, ci mai ales mai mult ne osândim, pentrucă nici atunci nu ne împărtășim curat. Deaceea vă rog pe toți, nu vă împărtășiți simplu, așa cum s-ar întâmpla, pentrucă este sărbătoare. Nu!”

Si iarăși în alt loc zice tot el: “Deoarece nici preoții nu cunosc pe toți păcătoșii care se împărtășesc cu nevrednicie, Dumnezeu de multe ori îi descopere și îi predă ca să fie pedepsiți de satana. Deoarece când se întâmplă oamenilor boli, necazuri, calamități și nenorociri și alte asemenea rele, din această pricină vin, pentrucă se împărtășesc cu nevrednicie. Si aceste pe care le-am zis, le arată Pavel zicând: Deaceea adică, pentrucă se împărtășesc cu nevrednicie, sunt mulți bolnavi și mulți mor. Si cum, îmi răspundeți, pentrucă ne împărtășim numai odată pe an? Dar aci este răul că nu vă gândiți la vrednicia Împărtășaniei, la curăția sufletului, ci o socotiți la lungimea vremii și aceasta o socotiți că este evlavie, adică a nu se împărtăși cineva des, Si nu știi că și numai odată pe an dacă te împărtășești cu nevrednicie îți vatămi sufletul și dacă te împărtășești cu vrednicie, des, te folosești.

Nu este îndrăzneală și obrăznicie a se împărtăși cineva des, ci împărtășirea cu nevrednicie, chiar dacă și numai odată pe an. Iar noi suntem atât de ticăloși și nepricepuți că tot anul facem păcate și nu ne străduim să ne curățim de ele și socotim că este de ajuns pentru curățirea noastră să nu ne împărtășim des și să îndrăznim cu ocară împotriva Trupului lui Hristos. Să ne gândim că cei ce au răstignit pe Hristos, numai o singură dată L-au răstignit; și pentrucă numai o dată L-au răstignit, au făcut un

păcat mai mic? Si Iuda numai odată L-a vândut, și pentru aceasta nu s-a osândit? Nu este așa, nu!

Pentruce dar să folosim sfânta Impărtășanie cu măsurarea vremii? Timpul cel mai bun pentru a ne împărtăși este conștiința curată.

Si iarăși zice: Pe care deci să-i iubim? Pe cei care se împărtășesc numai odată pe an? Sau pe cei ce se împărtășesc de multe ori? Sau pe cei ce se împărtășesc de puține ori? Nu! Nu laudăm nici pe cei ce se împărtășesc o singură dată, nici pe acei ce se împărtășesc de multe ori, nici pe acei care se împărtășesc de puține ori, ci laudăm pe cei ce se împărtășesc cu conștiința curată, cu inimă curată, cu petrecerea și viața neosândită; cei ce sunt astfel, totdeauna se împărtășesc; cei ce nu sunt așa, nici odată pe an nu sunt vrednici să se împărtășescă. Si din ce pricină? Pentrucă se împărtășesc spre osândirea lor, spre iad și chinuri.

Dar acești binecuvânți nu știu de ce nu iau aminte la acestea și cer de la cei ce se împărtășesc viață și stare îngerească. Că cel botezat și renăscut prin Sfântul Botez făgăduiește să trăiască viață îngerească, este lucru limpede, pentrucă se silește cât poate să împlinească stăpâneștile porunci, precum este rânduit, Acest lucru este propriu și cetelor îngerești, adică să împlinească și să săvârșescă totdeauna dumnezeieștile porunci.

Deaceea și cei ce sunt botezați și păzesc dumnezeieștile porunci, nu sunt departe de viețuirea îngerilor, mai ales că se silesc să păzească în trup curățenia îngerilor celor fără de trup, precum și Apostolul Pavel strigă și spune: "*Petrecerea noastră este în ceruri*" (Filip. 2,20) Adică viețuirea noastră a creștinilor este cerească și îngerească.

Dar și dumnezeescul Gură de Aur zice: “Să atragem în noi ajutorul cel nebiruit al Duhului Sfânt, prin păzirea poruncilor, și cu nimic nu vom fi mai prejos decât Ingerii. Si iarăși, indoit primește Harul, creștinul cel ce s-a botezat și s-a mântuit. Intâi pentru că viază cu harul Duhului Sfânt, și al doilea pentru că se face ca o pasăre ușoară și zboară cu slobozenie spre Ceruri”.

Cuvântul 6

Unii aduc pentru Dumnezeuasca Impărtășire graiul dela Pilde și zic: Miere de vei afla, mânâncă cu măsură, ca nu cumva, săturându-te să o verși afară.

La aceste sofisticării ni-i și rușine să dăm răspuns. Deoarece mâncarea mierii nu se referă la dumnezeeștile Taine, ci la contemplație și desăvârșire, după Grigorie Sinaitul și alți Părinți. Iar dacă aceștia o înțeleg pentru dumnezeeștile daruri, eu ascult totuși pe Paremiastul care zice: “Fiule, mânâncă miere, fiindcă este dulce fagurul, ca să-ți îndulcești gura ta; și astfel vei înțelege înțelepciunea în sufletul tău. Pentrucă dacă o vei afla și mânca, sfârșitul tău ca fi bun și nădejdea cătră Dumnezeu nu te va părăsi.

Totuși trebuia să ne spună cum înțeleg cuvintele “cu măsură”, fiindcă noi nu avem altă măsură la Impărtășanie fără numai sfintele canoane ale Apostolilor și a întregii Biserici a lui Hristos, adică să ne împărtășim (dacă este cu puțință și în fiecare zi), fie de patru ori pe săptămână după cum zice Sfântul Vasilie și dumnezeescul Gură de Aur, fie cel puțin în fiecare sâmbătă și duminică și în celelalte zile de sărbătoare. Precum și Apostolul poruncește ca soții să se țină departe unii de alții în zilele acestea ca să se împărtășească cu dumnezeeștile Taine zicând: “Să nu vă lipsiți unul de altul, decât cu bună învoială, pentru un timp, pentruca să vă îndeletniciți cu postul și cu rugăciunea”.

Iar dumnezeescul Dionisie al Alexandriei zice: “Bărbatul și femeia să se ferească de împreunare sâmbăta și duminica pentrucă în aceste zile se săvârșește Dumnezeuasca Jertfă, adică se face Dumnezeuasca Liturghie, ca să se împărtășească.

Dar și dumnezeescul Grigorie al Tesalonicului zice despre sărbători: "O zi din săptămână (care se numește Duminică pentru că este închinată Domnului, Care în această zi a înviat din morți și ne-a arătat mai înainte și ne-a adeverit învierea cea de obște a tuturor pamenilor, în care înviere va înceta orice lucru pământesc) să o sfințești și să nu faci nici un lucru de mână, sau meșteșug sau lucrare, în afară de cele necesare pentru trebuințe trupului și să dai odihnă de ostenele și slujitorilor tăi și întregei familii, pentru a slăvi toți împreună pe Hristos, Care ne-a răscumpărat cu moartea Sa și a înviat El și a înviat împreună cu El și întreaga fire omenească. Si să-ți aduci aminte despre veacul ce va să vie și să cugeți la toate poruncile și îndreptările Domnului; să te cercetezi pe sine dacă nu cunva ai călcat vreuna din ele sau ai lăsat pe vreuna și nu ai făcut-o și așa să te îndreptezi pe zi sine de toate greșalele. Si să stăruiești în această zi a Duminicii în Biserică, să ascuți Liturghia și toată slujba și să te împărtășești cu curată credință și conștiință neprihănită cu Sfântul Trup și Sânge al lui Hristos; și să pui început pentru o viață îmbunătățită și mai bună, să te reînoești pe sine însuși și să Fiigata și în stare să primești bunătățile cele viitoare și veșnice. Făcând astfel vei sfinți și vei cinsti ziua odihnei, oprindu-te de la toată lucrarea păcatului. Si împreună cu Duminica să unești și pe celelalte sărbători mari; și așa cum faci Dumineca să faci și în acelea, păzindu-te de toate rele.

Cuvântul 7

Unii, mișcați de frica de Dumnezeu, socotesc erezie deasă împărtășire, zicând că așa cum cei ce se botează în afară de Tradiția Bisericii sunt eretici, tot așa și cei care se împărtășesc des sunt eretici.

Față de aceste îndrăznețe cuvinte, noi cu adevărat ne minunăm ce să răspundem. Aceasta numai o spunem că după această părere, urmează că sunt eretici toți sfinții, nu numai cei ce îndeamnă pe credincioși la Dumnezeasca Impărtășire, ci și cei ce primesc cuvintele lor. Si toți preoții care slujesc în fiecare zi și se împărtășesc (vai ce hulă!) și mai ales Sfântul Apolos, care era vestit cu sfințenia și avea cinci mii de ucenici în ascultarea lui; despre care scrie dumnezeescul Ieronim că s-a dus și l-a găsit, că, zice “Dupăce am făcut rugăciune, spălându-ne picioarele și punându-ne masă, ne-a ospătat sufletește și trupește, adică ne-am împărtășit cu dânșii cu Dumnezeestile Taine, precum fac în fiecare zi.

Apoi, după masă, noi ne-am odihnit, iar ei mergând în pustie, se rugau făcând metanii până a doua zi, la ceasul adunării. Si după ceasul al noulea și vecernie se împărtășeau. După împărtășire, unii rămâneau de mâncau, iar alții mai râvnitori, mergeau și se linișteau, trăind numai cu puterea Sinteii Impărtășanii. Si ne spunea nouă pururea pomenitul acela multe povestiri folositoare de suflet și îndeosebi să ne împărtășim în fiecare zi cu Dumnezeestile Taine și să primim pe cei străini ca pe îngerii lui Dumnezeu, ca Avraam, Lot și mulți alții, pentrucă de aceste două porunci atârnă toată Legea și Proorocii”.

Deci pentrucă toată ceata Dumnezeestilor Părinți cu adevărat sunt sfinți și adevărați slujitori ai lui Hristos, urmează

dimpotrivă, că cei ce spun acestea sunt protivnici și Sfinților Apostoli și sfințelor Sinoade ecumenice și locale și Sfinților locali. Dar nu numai acestora, ci și însuși Domnului, Care zice: *“Cine mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu are viață veșnică”*; și iarăși: *“Aceasta să o faceți întru pomenirea Mea”* (Ioan 6,54). Adică în fiecare zi și totdeauna, precum o tâlcuește Dumnezeescul Gură de Aur, precum am zis mai înainte.

Sfântul Timotei al Alexandriei primește și pe îndrăciți să se împărtășească în fiecare duminică, dacă nu hulesc Dumnezeștile Daruri, zicând: *“Si credinciosul, care este îndrăcit, dacă nu îngână Taina și nu hulește, să fie împărtășit; dar nu în fiecare zi, ci ajunge numai Duminica”* (Canonul 3).

Deci Sfinții Părinți, nu numai pe cei sănătoși, ci și pe cei îndrăciți îi primesc des la împărtășirea Dumnezeștilor Taine, iar acești binecuvântați nici pe cei întregi la minte nu-i primesc, ci caută să se arate mai legiști decât legea.

Cuvântul 8

Unii se împotrivesc zicând că ei ca oameni ce sunt, sunt supărați de patima lăcomiei, mândriei, a râsului, a grăirii în-deșert și a altora asemenea. Deci cum să se împărtășească des?

Acestora le răspunde Sfântul Anastasie al Antiohiei și zice: “Sunt mulți care, fiindcă se împărtășesc rar, se prăpăstuesc în păcate, iar alții împărtășindu-se mai des se păzesc pe sineși adevese de multe rele, fiindcă se tem de Sfânta Impărtășanie. Deci dacă greșim, ca oameni ce suntem, cu păcate mici și de iertat, precum cu cuvântul, cu limba, cu auzul, sau cu ochii ne răpim și ne înșelăm și cădem în slava deșartă, în mâhnire, sau mânie sau în altceva asemenea, să ne osândim pe noi înșine și să ne mărturisim lui Dumnezeu și așa să ne împărtășim, crezând că Sfânta Impărtășire ni se face nouă spre iertarea păcatelor și spre curățire. Iar dacă facem păcate grele trupești și necurate, sau avem pomenire de rău cătră fratele nostru, până când nu ne vom pocăi de aceste păcate, să nu îndrăznim să ne apropiem de Dumnezeștile Taine.

Dar fiindcă suntem oameni trupești și slabi și ne întinăm cu multe păcate, Dumnezeu ne-a dat diferite jertfe spre iertarea păcatelor, pe care dacă I le aducem Lui, ne curăță și ne fac vrednici să ne împărtășim.

Astfel, milostenia este jertfă, care curăță pe om de păcate. Este și altă jertfă mântuitoare, spre iertarea păcatelor despre care zice proorocul David: “Jertfă plăcută lui Dumnezeu este duhul umilit, inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi”.

Dacă acestfel de jertfe aducem lui Dumnezeu și dacă avem, ca oameni, oarecare mici greșeli, putem să ne apropiem

de Sfânta Impărtașanie, cu frică, cu cutremur și cu umilință, așa cum s-a apropiat de Hristos, femeea ce avea curgere de sânge, plângând și tremurând. Pentru că este și păcat de moarte, este și păcat nu de moarte și păcat pentru tămăduire. Totuși pocăința cea adevărată pe toate le poate tămădui. Pentru că altă iertare are acel care se apropie de Sfintele Taine și se împărtașește cu frică, cu cutremur, cu spovedanie și umilință și altă osândă are acel care se împărtașește fără frică și cu defăimare. Pentru că celor ce fără frică, cu defăimare și nevrednicie se împărtașesc, nu numai nu li se iartă păcatele, ci și diavolul mai mult năvălește asupra lor. Iar cei ce se împărtașesc cu frică, nu numai că se sfințesc și primesc iertarea păcatelor, ci și pe diavolul îl izgonesc de la ei.

Însă cu toate aceste neîndoielnice mărturii ale Sfinților Invățători ai Bisericii, tot nu încetează unii și aduc înainte alte împotriviri zicând:

Cuvântul 9

Fiindcă în vremea aceea se împărtășeau cei mai mulți și cei mai puțini nu se împărtășeau, deaceea dumnezeeștii Părinți au canonisit (deasa împărtășire) pentru cei puțini, ca să nu se smintească cei mulți. Acuma însă, fiindcă cei mai mulți nu se împărtășesc, ci numai câțiva puțini, trebuie ca nici acești puțini să nu se împărtășească (des), ca să nu facă neorânduială în Biserică și să smintească pe cei mulți.

Cei ce spun acestea, ar trebui să știe ce însemnează sminteală și neorânduială și apoi să aducă înainte acestea. Sminteală este și se numește acel lucru care îndepărtează pe om de Dumnezeu și-l apropie de diavolul, precum zice și Marele Vasile: "Tot lucrul care se împotrivesc voei lui Dumnezeu se numește sminteală și ca să zic mai limpede, sminteală este orice piedică pusă pe cale, ca să împiedece pe cel ce umblă. De care și proorocul roagă pe Dumnezeu ca să-l izbăvească, zicând: "Păzește-mă, Doamne de mâna păcătosului; scoate-mă de al oamenilor nedrepti, care au gândit să împiedece pașii mei. Pusu-mi-au cei mândri cursă mie și funii; curse au întins picioarelor mele, pe cărare mi-au pus pietre de poticneală" (Ps. 139, 4-5).

Deci, fiindcă în felul acesta, cei mai puțini sminteau pe cei mai mulți, căci îi duceau la lenevire și la călcarea poruncii lui Dumnezeu, iar acum cei mulți smintesc pe cei puțini trăgându-i la călcarea Legii, ce trebuie să facem? Așa cum atunci, cei puțini și-au tăiat voia lor și au urmat pe cei mulți spre săvârșirea voei lui Dumnezeu; tot așa și acum trebuie ca cei mulți să-și taie voia lor și să urmeze pe cei puțini la împlinirea voei lui Dumnezeu. Si nu aceia pentru că sunt puțini să lase porunca lui Dumnezeu și să urmeze acestora, pentru că sunt mulți, în călca-

rea poruncii. Deoarece dacă așa se întâmplau lucrurile, trebuia ca și proorocul Ilie, și Apostolii și atâția alți Părinți, câți s-au luptat pentru adevăr, să ascundă adevărul și să urmeze pe cei mulți, deoarece ei erau puțini.

Deaceea spune Sfântul Vasile cel Mare: “Pentru voia și porunca lui Dumnezeu trebuie a arăta o îndrăzneală plină de curaj, chiar dacă unii se smintesc.

Iar dacă și zic unii că neputându-i vedea că se împărtășesc, se smintesc, să înțeleagă că ei singuri sunt pricina și că aceasta este urmarea sau a invidiei sau a urii de frate.

Deci nu trebuie să nesocotim poruncile lui Dumnezeu ca să nu se smintească oamenii, precum zice Sfântul Ioan Gură de Aur: “Atâta se cuvine să ne grijim ca să nu smintim pe oameni, încât să nu le dăm noi pricină; iar dacă fără să le dăm noi pricină, aceia simplu și la întâmplare ne grăiesc de rău, să râdem și să plângem pentru nebunia lor; tu să te grijești să te porți bine înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor. Iar dacă tu purtându-te frumos altul te vorbește de rău, ție să nu-ți pese. Așa grăia Hristos despre acei care se sminteau de el: sunt povățuitori orbi și dascăli ai orbilor. Dacă sminteala se face din pricina noastră, atunci vai de noi; iar dacă nu este din pricina noastră, atunci nu avem păcat. Si iarăși zice: Vai de voi, pentru care se hulește Numele lui Dumnezeu. Ce dar? Dacă eu fac un lucru plăcut lui Dumnezeu și altul hulește? Pentru aceasta nu tu ai păcat, ci păcatul este al aceluia, fiindcă printr’ însul s-a hulit. Pentrucă atunci când se oprește vreun lucru plăcut lui Dumnezeu pentru sminteala altora, atunci cu adevărat trebuie să ne pese, când nu suntem siliți de alții ca să păcătuim lui Dumnezeu. Pentrucă, spune-mi te rog, dacă acum când eu îți vorbesc, aș vrea să osândesc pe bețivi și cineva auzind acest lucru s-ar sminti, oare

eu ar trebui să nu mai vorbesc despre ei? Nu! Ci la tot lucrul este bine a-i cunoaște măsura. Mulți au hulit pentrucă o frumoasă fecioară nu s-a căsătorit, ci a rămas fecioară și s-a călugărit și pentru aceasta au grăit de rău pe cei ce au făcut-o călugărită. Ce dar pentru aceasta, preoții aceia trebuiau să nu o mai facă monahie, pentru sminteala acelora? Ba nu! Pentrucă ei nu au făcut un lucru rău, ci mai ales au făcut un lucru bine plăcut lui Dumnezeu.

Deci, la tot lucrul trebuie să ne grijim să nu dăm nici o pricină de sminteală, urmând poruncilor lui Dumnezeu, ca să fim nevinovați și să ne învrednicim a ne bucura de iubirea de oameni a lui Dumnezeu.

Deci acestea fie zise despre sminteală. Iar neorânduială este când un lucru se face în afară de rânduiala lui. Si fiindcă rânduială și lege a Bisericii este ca să se împărtășească, când se află la Sfânta Liturghie, creștinii care nu sunt sub canon, precum am mai spus; iar cei ce nu se împărtășesc, este vădit, că fac neorânduială, călcând Legile Bisericii. Deaceea zice și proorocul Avacum: "Ridicatu-s'a soarele și luna a stătut în a sa rânduială" Adică Soarele dreptății, Hristos Dumnezeuul nostru s-a înălțat pe Cruce, iar luna, adică Biserica, a stat în rânduiala ei, adică în voia și porunca lui Dumnezeu, din care căzuse. Deci cei ce lucrează în afară de porunca lui Dumnezeu, aceia fac sminteală și neorânduială și nu acei ce se nevoiesc după putere să păzească stăpâneștile porunci.

Cuvântul 10

Alții iarăși aduc Tomul ce se chiamă al Unirii și zic că este scris în Ceașlov un canon care rânduește creștinilor să se împărtășească de trei ori pe an.

Acest canon, pe care acești binecuvântați îl aduc înaintea deși este falsificat, dar chiar dacă ar fi adevărat, vă rog să-mi spuneți este cuviincios și drept să aibă putere mai mult decât atâtea trâmbițe ale Duhului Sfânt, pe care le-am adus înaintea? Scriu legile împărătești că orice lege s-ar găsi protivnică sfințelor canoane ale Sfinților Părinți, să fie abrogată. Zice și dumnezeescul Gură de Aur că obiceiul protivnic dumnezeștilor legi, să se curme. Si iarăși zice: "Rău lucru este obiceiul și îndemnarea de a înșela, și greu este a te păzi de el. Deci cu cât mai mare este puterea pe care o are obiceiul, cu atât mai mare trebuie să fie și silința de a te păzi de această rea obișnuință și te schimba într'o bună și folositoare obișnuință.

Cum dar aceștia caută să întărească acest obicei vătămător de suflet? Dar fiindcă aceștia vor să ascundă adevărul cu acest canon, noi vom arăta pe scurt înțelesul precis al acestui canon, pentruca să se vadă limpede adevărul și să nu se mai înșele cineva.

Acest canon s-a făcut din pricina aceasta. Împăratul Leon cel înțelept, fiindcă ajunsese la a patra căsătorie, a fost afurisit de patriarhul Nicolae de atunci, iar împăratul a scos din scaun pe Nicolae, fiindcă nu a voit să-i ierte a patra nuntă și a pus în locul lui pe Eftimie, care a deslegat pe împărat de afurisenie. Din această pricină s-a împărțit în două atât arhieriei, cât și poporul și unii erau cu patriarhul Nicolae, iar alții cu Eftimie.

După ce a murit împăratul Leon, a domnit în locul lui fratele său Alexandru, care a scos din scaun pe Eftimie și a pus iarăși, în scaun pe Nicoalac. Murind și Alexandru, a domnit nepotul său, adică Constantin VII-lea Porfirogenetul, fiul lui Leon, iar socrul său Roman avea vrednicia de Tată al împăratului. Aceștia au convocat un sinod la anul 992, după Hristos și au oprit nu numai a patra căsătorie, ci și împotriva celei de a treia nuntă a u făcut acest canon care zice: “Dacă cineva în vârstă de patruzeci de ani fiind și fără să se rușineze de vârsta lui, sau să se grijească de viață bine rânduită, precum se cuvine creștinilor, ci stăpânit numai de pofta trupească, ar vrea să facă a treia căsătorie, hotărîm cu toată strictetea și mustrarea, ca acesta să nu se împărtășească timp de cinci ani, fără îngăduința de a se micșora acest număr de ani. Iar dacă se va împărtăși după acești cinci ani, să nu se împărtășească decât numai la Sfânta Inviere a Domnului, după ce se va curăți pe cât este cu putință cu postul sfintei Patruzecimi.

Si iarăși cine fiind de treizeci de ani și are copii dela primele femei și apoi ar vrea să se căsătorească cu a treia femeie, acesta să fie neiertat a se împărtăși până la patru ani. Apoi dacă se va împărtăși după acești patru ani, numai de trei ori pe an să se împărtășească: odată la Invierea Domnului, a doua oară la Adormirea Maicii Domnului și a treia oară la Nașterea lui Hristos, pentru că se ține post înainte de toate aceste sărbători și prin post capătă folos și curățire cei ce postesc.

Această hotărîre a sinodului s-a numit Tomul Unirii, pentru că iarăși s-au unit arhieriei și poporul, care se împărțise mai înainte din pricina celei de a patra căsătorie a lui Leon.

Iar acum nu știu ce blagoslovit, sau din neștire sau vrând să împiedece pe creștini de la viața cea veșnică, a scurtat acest ca-

non și l-a pus în Ceaslov așa știrb. Iar binecuvântații noștri duhovnici aflându-l, l-au vestit în tot pământul, împovărând cu pedeapsa și canonul celei de a treia căsătorii pe toți creștinii, digami, monogami, necăsătoriți și simplu la toată vârsta.

Ci eu nu mă minunez atât de duhovnici, cât mă minunez dece arhieriei și păstorii cei buni nu au sunat îndată din trâmbițele cele de Dumnezeu însuflăte ale Adevărului ca să înfierițe pe răul semănător al acestei neghine și să desrădăcineze din Biserică această plantă putredă, deoarece au putere de la Harul Sfântului Duh ca să întărească pe cele ce sunt bune și să îndrepteze pe cele ce trebuiesc îndreptate.

Dar poatecă arhieriei aduc îndreptățire că adfându-se sub jugul otomanilor și fiind împovărați cu multe griji, au încredințat acestea învățătorilor și sfințiților propoveditori. Dar ei, binecuvântații, unul voind să nu-și piardă liniștea, altul alte îndreptățiri aducând, toți totuși împreună demisionând și aruncând greutatea unul asupra altuia, acoperă ca în mormânt Cuvântul lui Dumnezeu și Adevărul, și tăcut arată că aprobă să se întâmple acestea, precum zice dumnezeescul Meletie Mărturisitorul:

“Cel ce are cunoștința adevărului și-l ascunde, cel ce nu susține dumnezeestile canoane și Legile, se cuvine să fie pedepsit ca și cei care le calcă. Cel ce tace adevărul, este ca cel ce acoperă pe Hristos în mormânt, precum a zis unul din Părinți. Si altul iarăși a spus: a tăcea cineva buna credință este mare primejdie, muncă veșnică și groapă a pierzării. Nu este drept și cuviincios ca cei binecredincioși să tacă, atunci când Legile lui Dumnezeu sunt călcate și cei răi caută să-și susțină rătăcirea lor. Căci a zis marele Părinte, când cineva este în primejdie să fie despărțit de Dumnezeu și răul este aruncat asupra lui Dum-

nezeu, nici un dreptcredincios nu trebuie să tacă, sau să se liniștească cu totul; pentru că tăcerea este trădare și negare a adevărului. Acest lucru îl arată Înainte Mergătorul Domnului și vitejii Macabei, care pentru o mică poruncă a Legii s-au primejduit până la moarte și nu au trădat nici cea mai mică parte a Legii.

Iar Dumnezeescul Gură de Aur zice: “Dacă nu este bine a tăcea cineva când este nedreptățit, cu cât mai mult va fi pedepsit cel ce trece cu vederea și tace când sunt hulite dumnezeștile legi și canoanele?”

Cuvântul 11

Mulți împotrividu-se zic că Impărtășirea nu este o dogmă de credință, care trebuie să se păzească negreșit.

Deși deasa Impărtășire nu este o dogmă de credință, totuși este o poruncă stăpânească, cuprinsă și în alte cuvinte ale Domnului și în deosebi în aceea care zice: *“Aceasta să o faceți întru pomenirea Mea”* (Luca 12, 19), adică totdeauna, în fiecare zi, dealungul întregii vieți. Deaceea, pentru că este poruncă stăpânească trebuie în chip necesar să fie păzită, așa cum am spus în prima parte a cărții.

Ci acei care spun acestea, arată astfel, că vor să desbrace dogmele și să le lase pustii de orice rânduială bisericească și punere de lege. Dar să-i întrebăm: aceste dogme pe ce să se sprijine? Nu ne-a spus mai înainte dumnezeescul Hrisostom că statul are nevoie de dogme drepte, iar dogmele de un stat drept, iar statul drept se face și reușește cu ajutorul dumnezeștilor Porunci, ale afintelor legi ale Bisericii, ale cinstitelor predanii și așezăminte ale dumnezeștilor Părinți? Deci dacă călcăm sfințele canoane stăpâneștile porunci și celelalte, va dispărea și Statul cel bun, vom pierde și dogmele cele drepte și vom rămâne pustii și întunecați.

Vremea nu mi-ar ajunge să număr miile de pilde a atâtor sfinți care au pățimit și au murit pentru legile și canoanele Bisericii. Si totuși se găsesc unii atât de obraznici, încât nu numai că nu suferă pentru adevăr, ci și cu îndrăzneală se împotrivesc stăpâneștilor porunci, împiedecând de la dumnezeasca împărtășanie pe cei ce se apropie să se împărtășească, fără nici o vină sau pricină. Care lucru este foarte îndrăzneț, deoarece Domnul nostru nici pe Iuda nu l-a alungat de la împărtășire,

deși cunoștea ce vas necurat al răutății era. Pe lângă aceasta, Hristos primește pe toți care se împărtășesc; și pe cei vrednici îi curăță, luminează și sfințește, iar pe cei nevrednici, mai întâi îi predă să fie muștrați de conștiință, pe urmă dacă s-au îndreptat, îi primește cu milostivire. Iar dacă rămân neîndreptați îi predă la diferite boli, precum zice Apostolul: pentru că adică mulți se împărtășesc cu nevrednicie, se îmbolnăvesc și mulți mor. (I Cor. 11, 30).

Iar acești binecuvântați, fără să știe starea celor ce se împărtășesc, ci numai ca să-și țină obiceiul lor cel rău, care în chip vătămător de suflet a stăpânit, împiedică pe dreptcredincioși de la Sfânta Impărtășire.

Dar să întrebăm pe Marele Vasilie ca să ne spună adevărul. "Se cuvine oare, dumnezeesc și sfințite cap, sau nu este primejdios a nesocoti vreo poruncă a lui Dumnezeu, sau a împiedeca pe cel rânduit să o facă, sau să se supună celor care îl împiedică, sau și mai mult dacă cel ce împiedică este prieten și casnic al lui Dumnezeu, sau să o părăsească dacă de află vreun motiv binecuvântat, care se împotrivește acelei porunci dumnezeiești?"

La acestea răspunde sfântul și zice: Fiindcă și Domnul a zis: Învățați de la Mine că sunt blând și smerit cu inima, arătat este că și toate celelalte de la Dânsul, mai cu încredințare le învățăm, precum și despre aceasta. Să ne aducem aminte de însuși Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu celui viu, cum a răspuns lui Ioan, când nu voia să-L boteze, cu aceste cuvinte: "lasă acum, o Ioane, aceste cuvinte că mi se cuvine Mie ca să împlinesc toată dreptatea". Si iarăși să ne aducem aminte de El, cum a zis cu mânie lui Petru, când îl oprea ca să nu pătimească ispitele pe care le prezisese Domnul, să nu fie adică răstignit: "Mergi înapoia mea satană, că sminteală îmi ești Mie,

deoarece nu gândești cele ce le vrea Dumnezeu, ci cele ale oamenilor”. Si iarăși când însăși Petru îi aducea cinste Stăpânului Hristos, ne voind ca să-i spele picioarele, Domnul i-a răspuns: “Dacă nu te spăl, nu ai parte cu mine”. Acestea sunt ale Domnului.

Iar dacă este nevoie să luăm pildă și de oameni și să înțelegem că nu trebuie a ne supune celor care ne împiedică să facem voia lui Dumnezeu, să ne aducem aminte de Apostolul Pavel, care a zis celor ce-l rugau să nu meargă la Ierusalim: Dece plângeți așa și-mi sfășiați inima? Eu sunt gata nu numai să fiu legat, ci și să mor pentru numele lui Iisus Hristos.

Dar cine poate fi mai slăvit și mai mare decât Înainte Mergătorul Ioan? Si cine este mai sincer și mai apropiat de Hristos decât Petru? Si ce gânduri mai drept credincioase și mai iubitoare de Dumnezeu se pot găsi decât ale lui Ioan și ale lui Petru? Deoarece amândoi fiind mișcați de evlavie și respect, unul nu voia să boteze pe Hristos, iar altul nu voia să i se spele picioarele; și cu toate acestea, Hristos nu s-a plecat lor.

Ci eu știu că nici proorocul Moisi, nici proorocul Iona nu au rămas nevinovați înaintea lui Dumnezeu, pentru că au urmat gândurilor lor și nu au păzit ascultarea față de ceea ce le poruncise Dumnezeu. Din toate acestea învățăm că nu trebuie să ne împotrivim voei și poruncilor lui Dumnezeu, nici pe alți să nu-i împiedecăm să o facă și nici să nu ne supunem celor care ne opresc.

Lui Dumnezeu trebuie mai ales să ne supunem. Iar dacă pilda acestor atât de slăviți și iubitori de Dumnezeu Sfinți ne învață să ne supunem lui Dumnezeu, cu cât mai mult ne învață să-i imităm în celelalte și să nu se supunem oamenilor, când aceștia ne sfătuesc cele protivnici lui Dumnezeu.

Si iarăși zice: Nu se cuvine ca cineva să împiedece pe cel ce face voia lui Dumnezeu; fie că o face după porunca lui Dumnezeu, fie pentru alt scop potrivit cu porunca. Si nici cel care o face nu trebuie să se supună celor care îl împiedecă, chiar dacă aceștia ar fi prieteni adevărați ai lui Dumnezeu, ci să rămână la judecata și la hotărîrea pe care a socotit să o facă.

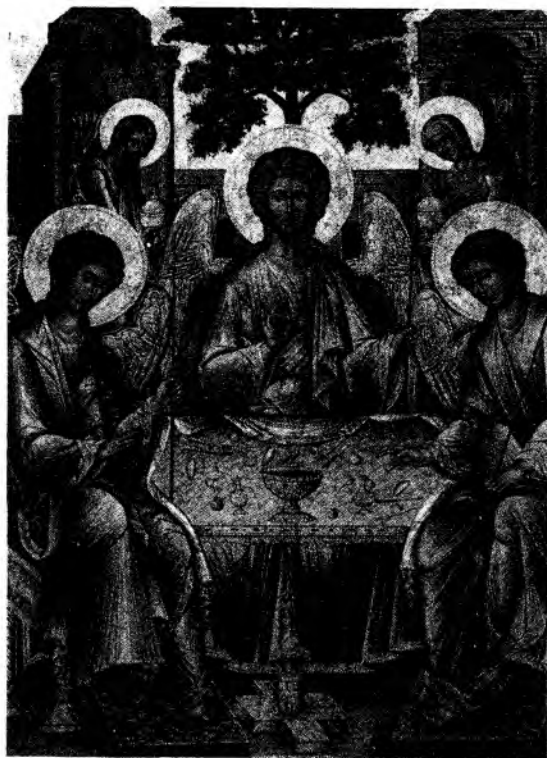
Si iarăși zice: Nu se cuvine să împiedece cineva pe cel ce face voia lui Dumnezeu și care la arătare păzește scumpătatea învățăturii Domnului, dar nu o face cu scop drept și cu gând întreg. Nu se cuvine, zic, să-l împiedece pe acesta, dacă nu se vatămă cineva din acest lucru și mulți se folosesc din el; ci trebuie să-l sfătuiască să împlinească porunca cu scop bineplăcut lui Dumnezeu.

Si iarăși zice: Nu se cade să urmăim predaniile oamenilor și să călcăm porunca lui Dumnezeu. Si iarăși, nu se cuvine să punem voia noastră mai presus de voia lui Dumnezeu, ci la tot lucrul se cade să căutăm a face voia lui Dumnezeu. Iar Dumnezeescul Gură de Aur zice: “Să stăm cu bărbăție împotriva tuturor celor ce ne împiedică de la acest lucru. Ascultă ce zice Hristos: “Cel ce iubește pe tatăl sau pe mamă mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine”, deoarece când săvârșim vreun lucru plăcut lui Dumnezeu, cel ce ne împiedică de la aceasta trebuie să-l socotim vrășmaș și protivnic, chiar de ar fi tatăl nostru, chiar mama sau oricine alt cineva”. (Cuv. 19 despre Feciorie).

Iar Sfântul Ignatie purtătorul de Dumnezeu zice: Cel ce grăește în afară de cele poruncite de Dumnezeu, chiar dacă este vrednic de încredere, chiar dacă postește, chiar dacă se nevoiește, chiar dacă minuni face, chiar dacă procește, să-ți fie

ție ca un lup îmbrăcat în piele de oaie, care strică și nimiceste oile.

Iar dumnezeescul Meletie Mărturisitorul zice: Să nu ascultați nici pe monahi, nici pe preoți când vă sfătuiesc cele rele. Dar ce zic eu monahi și preoți? Nici episcopilor să nu vă supuneți când vă sfătuiesc să faceți, să ziceți și să cugetați cele ce nu sunt de folos sufletului vostru.

Cuvântul 12

Unii se smintesc că nu ne încredințăm de cele ce ni le spun și îndeosebi de cele despre deasa împărtășire și aduc pentru apărarea lor trei mărturii: Întâi, că sfintele canoane și poruncile sunt sub puterea arhierilor; al doilea, că noi nu trebuie să cercetăm pe arhierii, pe învățători și pe duhovnici pentru cele ce ni le spun, ci numai să ne supunem în toate cu simplitate; și al treilea, aduc acel cuvânt apostolesc: “Ascultați pe mai marii voștri și vă supuneți lor”.

Față de aceste trei părți ale împotrivirii, noi nu avem nimic asemănător de spus, ca să nu producem cuiva turburare dar a tăcea cu totul față de acestea, socotim că este vătămător pentru suflet. Deci să vedem ce zic sfinții, ca să nu se plângă nimenea.

La cea dintâi răspunde Marele Vasile și zice: “Dacă însuși Domnul Iisus, întru Care a binevoit să se odihnească Tatăl și în care sunt ascunse toate vistieriile înțelepciunii și ale cunoștinței; dacă, zic, Acesta Care a primit toată stăpânirea și judecata de la Dumnezeu și Tatăl Său, zice că poruncă mi-a dat Tatăl Meu, ce să spun și ce să grăesc; și iarăși: acelea pe care eu vi le grăesc, vi le spun întocmai neschimbate, așa cum mi le-a spus Tatăl; și dacă Duhul Sfânt nu grăește de la sine, ci acelea pe care le aude pe acelea le și spune, cu cât mai cuviincios și mai sigur pentru mântuirea noastră este a gândi și a face aceasta. Adică a nu călca dumnezeestile porunci, ci a ne supune lor cu respect.

Iar dumnezeescul Gură de Aur din însăși hirotonia arhierilor dovedește că arhierii sunt supuși dumnezeestilor canoane și porunci, zicând: “Fiindcă arhierul Legii vechi era căpetenie a poporului și căpetenie fiind trebuia ca pe cap să aibă și

puterca (deoarece stăpânirea care nu este supusă altei stăpânire mai înalte este nesuferită, de aceea are pe cap semnul stăpâniei, ca să se vadă că este sub lege); deci poruncește Legea ca arhierul să nu aibă capul descoperit, ci acoperit, pentruca să învețe capul poporului că are o stăpânire și mai mare.

De aceea și în legea Harului când se hirotonească arhierii se pune Sfânta Evanghelie pe capul lor, pentruca să învețe arhierul care este hirotonit că primește pe capul lui Tiara (mitra) cea adevărată a Evangheliei, adică autoritatea și ca să mai învețe că deși el este cap al tuturor, totuși este supus legilor Evangheliei, că el, care stăpânește peste toți, este stăpânit de legi; că el legiuiește pentru toți, dar este stăpânit de lege. De aceea și viteazul și sfântul Mucenic Ignatie scrie o epistolă către un arhieru zicând: Nimic să nu se facă fără părerea ta; iar tu să nu faci nici un lucru fără părerea și porunca lui Dumnezeu. Deci a avea arhierul Evanghelia pe capul lui, este semn că se găsește sub stăpânire.

La mărturia a doua pe care o aduc, ca adică să nu cercetăm noi pe arhierii, pe învățători și pe duhovnici, ci să-i ascultăm întru toate, răspunde Marele Vasilie zicând că "propoveditorul cuvântului, fie el Invățător, fie Arhieru, trebuie cu multă luare aminte și cu multă cercare și cu scop plăcut lui Dumnezeu să spună totdeauna cuvântul și să facă tot lucrul, ca unul care trebuie să fie cercat prin cuvânt și prin faptă și de către supușii lui.

Si iarăși: Se cuvine ascultătorilor, care sunt învățați în Scripturi, să cerce cu dreaptă socoteală, acelea pe care le zic dascălii și câte sunt de acord cu Scripturile să le primească, iar pe cele care nu sunt să le lepede, iar de cei care stăruie în aceste învățături să depărteze și mai mult. Si iarăși, în altă parte zice: Se cuvine ca celor ce au multă cunoștință în Scripturi să cu-

noască pe sfinți din roadele Duhului Sfânt și din darurile pe care le au. Si pe cei ce au aceste daruri să-i primească, iar de cei care nu le au să se depărteze. Si iarăși zice: Nu se cade ca omul să se lase răpit, așa simplu și cum s-ar întâmpla de cătră cei ce fățarnicesc adevărul, fără să cerceteze; ci să cunoască pe fiecare după felul învățaturii și după oglinda dumnezeeștilor Scripturi. Si iarăși, se cuvine ca tot cuvântul și tot lucrul să fie încredințat și adevărit cu mărturia de Dumnezeu însuflatelor Scripturi, ca să le cunoască cei buni și să se rușineze cei răi.

La a treia parte a împotrivirii răspunde dumnezeescul Gură de Aur zicând: “Rău lucru este pretutindenea a nu avea cineva stăpân și cap, ci pricină a multor nenorociri și început a toată neorânduiala și turburarea; totuși nu -i mai mic răul ca cei supuși să nu se supună stăpânitorului. Dar ar putea spune cineva că se află și un al treilea rău, când întâistătătorul și conducătorul s-ar întâmpla să fie rău. Ci eu știu că acesta nu este un mic rău, ci mult mai rău decât a nu avea cineva deloc stăpân. Că e mai bine să nu fii condus de cineva decât să fii condus de un stăpân rău. Fiindcă cine nu are un conducător peste el de multe ori se izbăvește și de multe ori se primejduște; dar cine are întâistătător rău, totdeauna se va primejdui, căzând în gropi și în prăpăstii. Cum dar zice: Ascultați pe mai marii voștri și vă supuneți lor?”

Pricina pentru care Pavel a zis așa este următoarea. Pentru că mai înainte a zis despre conducători, aceste laude: “văzând bunele roade ale vieții lor virtuozose și împreună petrecerea lor urmați-le credința”; apoi după ce i-a arătat că sunt drepti întru toate, a zis: “ascultați pe mai marii și întâistătătorii voștri și vă supuneți lor”.

Dar îmi răspundeți: dacă acela este rău și nu ne supunem, ce se întâmplă? Si în ce spui că este rău întâistătorul tău? Dacă este greșit în credință, fugi de dânsul și-l părăsește, nu numai dacă este om, ci și înger din cer dacă ar fi; iar dacă este greșit în viața și faptele lui, nu lua aminte. Această pildă nu o spun dela mine, ci din sfânta Scriptură. Ci ascultă pe Hristos, care zice: Pe scaunul de învățătură a Legii au șezut cărturarii și fariseii; după ce a zis mai înainte multe rele despre ei, atunci a zis: Pe scaunul Legii au șezut. Așa dar, câte vă vor zice din Lege să faceți, faceți-le, dar lucrurile lor rele să nu le faceți. Ca și cum ar zice: au vrednicia ca să învețe, dar au și viață necurată. Voi însă care auziți, nu luați aminte la viața lor, ci la cuvintele lor, căci din viața lor nimeni nu se poate vătăma. Din ce pricină? Fiindcă sunt cunoscute tuturor și fiindcă nici acesta care învață, oricât de viclean și păcătos ar fi, nu poate niciodată să învețe pe oameni să facă cele rele.

Iar credința și învățăturile cele rele pe care le are, nici nu sunt cunoscute de toți și nici ei nu încetează a le face. De aceea și porunca pe care a dat-o Domnul: nu judecați ca să nu fiți judecați, se referă la viață și nu la dogmele credinței.

Si iarăși îmi spui în altă parte: dar cutare și cutare om, blândul acela, sfântitul acela, prea înțeleptul acela face așa și așa. Omule, nu-mi spune mie despre acest prea blând, prea înțelept, evlavios sau sfântit, ci dacă vrei spune că este Petru, sau Pavel sau înger din cer. Chiar dacă sunt așa de mari sfinți, eu nu mă grijesc de vrednicia fetelor; deoarece eu nu citesc lege și poruncă de rob, ci lege împărătească. Iar când se citesc scrisori împărătești, toată vrednicia robilor să înceteze. De ce îmi aduci de față pe cutare și pe cutare? Dumnezeu nu te va judeca după lenea slugilor celor împreună cu tine, ci după porunca

dumnezeeștilor sale legi. Am poruncit, îți va zice în ziua Judecării; trebuia să te supui poruncii mele și nu să pui înaintea pe unul sau pe altul și să cercetezi răutățile altora.

Dacă și marele împărat David a căzut într' un păcat, oare tu nu te temi ca să nu cazi? Cu adevărat este mare primejdie. Deaceea se cuvine să luăm aminte. Si nu numai virtuțile sfinților să le imităm, ci dacă și lor, ca niște oameni, li s-a întâmplat vreo nepăsare sau călcare a legii, noi trebuie să ne ferim de ele, deoarece nu vom fi judecați de cei împreună cu noi aslujitori, ci de Stăpânul și Dumnezeuul nostru, Căruia îi vom da seamă pentru toate cuvintele și faptele noastre.

Si sfinții la fel grăesc. Ci noi, fraților, fiindcă la pace ne-a chemat pe noi Domnul, trebuie să ne supunem și arhierilor și duhovnicilor și dascălilor noștri, pentru vrednicia pe care o au dela Dumnezeu. Iar dacă cineva dintr' înșii ar face ceva fără dreptă judecată sau ne-ar împiedeca de a face vreun lucru plăcut lui Dumnezeu, noi să nu încetăm a-i cere și a-l ruga, până-când îl vom convinge ca să se facă voia lui Dumnezeu, pentru-ca să domnească pacea între noi să stăpânească unirea și înțelegerea, ca să fie dragoste între păstori și oi, între arhierii și creștini, între clerici și mireni, între întâistătători și supuși; ca să fie departe de noi smintelele, turburările, schismele, despărțirile. Deoarece acestea sunt stricătoare a sufletelor noastre, a caselor, a bisericilor și a toată obșteașca petrecere. In scurt ca să fim toți un trup și un duh, toți cu o singură nădejde, cum am și fost chemați, ca și Dumnezeuul pacii să fie cu noi.

Cuvântul 13

Zic unii: iată facem porunca Domnului și ne împărtășim de două și de trei ori pe an și aceasta este de ajuns pentru apărarea noastră.

Acestora le răspundem că și acest lucru este bun și folositor; dar a se împărtăși cineva mai des este mult mai folositor. Căci cu cât se apropie cineva de lumină, se luminează; cu cât de apropie de foc, cu atât mai mult se încălzește; cu cât se apropie de sfințenie, cu atât mai mult se sfințește, cu cât se apropie cineva de Dumnezeu, prin sfânta Împărtășanie, cu atât mai mult se luminează, se încălzește și se sfințește. Fratele meu, dacă ești vrednic să te împărtășești de două și de trei ori pe an, ești vrednic să te împărtășești și mai des, precum spune dumnezeescul Gură de Aur, păstrând aceeași pregătire și vrednicie. Dar ce ne împiedecă să ne împărtășim? Lenevirea și nepăsarea noastră, de care fiind biruiți, nu ne pregătim pe cât este cu putință pentru a ne împărtăși.

Iar în alt chip răspundem, că aceștia nu fac, precum socotesc ei, după porunca lui Dumnezeu. Căci unde a poruncit Dumnezeu sau vreunul din sfinți ca să ne împărtășim de două sau de trei ori pe an? Nicăiri nu se află acest lucru. Trebuie deci să știm ca atunci când facem vreo poruncă, să fim atenți să o facem și cum trebuie. Adică să avem în vedere și locul, și timpul, și scopul și modul și toate celelalte împrejurări în care trebuie să se facă și așa să fie desăvârșit întru toate acel lucru bun și bineplăcut lui Dumnezeu.

Tot așa trebuie să procedăm și la Sfânta Împărtășanie. Adică a ne împărtăși des este și necesar, și foarte folositor de suflet, și după porunca lui Dumnezeu, și lucru desăvârșit și bine

plăcut; iar a ne împărtăși numai de trei ori pe an, nu este nici după poruncă, nici un bine deplin, deoarece nu este lucru bun, ceeace nu se face bine.

Deaceea, așa cum toate celelalte porunci ale lui Dumnezeu au fiecare timpul cuvenit, precum zice Ecclesiastul: "Este vreme pentru tot lucrul" (3,17), tot așa și cu porunca sfintei Impărătașanii, trebuie să-i dăm timpul cuvenit, iar timpul potrivit este acela în care preotul zice: "Cu frica lui Dumnezeu, cu credință și cu dragoste să vă apropiați" Iar aceasta numai de trei ori pe an se aude? Vai și vai! Si dacă pentru a trăi trupul cel material, trebuie omul să mănânce de două și de trei ori pe zi, nenorocitul suflet ca să-și trăiască viața sa duhovnicească, numai de trei ori sau și o singură dată să mănânce hrana cea dătătoare de viață? Si nu este aceasta o mare nebulie? Iar dacă se face altfel, mă tem, mă tem ca nu cumva să nu ne folosim din lucrarea poruncilor. Pentru că le falsificăm și le stricăm și nu suntem împlinitori ai Legii, ci împotriviți. Si în timp ce postind adeseori socotim că împlinim porunca lui Dumnezeu, dimpotrivă noi păcătuim, precum zice dumnezeescul Gură de Aur: "Să nu-mi spui aceea că postesc, ci să-mi arăți dacă postesc și după porunca lui Dumnezeu. Pentru că dacă nu este după voia lui Dumnezeu, postul acela este mai rău decât beția. Deoarece nu trebuie să vedem numai ceeace fac, ci și pentru ce o fac; pentru că ceeace se face după rânduiala lui Dumnezeu, chiar rău dacă ar părea că este, totuși este mai bun decât toate; iar ceeace nu se face după voia lui Dumnezeu, chiar de se pare că este foarte bun, este cu totul rău și preanelegiuit. Căci lucrurile nu sunt bune sau rele de la sine, ci alegerea și hotărârea lui Dumnezeu le fac să fie bune sau rele".

Cuvânt de încheiere

Iată, iubiții mei frați, că cu ajutorul lui Dumnezeu, a luat sfârșit cărticica de față și s-a arătat limpede cu mărturii din Sfânta Scriptură și de la Sfinții Părinți, că este necesară și foloșitoare de suflet deasă Impărtășire cu Preacuratele Taine și că fără de aceasta este cu neputință să ne suim la dragostea Dumnezeului nostru, Carele ne-a creat din neființă, și ne-a creat din nou, dupăce ne-ar zdrobi.

Deci acum nu trebuie altceva decât numai să ne pregătim cu cuviincioasa pregătire, cu înfrângerea inimii, cu spovedanie și împlinirea canonului și așa să ne apropiem de Sfintele Taine cu frică și cu cutremur ca să ne împărtășim. Câți voim viața și iubim să vedem zile bune, după spusa Psalmistului, să ne apropiem de Domnul nostru, de preadulcele Iisus Hristos, Care ne strigă în fiecare zi de la Sfânta Masă și ne zice: Veniți de mâncați Pâinea Mea și beți Vinul, pe care l-am gătit în Sfântul Potir, ca să vă luminați sufletește și trupește, ca să vă îngrășați cu hrana nemuririi, ca să vă adăpați cu băutura nestricăciunii cea cerească, ca să nu se rușineze fețele voastre la vremea nevoei (ps. 33,6).

Deci, până avem vreme, să lucrăm binele, după cuvântul Apostolului: (Gal. 6, 10). *“Iată vremea potrivită, iată ziua mântuirii”* (2 Cor. 6,2). Să alergăm și să urmăm pe Domnul și-L vom găsi ca pe niște zori gata să ne lumineze, după cuvântul proorocului Osie, și va veni la noi, cum vine ploaia pe pământ timpurie și târzie. Să auzim pe Ieremia care zice: Stați în căile

poruncilor, cugetați și cereți legile și voile lui Dumnezeu și vedeți care este calea cea bună și mergeți pe ea. Să ne pocăim din tot sufletul și din toată inima pentru lenevirea noastră de mai înainte și să ne îndreptăm pe noi înșine, ca să nu auzim iarăși pe proorocul Ieremia osândindu-ne și zicând: "Doamne, iată ochii Tăi văd că i-ai bătut și ei n-au simțit durere; i-ai zdrobit și ei nu vor să se înțelească, au învățat obrazul lor mai tare decât piatra și nu au voit să se întoarcă. Proorocii proorocesc nedreptăți, preoții i-au lăudat bătând din palme și poporul meu așa a dorit; cui, Doamne, să vorbesc și să mă audă? Iată că au urechile închise și nu pot să mă audă. Iată că și cuvintele lui Dumnezeu au ajuns de răs la ei și nu voesc să le asculte. De la mic până la mare, toți fac rele și nelegiuiri; atât preoții cât și proorocii cei mincinoși, toți au spus minciuni".

Să scultăm cuvintele cele folositoare sufletului nostru și să nu cercetăm cum este acel care le zice: înțelept sau neînțelept, renumit sau smerit. Căci ce ne folosește dacă cutare sau cutare este mare și tare? Și ce ne păgubește cutare dacă este smerit și defăimat? Noi nu vom cumpăra nici pe unul, nici pe altul; ci numai cuvintele Sfintei Scripturi ne trebuiesc pentru folosul nostru; și nu pe pasă dacă este înțelept sau neînțelept cel care le grăiește. Deaceia trebuie să le probăm cu cele scrise și dacă sunt de acord să le primim, iar dacă nu sunt, nu ne trebuiesc nici nouă, nici altora. Deoarece cel ce merge la piață să cumpere grâu sau altceva, nu se gândesște dacă cel ce vinde este bun sau rău, ci numai la lucru se uită dacă este bun.

Așa se cuvine să luăm aminte și la cuvinte cu scumpătate și să nu ne abatem dela cele pe care ni le-au predat dumnezeștii Părinți, dacă vrem să nu pierdem calea cea dreaptă. Pentru că și ereticii, dacă luau aminte la dumnezeștile Scripturi, nu

urmau pe începătorii de erezii, ca să meargă împreună cu ei spre pierzare. Căci la aceia mult meșteșugărețul diavol a semănat felurite erezii, păgubindu-i între altele și de Sfântul Botez. Iar pe noi cei drept credincioși se silește să ne piardă, îndepărtându-ne de deasa împărtășire cu Sfintele Taine. Si fiindcă din sfântul Botez nu a putut să ne clatine, meșteșugește alt chip ca să ne omoare.

Să nu socotiți că au vreo deosebire una de alta; pentrucă deopotrivă a hotărît Domnul nostru pentru amândouă, precum am zis mai înainte. Pentrucă nu este nici o deosebire dacă cineva nu se naște sau dupăce s-a născut să moară de foame.

Așa și noi, ne naștem din nou prin dumnezeescul Botez, dar apoi, dacă nu ne hrănim cu deasă Impărtășanie, ca să trăim viața cea duhovnicească, iarăși murim de foamea harului și cădem în patimi mai rău aproape decât cei nebotezați.

Deaceea, vă rog, să ne temem de cuvintele Domnului nostru, acuma până trăim, ca să aflăm mântuire și să nu ne cutremurăm atunci la infricoșata judecată, fără nici o mângâiere. Să nu ne asemănăm cu aceia cătră care a zis: *“Lăsând porunca lui Dumnezeu, țineți datina oamenilor”* (Marcu 7, 8).

Să nu ne înșelăm de superstițiile și relele obiceiuri care au stăpânit, ci să luăm aminte la cele scrise. Pentrucă zice Marele Vasilie: “Cu adevărat ne-a înșelat reaua obișnuință; în adevăr, stricata, și reaua predanie a oamenilor multe rele ne-a pricinuit. Si iarăși: Dacă păzirea Legii vechi și îndreptările ei, când se țin de un creștin care a mărturisit la Sfântul Botez că nu mai trăiește, luiși, ci viața lui Hristos; dacă, zic, aceasta este socotită ca preacurvie la creștinul care o face, ce trebuie să zicem despre predaniile oamenilor?”

Iar pentru predaniile omenești arătat se vede că este iadul, care va fi, după cuvintele Domnului. Iar pentru gândurile cele omenești, care cu înțelepciune omenească se grădesc de unii, ne-a învățat Apostolul să le lepădăm cu nevoiță zicând: “Armele cu care ne luptăm noi nu sunt trupești și omenești, ci sunt puternice cu harul lui Dumnezeu ca să surpăm tot zidul gândurilor și tot înțelesul înalt, care se împotrivesc cu mândrie cunoștinței de Dumnezeu. Acestea le-a zis Apostolul atât pentru gândurile cele omenești, cât și pentru orice altă dreptate care se vede la fiecare, chiar dacă s-ar face pentru Dumnezeu. Așa dar din toate acestea și unele ca acestea, arătată este osânda, pe care o vor primi acei care viclenesc poruncile lui Dumnezeu și le întorc după scopul lor. Pentru că este scris: Vai de cei ce se socot că sunt înțelepți și pricepuți. De aceea trebuie să ne curățim de toate; și de poftele diavolului și de grijile lumii, de predaniile omenești și de voile noastre, chiar dacă ni s-ar părea că sunt bune.

Să nu călcăm poruncile lui Dumnezeu și să ne facem mai răi decât dobitoacele cele necuvântătoare și mai nepricepuți decât peștii, care nu se împotrivesc Legii lui Dumnezeu, după cuvântul accluiasi Vasile: “Peștii cei muți și necuvântători nu se împotrivesc legii cei firești, iar noi oamenii cei cuvântători nu păzim poruncile cele mântuitoare ale Domnului nostru”.

Să lăsăm pe cei ce voesc să trăiască cu lenevire și mai ales să ne rugăm lui Dumnezeu să le dea și lor râvnă și să ne deșteptăm toți din somnul nepăsării și să primim căldură și dragoste în inimă și să ascultăm duhovniceasca chemare a preotului și să ne apropiem cu inimă înfrântă de sfințele Taine. Mare păcat este nesocotirea lui Dumnezeu! Să mergem atâta mulțime de creștini la Sfânta Liturghie, apoi să ne chieме Domnul, prin gura preotului, ca să ne împărtășim și nimeni din atâta mulțime a

celor chemați să nu se găsească să împlinească dumnezeiasca chemare; nu din pricina unui păcat sau motiv, ci numai din reaua obișnuință!

Vai, fraților, mă tem ca nu cumva să zică și despre noi; Nici unul din acei bărbați chemați nu va gusta din cina mea; ba nu cumva să ne pedepsească și mai greu, dacă nu ne vom pocăi și îndrepta.

Eu vă voi întreba aceasta: Dacă în timpul Cinei celei de Taină, unul din Apostoli ar fi zis că eu nu mă înmărtășesc astăzi, oare ce ar fi zis Domnul? De sigur mi se pace că i-ar fi zis ceea ce i-a zis și lui Petru, la sfințita spălare: “Dacă nu te voi spăla, nu ai parte cu Mine”. Intocmai la fel, și la Dumnezeiasca Cină, i-ar fi spus celui ce nu se împărtășea: Dacă nu mânânci Trupul Meu și dacă nu bei Sângele Meu, nu ai parte cu Mine.

Același lucru ne spune și acum, iubiților, la fiecare Liturghie: “Dacă nu mâncați Trupul Fiului Omului, nu aveți viață întru voi”. Răbdare, dacă cineva este oprit de păcat și de canonul duhovnicului său aceea să nu se împărtășească; dar să se lipsească de acest dar ceresc, numai din reaua obișnuință! Vai ce rea obișnuință!

Așa de mult s-a înrădăcinat acest rău obicei, încât nu numai că nu ne împărtășim noi, ci și dacă vedem pe alții că merg des la sfânta Impărtășanie, îi muștrăm osândindu-i ca fiind necuviincioși și nesocotitori ai Dumnezeștilor Taine, în loc să-i imităm după cuviință.

Cu dreptate s-a împlinit cu noi proorocia lui Isaia, care zice: “Mergi și spune poporului acestuia: Cu auzul veți auzi și nu veți înțelege, și privind veți privi și nu veți vedea. Că s-a învârtoșat inima poporului acestuia și cu urechile greu aud și li s-au închis ochii lor” (6,9); căci cu adevărat toți ne-am făcut ca niște

nesimțitori și nu înțelegem nici ceeace spunem, nici ceeace auzim, nici ceeace vedem.

Si din această jalnică stare a noastră, știu și eu că puțini vor asculta toate care le-aș grăi despre tema noastră, prentrucă s-au îngreuiat urechile lor, ca să nu audă precum a zis Isaia.

Pentru acești puțini voi spune o pildă și voi sfârși. Dacă frații mei, un împărat, stând afară, pe un tron înalt și având înaintea lui pe toți ofițerii și toată armata cu frică și cu mult cutremur; dacă, zic, acel împărat ar porunci unuia din aceia să vină înaintea lui ca să-i vorbească pentru un oare care serviciu, și dacă unii dintre aceia invidiindu-i îndrăzneala pe care o capătă față de împăratul, ar voi să-l împiedece, oare îi va asculta pe ei ca să nesocotească adică pe împăratul? Eu socot, că nu le va da nici cea mai mică atenție, ci cu mult zel va alerga cătră împăratul, socotind acest lucru ca o mare cinste și slavă pentru sine. Deci, dacă față de un împărat muritor vrem să apărem atât de supuși, de ce să nu fim mai supuși față de împăratul ceresc și Stăpânul nostru. Împăratul cel pământesc ar putea să ne lipsească numai de cinste, de slavă și de averi, pe care pe toate azi sau mâine moartea le nimicește; dar pe Dumnezeu, care poate să ne osândească la moarte veșnică, cine atuncea îl va potoli? Ce vom face atunci noi nenorociții, care călcăm acum stăpâneștile porunci, când se va face judecata cea mare? Oare vom putea găsi atunci îndreptățire înaintea lui Dumnezeu, pe Care acum îl disprețuim, cu îndreptățire că cutare ne-a împiedecat și nu am împlinit porunca Ta? Aceasta poate o vom spune mulți, dar fără folos.

Deaceea trebuie să ne pocăim acum, înainte de a veni cea-sul acela; trebuie să părăsim voile diavolului și obiceiurile ome-nești; trebuie să facem poruncile lui Dumnezeu, pregătindu-ne

cu cuvenits pregătire, să ne împărtășim des cu Trupul și cu Sângele Domnului nostru Iisus Hristos ca să ne întărim cu Harul lui Dumnezeu prin Sfânta Impărtășanie, și astfel întăriți săfacem în fiecare zi, aci pe pământ voia lui Dumnezeu, ce bună, plăcută și desăvârșită, precum o fac și îngerii în ceruri. Iar dacă ne împiedică cineva, să rugăm pe părinții noștri duhovnicești cu lacrimi fierbinți, până când îi vom convinge să ne lase, ca să ne învrednicim să primim arvuna Duhului în inimile noastre, cu deplină cunoștință. Si aci pe pământ și acolo în cer, fie să ne învrednicim să slăvim împreună cu îngerii și cu toți sfinții, pe Tatăl pe Fiul și pe Sfântul Duh, Treimea cea în Unime și Unimea în Treime, pe atotdesăvârșitul Dumnezeu, în nesfârșiții vecii vecilor. Amin.

INSEMNARE

Acum când se tipărește pentru prima oară în limba română, cartea despre “Deasa împărtășire...”, cititorul român se va bucura aflând că ea a fost scrisă în România și anume în orașul Brașov, la anul 1772, de către un învățat monah athonit, Neofit Kavsokalivitul, care a trăit și activat în București și Brașov, între anii 1768-1786. Manuscrisul său se află în Biblioteca Academiei Române.

Lucrarea s-a tipărit îndată în Veneția în două ediții, în anii 1777 și 1783, fără însă a se indica numele autorului, din care pricină ea a fost atribuită unor mari cărturari ai vremii: Sf. Macarie, mitropolitul Corintului și Sf. Nicodim Aghioritul.

Ediția din 1777 reproduce întocmai manuscrisul monahului Neofit, pe când ediția din 1783, este o prelucrare a ediției anterioare, de către Nicodim Aghioritul, care a dezvoltat-o mult, a îmbogățit-o și sistematizat-o, devenind astfel împreună cu Neofit autor al cărții, care apoi, în noua formă, s-a tipărit în limba greacă de mai multe ori și după care s-a făcut și prezenta traducere românească.

(Despre acestea, a se vedea mai pe larg în Teza de Doctorat a Pr. Constantin Caraisaridi din Athena: “Sfântul Nicodim Aghioritul și activitatea sa în domeniul Liturgic”, București, Institutul Biblic, 1987).

Cât privește cuprinsul, cartea noastră este alcătuită din trei părți. Prima parte în 9 capitole se ocupă cu tâlcuirea rugăciunii Tatăl Nostru, iar celelalte două, de Sfânta Impărtășanie.

Editorii prezentei ediții, dorind să reînviase în mijlocul poporului credincios vechea tradiție ortodoxă a unei mai dese împărtășiri cu Sfintele Taine, au lăsat la o parte tâlcuirea

rugăciunii domnești și au tipărit numai celelalte două părți, care tratează despre folosul cel mare al desei împărtășiri cu Sfintele lui Hristos Taine și lămuresc nedumeririle și obiecțiunile care ar putea fi aduse împotriva ei. La care s-a adăogat, și Cuvântul P.S. Episcop Serafim Făgărășanul, vicarul Mitropoliei Transilvaniei, care tratează tema despre deasă sau rară împărtășire.

Rugăm călduros pe cinstiții slujitori ai Celui Prea Înalt să pomenească pentru dragostea lui Hristos pe editorul ostenitor al acestei cărți și familia lui:

Pentru sănătate și îmbogățirea cea întru Dumnezeu: *Stelian și Despina* cu fii: *Filotei, Dumitru, Varvara și Efrem*;

Pentru odihna sufletelor robilor lui Dumnezeu: *Nicolae, Gheorghe, Varvara, Constantin și Atanasie*, cu tot neamul cel a-dormit;